

özgürlük

aylık siyasi dergi

yolu

- DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ ÜZERİNE
- TİP VE SOSYALİST BİRLİK
- ZEWACA BÉ DİL'DEN BİR BÖLÜM
- IRAK'TA YURTSEVER CEPHE GÜÇLENİYOR

13-14

**HAZİRAN
TEMMUZ**

İÇİNDEKİLER

DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ ÜZERİNE	3
TİP ve SOSYALİST BİRLİK	13
IRAK'TA KÜRDİSTAN ULUSAL BİRLİĞİ IRAK YURTSEVER TOPLULUĞU'NA KATILDI	37
IRAK KÜRDİSTAN'I ÖĞRENCİLERİ BİRLİĞİ IRAK'TAKİ KÜRT İHTİLALİNİN SONA ERMEDİĞİNİ AÇIKLADI	41
AZINLIKLARIN HAKLARI VE KÜRTLER /Gerard CHALIAND	46
DEVLET GÜVENLİK MAHKEMELERİ KALDIRILMALIDIR	49
SANAT VE EDEBİYAT ZEWACA BÉ DİL /İsmailê DUKO	50
MİRÉ SILIWANE	62
OLAYLAR - YORUMLAR	66

Sahibi : **Faruk ARAS** ● Yazı İşleri Müdürü : **Orhan TALUN** ●
Yönetim ve Haberleşme Adresi : Yenişehir 105-214 Sanlı Han Anka-
ra ● Abone : Yıllık 100 TL. ● Altı aylık 50 TL. ● Dış ülkeler
için iki katıdır. ● İstanbul dağıtım **TAN-DA** ● Ankara : **ANKARA**
DAĞITIM ● İzmir : **EGE DAĞITIM** ● Dizgi - Baskı **ÇARK** Matbaası

Sayın Okurlar,

Dergimizin çıkışından buyana ilk kez bir aksama oldu, Haziran sayısı gecikti; bu nedenle 13 ve 14. sayıları birleştirdik. Bu gecikmeyi daha önce duyuramadığımız için özür dileriz. Salt yaz dönemine özgü olmak üzere Ağustos ve Eylül sayılarını da birleştirerek Eylül başında yayınlamayı düşünüyoruz. Daha sonra derginin her ay başındaki düzenli yayını sürecek.

13. sayı ile birlikte ÖZGÜRLÜK YOLU ikinci yılına girmiş bulunuyor. Okurlarımızın, ilerici-devrimci çevrelerin giderek artan ilgisi bizim için son derece sevindirici. Bu, Derginin yararlı ve gerekli bir işlevi yerine getirdiğinin de kanıtı. Bundan böyle okurlarımızın, devrimci dostların, dayanışmalarını, desteklerini daha da arttırmalarını bekliyoruz. Dergiye yeni aboneler, okurlar kazandırmak, dağıtımına yardımcı olmak, çalışmalarımıza güç katacaktır. Bunun yanısıra, okurlarımız, buldukları çevrede yer alan olayları, kendi görüşlerini, eleştirilerini ve dergide yayınlanmasını istedikleri yazıları bize ulaştırırlarsa seviniriz.

Saygılar ve iyi dileklerle..

ÖZGÜRLÜK
Y o l u

Demokratik Kitle Örgütleri Üzerine

Ülkemizde, devrimci ve demokratik güçler üzerinde ve genel olarak emekçi halk kitleleri üzerinde süregelen ağır baskılara, zulme rağmen, ekonomik, demokratik nitelikte kitle örgütleri ülkenin dörtbir yanında mantar gibi bitiyor. Herşeyden önce toplumumuzun içinde bulunduğu şartlar üretiyor bu örgütleri. İşsizlik ve pahalılık altında ezilen, yarınlarına güven duymayan, baskının ve zulmün her çeşidine uğrayan emekçi halk yığınları, aydınlar, demokrat ve ilerici kişiler örgütlü çalışmanın önemini, geçimini hergün biraz daha iyi kavıyorlar. Çoğu insan ancak bu birlik içinde gücünün bilincine varıyor ve yine ancak bir kısım isteklerini örgütlü mücadele ile gerçekleştirebiliyor.

Kitle örgütlerindeki bu yaygınlaşma, kitlelerin örgütlenmesi, ekonomik ve güncel istekler uğrunda mücadele, yönetici-taban ilişkileri, kitle örgütleri ve politik çalışma gibi birçok sorunun tartışılmasını da birlikte getirmektedir. Gerçi ülkemizde, ilerici-devrimci kadrolar, bu konuda daha şimdiden birhayli deneye sahiptirler. Başka ülkelerin deneyleri ve bu konudaki bilgi birikimi de kitlelerin örgütlenmesi, kitle örgütlerinde çalışma konusunda yardımcı ve rol gösterici olmaktadır. Yine de, kitle örgütleriyle ilgili çalışmalarda yanlış yöntemler denendiği ve hatalar yapıldığı sık sık görülüyor. Bu yanlışların bir kısmı kadroların yeter pratiğe ve bilgiye sahip olmamasından doğuyor; bir kısım yanlışlara ise, bizzat sol saflardaki bilinen sapmalar yolaçıyor.

Toplum yaşamının son derece karmaşık, zaman ve mekâna göre değişen şartları, herbir olayın kendine özgü nitelikleri gözönüne alınır; her olay ve her durum için önceden kesin çalışma biçimleri, yol gösterici reçeteler koymak, açıktır ki mümkün olmaz. Ancak bu konuda da belli ilkeler vardır ve pratikte bunlar gözönünde tutulmalıdır.

Ekonomik-demokratik nitelikte kitle örgütlerini politik partilerle karıştırmamalı :

Sınıflı toplumlarda, denebilir ki, hemen her tür örgütlenme sınıfsal bir nitelik gösterir. En basit bir dernekten, bir kulüpten politik partilere, devlet organizasyonuna kadar. Her tür örgütlenme, belli grupların, toplum katlarının, sınıfların belli isteklerini gerçekleştirmeye, çıkarlarını korumaya yönelmiştir.

Egemen sınıflar açısından bu örgütlerin en üst düzeyde, en gelişmiş olanı devlettir. O, varolan toplum düzenini egemen sınıflardan yana korumaya, sürdürmeye yarayan en gelişmiş, en karmaşık cihazdır. Egemen sınıflar, iktidarı elde tutmak için ayrıca politik partiler de oluşturmuşlardır. Ve egemen sınıfların yanısıra, emekçi, sömürülen halk yığınları da, sınıfsal çıkarlarını korumak, iktidarı elde etmek için kendi politik partilerini oluştururlar.

Kuşkusuz, her politik parti, aynı zamanda temsil ettiği sınıfın ekonomik çıkarlarını savunur ve zaten aslanan da budur. Ancak politik partileri diğer ekonomik mücadele örgütlerinden, —sendikalardan, derneklerden, kooperatiflerden— ayıran özellik, onların iktidara yönelik olmaları, diğer bir deyişle iktidarı elde etme ve elde tutma örgütleri olmalarıdır.

Ekonomik-demokratik nitelikteki kitle örgütlerine gelince, başlıca işlevleri temsil ettikleri kitlelerin, grupların, sınıfların ekonomik, demokratik nitelikteki çıkarlarını, haklarını korumak, isteklerini gerçekleştirmek olan bu örgütler, besbelli ki iktidarı elde etmek için kurulmuş örgütler değildir ve bu durum onları siyasi partilerden ayırır. Ancak asıl işlevlerinin ekonomik-demokratik haklar, çıkarlar alanında kalması onların politikayla ilgisiz oldukları, ilgisiz kalmaları gerektiği anlamına gelmez, gelmemelidir. Ekonomik ve politik mücadeleyi böylesine Çin sedleriyle ayırmak mümkün olamaz. Besbelli ki bu iki mücadele birbiriyle yakından ilişkili ve birbirini tamamlamaktadır. Ekonomik ve demokratik haklar dediğimiz şeyler doğrudan, düzenin kendisiyle

İlgilidir, onun tarafından belirlenir. Örneğin, insanlarımızı bunal-
tan işsizlik, hayat pahalılığı, temelde, varolan sömürücü kapita-
list düzen tarafından yaratılmaktadır. Ve bu sorunların tümüyle
son bulması, sömürünün son bulmasına, sosyalist bir toplum dü-
zeninin kurulmasına bağlıdır. Düşünce, bilim ve sanat özgürlük-
leri üzerine konan baskılar da aynı temelden kaynaklanmaktadır.
Burjuvazi, çıkarlarına ters düşen her şeyde yasaklar, sınırlar ko-
yar ve buna karşı çıkan aydınlara zulüm uygular. Bu nedenle de
ekonomik, demokratik hak ve özgürlüklerin tam olarak kazanıl-
ması düzenin bir tüm olarak değişmesine, sömürünün son bul-
masına bağlıdır. Temel çözüm iktidar sorununda düğümlenmek-
tedir. Yani işçi sınıfının, ve diğer ezilenlerin politik başarısına, ik-
tidarı almalarına, ve emekçi halk kitlelerinden yana dönüşümler
yapmalarına bağlıdır. Bu nedenle, en basit ekonomik, demokratik
haklar, güncel isteklerle iktidar sorunu arasında bir bağ vardır.
Politik mücadele sınıf mücadelesinin bir üst biçimidir ve temelde
ekonomik yapıdan, ekonomik mücadeleden kaynaklanır. Öyle olun-
ca da bu iki mücadele biçimi ve bu amaçla kurulmuş örgütler ara-
sındaki kaçınılmaz ilişkileri de elbette gözönünde tutmalı. Ve bu
ilişkileri görmemek nasıl yanlışsa bu ilişkilere bakıp politik par-
tilerle diğer ekonomik-demokratik mücadele örgütlerini birbirine
karıştırmak, birini diğerinin yerine koymak da o kadar yanlış olur.
Politik partilerin ve diğer kitle örgütlerinin hedefleri, örgütlen-
me ve mücadele biçimleri, kitle tabanları oldukça farklıdır.

Örneğin işçi sınıfının politik örgütü parti, ekonomik müca-
dele örgütü sendikadır. Belli bir işyerinde, ya da işkolunda, sendi-
ka, kimi zaman tüm işçileri, ya da işçilerin büyük çoğunluğunu
kapsar; bu doğaldır. Aynı işverene karşı ortak çıkarlar, güncel,
kısa vadeli haklar uğrunda mücadele; grev, toplu sözleşme ve
benzer şeyler geniş işçi kitlesini kolayca biraraya getirir ve sendi-
kada birleştirir. Ama aynı işçilerin, işçi sınıfının devrimci parti-
sinde biraraya gelmeleri aynı kolaylıkla olmaz ve bu farklı bir-
şeydir. Aynı sendikada birleşen işçiler arasında çoğu zaman ol-
dukça, farklı politik tavırlar, farklı inançlar bulunabilir. Oysa sos-
yalist parti, ancak işçi sınıfının dünya görüşünü benimsemiş, çok
daha uyanık, yiğit, fedakâr unsurlardan oluşabilir. Yine işçi sınıfı-
nın partisi, bu nitelikteki işçilerin yanı sıra, işçi sınıfının dünya gö-
rüşünü paylaşan ve sosyalizm için mücadele eden diğer sınıflardan
gelme insanları, ve bu arada sosyalist aydınları da saflarına alır.
Besbelli ki parti ve sendika birbirinden çok farklı örgütlerdir.

Partili bir işçi ya da sendikacı, sendikal çalışmayı yürütürken,

grevde direnişte ve işçiler arasındaki her türlü çalışmada işçilere politik bilinç vermeye çalışır ve hareketin daha ileri hedeflerinin kavranması için daima çaba gösterir. Ancak o, sendikayı bir parti gibi göremez, her işçiden bir sosyalist parti militanının tavrını bekleyemez. O, henüz gereği gibi bilinçli olmayan geniş işçi kitlesine karşı hoşgörülü davranma zorundadır. Ve bir yandan, en geniş işçi tabanını sendikal amaçlar için biraraya getirmeye, işçilerin sendikal birliğini oluşturmaya çalışırken; diğer yandan da işçilere daha ileri düzeyde bilinç vermek, sosyalist saflara yeni kadrolar kazanmak için de çaba gösterir.

Sendikayı parti gibi görmek yanlısına düşen sendikacıların, geniş işçi tabanından soyutlanmaları, işçilerin birliğine zarar vermeleri ve sendikal mücadeleyi felce uğratmaları kaçınılmazdır. Gerçi bugün ülkemizde bu anlayışta kişiler sendikalarda pek etkin olamıyorlar; ama bu tür eğilimlere demokratik nitelikteki gençlik ve aydın örgütlerinde rastlanıyor ve bu eğilimler, demokratik mücadeleye küçümsenmeyecek zararlar veriyorlar.

Örneğin bazı sol sekte gruplar, bu tür demokratik örgütlerin yapısı ve işleviyle bağdaşmayan çalışma yöntemlerine, propaganda ve ajitasyon yollarına başvuruyorlar. Ancak sosyalist bir partide tartışma konusu olabilecek şeyler bu tür örgütlerin kongrelerine getiriliyor. Sol sektekler, sanki işçi sınıfının partisi içinde ideolojik mücadele veriyormuş gibi, kendileri gibi düşünmeyenleri «revizyonizm»le, «sosyal emperyalizm»le ve akıllarına esen benzer şeylerle suçlamaya kalkışıyorlar. Sözde devrimcilik adına yapılan bu tür komikliklerin, en başta da devrimci harekete zarar vermesi kaçınılmazdır.

Açıktır ki, demokratik kitle örgütleri salt sosyalistleri değil, onlarla birlikte ve çoğu zaman sayıca onlardan kat kat fazla olarak, örgütün amaçlarını benimseyen ilerici, demokratik nitelikte çok kişiyi kapsar. Ortak çıkarlar, birlikte mücadelenin yararları, sosyalist olan ve olmayan böylesine geniş kitleleri demokratik örgütlerde biraraya getirir. Ve zaten demokratik kitle örgütlerinin en büyük işlevi de budur, geniş kitleleri demokratik mücadeleye kazandırmaktır. İşte böylesine örgütlerde bir fraksiyon olarak tek kurmaya kalkışmak, herkesin politik konularda kendisi gibi düşünmesini zorunlu saymak ve öyle düşünmeyenleri, sözde «militanca» bir tavırla suçlamaya kalkışmak; bu örgütlerin amaçlarını ve niteliğini kavramamak, demokratik mücadelenin de, devrimci mücadelenin de cahili olmak demektir. Sosyalist olmayan, sosyalist olduğunu da zaten söylemeyen kitleleri «revizyonizm» ve

benzer şeylerle suçlamak gülünçtür. Şu var ki marksizm-leninizm adına bu tür komiklikleri yapanların tavırlarının devrimcilikle bir ilişkisi yoktur. Bu, likidatörce bir tavidir ve ancak harekete zararlar verir.

Bu söylediklerimiz, hiç kuşkusuz, demokratik gençlik örgütleri için de sözkonusudur. Elbette gençliğin, özellikle de öğrenci gençliğin kendine özgü nitelikleri var. O yaşların verdiği farklı bir coşku, duyarlılık ve cesaret gözönünde tutulmalı. Okuyan gençlik, yurt ve dünya sorunlarını yakından izler, hızla bilinçlenir; eski kuşakların pekçok tutucu değer yargısını, en başta da egemen sınıfların yarattığı şartlanmışlıkları tepkiyle karşılar. Emekçi sınıflardan gelen gençlerin, belli bir bilinçlenme düzeyinden sonra, güç yaşam koşullarının da etkisiyle devrimci mücadeleye yönelmeleri doğaldır. Ama pekçok varlıklı aile çocuğu da, henüz çıkar çarklarına uyum sağlamadığı, kötülöklere tepki duyduğu, güzel ve insanca bir düzen istediğı için demokratik ve devrimci saflara katılabilir, katılmaktadır. Binlerce öğrenci gencin okullarda biraraya gelmeleri, düşüncelerin hızla yayılmasına, etkilenmelere olanak verir ve gençlik içinde önemli kitle hareketleri yaratır. Bütün bu nedenlerle, öğrenci gençliğin önemli bir bölümünün devrimci harekete olan eğilimi ve onun demokratik, devrimci yöndeki örgütlenmesi kaçınılmazdır.

Ancak buna bakarak, ilerici saflara katılan her genci sosyalist sanmak, ya da herkesin tutarlı bir sosyalist gibi davranmasını beklemek yanlısına düşölmemelidir. Açıktır ki, sosyalist dünya görüşünü benimseyen gençlerin yanısıra, onu benimsemedikleri halde emperyalizme, faşizme karşı çıkabilen, sömürü ve baskıya tepki gösteren, ilerici, demokrat tavırlı pekçok genç vardır ve bunların sayısı sanıldığından da fazladır. O halde demokratik gençlik örgütlerini birer sosyalist gençlik örgütü veya daha fazlası gibi görme, gösterme çabası yanlıştır. Böylesine yanlıklar gençlik örgütlerini böler, dağıtır; sosyalist gençleri de tecrit eder. Kaldiki sosyalist olmak sanıldığı kadar kolay da değildir. Bu, sosyalizmle ilgili derli-toplu bir bilgi, inanç ve deney ister. Bir genç insanın, yeni öğrendiklerinin, çevresinin ve yaşının verdiği coşkuyla kendini biranda sosyalist sayması, tavır olarak güzel ve olumlu olsa bile, o gencin gerçekte sosyalist olabilmesine her zaman yetmez.

Demokratik gençlik örgütlerinde üst perdeden marksizm-leninizm yarışmasına girişmek; pekçok ilerici, demokrat genci, sosyalizm sempatizanını «iyi bir marksist-leninist» olmamakla suç-

lamak; «revizyonizm», «pasifizm» ve benzer suçlamaları başkalarına rastgele yakıştırmak son derece yanlış ve devrimcilikle ilişkisi olmayan, çocuksu bir tutumdur. Bazıları ise bu çocuksu tutumu, «Dev-Genç havasını» ileri yaşlarda, başka kitle örgütleri içinde de sürdürmektedirler. Örneğin TÖB-DER'de.. Bu tutumun sonucu olarak gençlik arasında, büyük çoğunluğu sosyalizm hakkında sağlam bilgisi ve deneyi olmayan irili-ufaklı birçok grup türemekte ve bunlar, en yüce devrimcilik iddialarıyla, birbirlerini, ya da başkalarını, sosyalist mücadeleler tarihinde rastlanan sapmalarla, en ağır şekilde suçlamaktadırlar. Bu yanlışlar ve bundan doğan çekişmeler gençlik hareketini birhercümerce uğrattıyor; gençliğin devrimci ve demokratik mücadelesini bölüp dağıtıyor.

Elbette sosyalist gençler, gençlik kesiminde sosyalist dünya görüşünün yaygınlaşması, yeni yeni kadroların sosyalist saflara kazanılması için yoğun çaba göstereceklerdir. Ama gençlik örgütlerinin niteliğini unutmadan, onları bir sosyalist parti gibi görmeden. Demokratik gençlik örgütlerinin işlevini biran gözden uzak tutmamalı. Bu örgütler, sosyalist olan ve olmayan, kendine sosyalist diyen ve demeyen pekçok genci biraraya getirir, getirmelidir. Geniş bir gençlik kitlesini biraraya getiren ortak bağlar, kendi güncel sorunlarının yanısıra, kısa bir tanımla, toplumsal mücadele açısından ileriye dönük olmaları, ilerici bir tavır taşımalarıdır. Örneğin şu dönemde faşizme karşı olmak, ilerici sayılmak için bir ölçüdür. En geniş gençlik kesimini ilerici saflarda toparlamak yerine, kitleyi kısır klik çatışmalarına, «devrimci» lafazanlığa boğmak harekete birşey kazandırmaz. İnsan büyük laflar etmekle büyük devrimci olamaz.

Demokratik Kitle Örgütlerinde En Geniş Taban :

Sosyalistler bu tür kitle örgütlerinde, mümkün olduğu kadar geniş bir kitleyi biraraya getirmek için çaba gösterirler. Örneğin öğretmen, teknik eleman, memur, sanatçı gibi çeşitli meslekî-demokratik örgütler, mümkün olduğu kadar çok sayıda meslektaş örgüte kazanmak, onları örgütün ekonomik, demokratik mücadele hedeflerinde birleştirmek için çaba göstermelidirler. Ülkemizde yukarıda sayılan ve sayılmayan pekçok tabaka ve gruplar, ekonomik sömürünün ağırlığını yaşamlarında duymakta ve çeşitli anti-demokratik baskılara uğramaktadırlar. Emperyalizme, faşizme ve sömürüye karşı, demokratik ve insanca bir yaşam için verilen mücadele onların da mücadelesidir.

Besbelli, meslekten mesleğe değişmekle birlikte, bu tür meslek gruplarından herbirini ilgilendiren pekçok güncel, ekonomik-meslekî nitelikte sorun var. Kendi meslek grupları için daha iyi bir ücret, daha iyi çalışma şartları, iş güvenliği sağlamak; kıyımlara, sürgünlere ve diğer her türlü baskılara karşı dayanışma içinde hareket etmek. Ama bunların yanısıra, bu meslek mensupları, aynı zamanda daha ileri düzeydeki demokratik istekleri, sömürüye karşı tepkileri için de örgütsel mücadeleye önem vermekte ve örgüt çatısı altında biraraya gelmektedirler. Giderek hızlı bir biçimde bilinçlenen aydın ve emekçi kesimlerin salt güncel ekonomik çıkarlarıyla ilgilendiklerini sanmak hatalı olur. İşte devrimcilerin görevi, bu uygun nesnel şartları iyi değerlendirmek, kitlelerin örgütlenme isteklerine öncülük etmek ve onu hızlandırmak, güncel çıkarlar için verilen mücadele ile, ileri düzeyde demokratik ve politik hedefler için mücadeleyi uyumlu bir biçimde birlikte yürütmektir. Ancak böyle bir politika başarılı olur; ancak böylece geniş kitlelerin örgütle bağları kurulabilir ve sürdürülebilir.

Güncel, kısa vadeli ekonomik haklar için mücadele küçümsememelidir. Henüz politik konularda gereği gibi bilinçli olmayan, kişisel kurtuluşunun, toplumun genel kurtuluşuna bağlı olduğunu kavramayan pekçok kişi için bu tür haklar uğrunda mücadele önem taşır ve onun, demokratik örgütüne ilgi duymasını sağlar. Örgütsel mücadele içinde çok kişinin giderek bilinçlendiği ve daha ileri düzeyde politik mücadelenin gereğini kavradığı görülmektedir.

Ama elbette, demokratik örgütler salt üyelerinin güncel, kısa vadeli çıkarlarını gözetmekle, bunun için mücadele etmekle yetinemezler. Onlar, üyelerini daha da eğitmek, politize etmek, emperyalizme, faşizme, baskıya ve sömürüye karşı genel mücadelede de saf tutmakla görevlidirler.

Sosyalistler ve Kitle Örgütleri :

Sosyalistler, kitle örgütlerindeki çalışmaları asla küçümsememelidirler. Kitlelerin örgütlenmesi de bu örgütler için de devrimci çalışma da büyük önem taşır. Sosyalistler, çalışkanlıkları, fedakârlıkları ve dürüstlükleri ile bu tür örgütlerde kitlenin güvenini kazanabilir, ve yığınların bilinçlendirilmesi, eğitilmesi için kendilerine düşeni yapabilirler. Bizzat sosyalist dünya görüşünün kitleler içinde yaygınlaştırılması, yeni yeni kadroların sosyalist saflara kazanılması da bunlar arasındadır. Ancak bunu yapar-

2 ken sekter bir tavır içine düşmemeye, demokratik kitle örgütünü parti gibi görmemeye, dikkat etmeli. Yanlılarla mücadele edilir ve doğru görüşler yerleştirilmeye çalışılırken örgüt üyelerinin homojen olmayan yapısı gözönüne alınmalı, ikna yöntemlerine başvurulmalıdır.

Günümüzde bilimsel sosyalizmle, devrimci mücadele ile ilgili hertürlü konu ülkenin dörtbir yanında ve elbette demokratik kitle örgütlerinde tartışılmaktadır. Bu son derece sevindirici bir gelişme. Ancak kimi zaman bu tür tartışmalarla vakit geçirildiği ve bu tür örgütlerde kimilerinin başkalarını «sosyalist», ya da «devrimci» olmamakla suçladıkları da çok görülüyor. Demokratik örgütleri bu tür sosyalist tartışma kulüplerine çevirmek kesinlikle yanlıştır ve demokratik kitle örgütünün nitelikleriyle bağdaşmaz. Bu hatalı tutum, bir yanıyla, demokratik kitle örgütlerini sosyalistlere özgü sayma anlayışıdır. Israrla söylediğimiz gibi, bu tür örgütler, sosyalistlerden çok sosyalist olmayan geniş bir kitleyi de kapsar. Zaten öyle olmasaydı kendilerine gerek de yoktu; sosyalistler kendi partilerinde toplanır, olur biterdi. Diğer yandan bu hatalı tutum, örgütün yeni üyeler kazanmasını güçleştirmekte, onu sosyalizm tartışmalarıyla vakit geçiren bir gruba indirgemekte, pekçok örgüt üyesinin de ondan soğumasına, kopmasına yol açmaktadır. Sosyalistler, kitle örgütlerinde sosyalizmden yana eğitici çalışma yaparlarken, sosyalist görüşleri yayarlarken, zamanı ve yeri iyi seçmeli, bütün bunları olumlu, yaratıcı çalışma içinde yapmalı; demokratik örgütleri, sosyalizm adına lafazanlık, boş gevezelik yapılan kulüplere çevirmekten dikkatle kaçınmalıdırlar.

Diğer yandan, sosyalistler, demokratik kitle örgütlerine omuzlayamayacakları görevler yüklemekten de kaçınmalıdırlar. Kitle örgütünün demokratik mücadele hedeflerini aşan, örgüt içi birliği bozabilecek nitelikte politik şiarlar ve eylem biçimleri koymamalıdırlar. Kimi zaman acelecilik ve «devrimcilik» adı altında yapılan sivrilikler, örgütü çıkmazlara sokar, yıpratır, güçten düşürür ve onun yapabileceği şeyleri de engeller. Kitle örgütlerini burjuva pasifizminin, sosyal-demokratların kuyruğuna takmak ne kadar yanlışa; nesnel şartların elvermediği aceleciliklere, troçkistçe çıkışlara itmek de o kadar yanlıştır.

Günümüzde demokratik kitle örgütlerinde sosyalistlerin önemli bir etkinlik kazandıkları görülüyor. Sosyalist hareketin aldığı yol bakımından bu sevindirici bir şey. Diğer yandan sol kanattaki bölünmelerin kitle örgütlerine de yansıdığı ve birçok durumda bu gruplar arasındaki çekişmelerin özel olarak kitle örgütlerinin ge-

lişmesi bakımından, genel olarak da devrimci ve demokratik hareketimiz bakımından birtakım olumsuz çekişmeler yarattığı görülüyor. Bazı sol sekte grupların, kitle örgütlerinin tabanını, yapısını ve işlevini hesaba katmayan yanlış tutumları bu örgütlerin kan kaybına, dayanışmanın, birliğin bozulmasına yol açıyor. Diğer yandan, örgüt yönetimini elde etmeye ve bu yoldan kendini güçlü kılmaya ya da göstermeye çalışan başkaları, tabanın isteklerini en iyi temsil edecek, geniş kitle tabanına dayanan demokratik bir yönetimin oluşturulmasını güçleştiriyorlar.

Demokratik kitle örgütlerinde yönetim sorunu iki yönlü olarak karşımıza çıkmaktadır: Birincisi yönetimin, mümkün olduğu kadar en geniş ölçüde kitle tabanına dayanması, onu temsil etmesi ve onun tarafından desteklenmesi; diğeri de yönetimin uyumlu çalışma yapabilecek kadrolardan oluşmasıdır. Farklı politik eğilimlerin bulunduğu kitle örgütlerinde bunların ikisini de birarada başarmak kolay olmuyor. Özellikle de soldaki bölünmelerin demokratik kitle örgütlerine yansıdığı ve bu örgütler içinde fraksiyon çekişmelerinin hızlandığı şu dönemde.

Aslında, soldaki bölünmelerin ya da farklı politik eğilimlerin bu örgütlere yansımaları doğal karşılanmalıdır. Böyle durumlarda, fraksiyonel bir yönetim oluşturma çabalarından kaçınmalı, kitle tabanını en geniş ölçüde temsil edebilecek bir demokratik yönetim sağlanmalıdır. Farklı politik çizgilerin, demokratik kitle örgütü anlayışları temel ilkelerde birbirine ters düşmedikçe, ortak bir yönetim oluşturmaları mümkündür ve gereklidir. Böylece örgüt yönetimi en geniş kitle tabanının desteğine sahip olacaktır. Demokratik kitle örgütü, örgüt içi demokrasinin ve zorunlu tartışma ortamının ötesinde, onun birliğini tehlikeye düşürecek fraksiyon çekişmelerinin alanı haline gelmiyecektir.

Ama elbette bu birlik, yukarda da değindiğimiz gibi, demokratik kitle örgütünün amacına, yapısına, çalışma yöntemlerine ilişkin doğru ilkeler üzerinde sağlanmalıdır. Kitle örgütünü gerici bir çizgiye, burjuvazinin güdümüne sokacak unsurlarla birlik yapılamaz, onlara örgüt yönetiminde etkinlik verilemez. Bunun gibi, örgütü, niteliğinin ötesinde maceracı platformlara itmek isteyenlere de örgüt yönetiminde etkinlik verilemez. Böyleleri demokratik birliğin dışında tutulmalıdır. Çünkü her iki halde de örgüt demokratik hedeflerinden ve asıl işlevinden saptırılmış olacak, kitle tabanından kopacak, dağılmalara uğrayacaktır.

Bunun ötesinde, kendi gücüne güvenerek, kendisini fraksiyon çekişmelerine kaptırıp tabanda temsil gücü olan demokratik

unsurları dışarda bırakma ve örgüt yönetimine tek başına ege-
men olma çabaları yanlıştır; bunlar örgütün birliğine zarar verir,
dayanışmayı zayıflatır ve sapmacı eğilimlerin güç kazanmasına
heden olur. Açıktır ki demokratik kitle örgütleri parti değildir.
Bu örgütlerde farklı politik çizgiler, olacaktır. Kendilerinin en
doğru, en devrimci çizgiyi savunduklarını söyleyen sosyalistler,
elbette, bu örgütlerde görüşlerine yaygınlık kazandırmak, taraf-
tarlarını çoğaltmak için çaba harcıyacaklardır. Ancak onlar, her
zaman, her konuda mutlaka kendileri gibi düşünmeyen, düşün-
meleri mümkün olmayan geniş kitlelerle birlikte çalışmak zorun-
da olduklarını da bir an dahi unutmamalıdır. Önemli olan, bir
sosyalist partideki kadar homojen olmayan bu kitleyi, faşizme,
emperyalizme, sömürüye ve gericiliğe karşı bir saf halinde tuta-
bilmek, onların, güncel ekonomik hakları dahil, demokrasi özgür-
lük ve sosyalizm yönündeki mücadelelerini geliştirmektir.

HEVAL KİTABEVİ

Yeniçarşı No 43

TATVAN

TİP ve Sosyalist Birlik

12 Mart döneminden sonra çoğu kişi, sosyalist hareketin, geçen dönemden edinilen tecrübe ve hataların verdiği derslerle, bu kez daha sağlam bir temel üzerinde ve daha derli toplu örgütlenebileceğini ummuş, Türkiye İşçi Partisinin ayakta kalabilen kadrolarının da bunda önemli katkısı olacağını düşünmüştü. Gerçi geçen dönemde TİP de önemli hatalar yapmıştı. Hareketin dağılıklığa düşmesinde, sapmaların güç kazanmasında Partinin örgütsel ve ideolojik zaafının büyük payı vardı. Ancak ne de olsa TİP, 10 yıl süreyle —Ki Türkiye’de bu bir sol parti için oldukça uzun bir süredir— tek legal sosyalist parti olarak önemli görevler de yapmış ve kitleler üzerinde küçümsenmeyecek bir etki bırakmıştı. TİP’in birkısım kadroları sağa sola serpilmiş ve birçoğu mücadeleden çekilmiş olsalar da; yeni dönemde örgütlenmede rol alabilecek kadroları da vardı.

Ancak yeni dönemde, herkesin de bildiği gibi, gelişmeler özlediği gibi olmadı. Bir kez, sol maceracı grupların geçen dönemden pek de ders almadıkları ve aynı mücadele yöntemlerini sürdürmek istedikleri görülüyor. Bu gruplar daha çok öğrenci gençlik ve biraz da küçük burjuva aydınları içinde etkin. Geçen dönemde boyveren Maoculuk, bu dönemde daha da olumsuzlaşarak

varlığını sürdürüyor ve karşı-devrimcilere hizmet ediyor. Kuşkusuz, maceracı grupların ve hele Maocuların, rüyalarında evliya görmüş gibi; birdenbire ıslahı nefis etmeleri ve doğru devrimci çizgiye gelmeleri beklenemezdi.. Ancak sosyalist örgütlenme yolunda daha tutarlı bir çalışma, onların etkinliğini azaltabilirdi.

Diğer yandan, geçen dönemden gereği gibi ders almayanlar, salt yukarıda sıraladıklarımız değildir. Bunlar arasında birkısım eski TİP yöneticileri de var. Behice Boran ve Nihat Sargın başta olmak üzere, bazı eski TİP yöneticileri yeni TİP'in de başında bulunmaktadırlar. Partinin daha kuruluş dönemi öncesinden beri gözlenen odur ki, Boran ve arkadaşları, eski dönemde yapılan hatalardan uzaklaşmadıkları gibi, bazı hallerde eskiden de geriye düşmektedirler.

Boran ve arkadaşları, geçen döneme ait herhangi bir özeleştiri yapmadılar. Elbette özeleştiri, bazılarının anladığı gibi, sabah jimnastiği gibi, ikide bir yapılacak şey değildir. İnsan, öncelikle hata yapmamaya bakmalı. Ama, on yıllık parti döneminde Partinin ve bizzat Boran ve arkadaşlarının yaptığı, ya da katıldığı hatalar yok muydu, önemsiz miydi?

TİP, 10 yıl boyunca ülkenin tek legal sosyalist partisi idi ve 1965'lerde tüm solun desteğini sağlamıştı. Peki nasıl oldu da 1968'lerde öylesine büyük bir parçalanmaya uğradı. Niçin gençlik üstündeki etkinliğini bir anda yitirdi? Niçin kadrolarının herbiri bir yana dağıldı? Sol maceracılık ve diğer sapmalar niçin o kadar gelişebildiler? Olan bitenin tüm suçu başkalarına yüklenerek bu sorulara doğru cevap verilebilir mi?

Gerçek şu ki bütün bunlarda, TİP'in, işçi sınıfı ideolojisiyle gereği gibi donanmış olmamasının ve yanlış örgütlenme yöntemlerinin büyük payı vardı. TİP'in kendi hataları, başkalarının hatasına kolaylık sağladı.

Geçmiş dönemin TİP'nde ortaya çıkan ve bugünkü TİP yönetiminde de yüze vuran sapmaların, yanlışların eleştirisi çok daha geniş bir yazının konusu olabilir. Bu yazıda, öncelikle, «solun bölünmüşlüğü veya birliği » ile halklar sorununda TİP yöneticilerinin tutumuna değineceğiz.

Soldaki Bölünmeler Üzerine

Boran ve arkadaşları, yeni TİP'i kurduklarından bu yana, solun bölünmüşlüğünden sözedenele fena öfkeleniyorlar. Onlara göre ülkemizde işçi sınıfının politik hareketini temsil eden tek ör-

güt TİP'tir, ötekiler tabela partilerinden ibarettir. «TİP en doğru çizgiyi temsil etmektedir.»

Eğer öyle ise güzel birşey. Zaten bizim de istediğimiz bu. İşçi sınıfının politik hareketinin bölünmemiş olması. İşçi sınıfının en bilinçli, en yiğit üyelerinin ve tüm sosyalistlerin bir örgüt çatısı altında toplanmaları ve bu örgütün gerçekten Bilimsel Sosyalizmin yolunda yürümesi.. Ama gerçekler böyle midir?

Ve eğer gerçekler böyle ise, TİP yöneticileri neden son zamanlarda daha sık, sosyalist harekette bölünme olmadığından söz etmek gereğini duyuyorlar? Gerek TİP yöneticilerinin konuşmalarında, gerek Çark-Başak'ta ve Yürüyüş'te çıkan yazılarda bu konu sürekli işleniyor. Buna neden gerek duyuluyor acaba? Çünkü TİP yöneticileri de bunun böyle olmadığına aslında çok iyi farkındalar..

Dergimizin 3. sayısında çıkan «SOSYALİST PARTİLEŞME SORUNU» başlıklı yazıda, soldaki bölünmelerle ilgili olarak sayın Behice Boran'ın bazı görüşlerine katılmadığımızı ve sosyalist birlik için tüm sosyalistlerin çaba harcaması gerektiğini söylemiştik. TİP yöneticileri bu değerlendirmeyi hoş karşılamadılar. Özellikle Yürüyüş'te çıkan çeşitli yazılarda, sık sık bu türden görüşlerle alay ettiler; «sosyalist partileri çift çift görenler»den, «sosyalist hakemler»den, «sol kenarda oynayanlardan» vs. söz ettiler. Dergimize karşı bir kampanyayı ise daha başından beri yürüttüler. Özgürlük Yolu'nun partililer tarafından okunmaması için büyük çaba gösterdiler; onun dağıtımına yardımcı olan üyelere baskı yaptılar. Açık ideolojik bir eleştiri yöneltmediler ama, alttan alta, fis-koslarla, partili kadroları dergiye karşı şartlandırmaya çalıştılar. Şimdi de, kendilerinden çok emin gibi, dönüp dönüp, arkalarından gitmeyen, hatalarını paylaşmayan herkesi sosyalist olmamakla suçladıklarına göre, bu konuya biz de dönelim ve bu kez görüşlerimizi daha açık seçik söyleyelim.

Sayın Boran, Yürüyüş'ün ilk sayısında çıkan yazısında şöyle diyordu:

Birlik denince söz konusu olan işçi sınıfı hareketinin birliğidir, soldaki bölünmelerin, grupların değil. İşçi sınıfının bölünmüşlüğü ile solun bölünmüşlüğü, belirli durumlarda birbirine ilişkin olabilir. Beraber aynı şey değildir. Örneğin bugün işçi sınıfımızın sendikal hareketi bölünmüştür. Bu bölünmede politik anlayış ve çizgi ayrımları görülse de «sol'daki bölünmeler» içine girmez. Buna karşılık, sol'daki ideolojik ve politik bölünmeler işçi sınıfımızın bölünmesi değildir, çünkü işçi sınıfı içinde yeralmıyor. İşçi sınıfının po-

litik hareketinin bölünmesi gibi bir durum yok. Sol'daki bölünmeler işçi sınıfına yansıyor onun içinde yerleşseydi, o zaman işçi sınıfının politik hareketinin birliği sorunu ortaya çıkardı. Bu birlik sağlanmaya çalışılır, sağlamaya çalışma sosyalistlerin görevi olurdu.

Bu tür bir yorum, sayın Boran'ın çevresindeki birkısım kişilerin yüreğini rahatlatılabilir ve onların omuzundan, sosyalist birliği sağlama yönünde gösterilmesi gereken bir çabanın yükünü kaldırabilir ama; bu yorum incelendiği zaman hiç de tutarlı olmadığı, nesnel gerçeğe uygun düşmediği görülür.

Sayın Boran «sol'un» bölünmüşlüğüne kabul ediyor; ama bunda kaygı duyulacak bir şey görmüyor. Çünkü O'na göre, bu bölünme işçi sınıfına yansımamıştır, bu sol çekişmelerin tümü de işçi sınıfı hareketinin dışında olup bitmektedir. Yine O'na göre, işçi sınıfının saflarında da bir sosyalist birikim vardır; ama bu birikim bölünmelere uğramamıştır:

«İşçi sınıfımızda sosyalist bir birikim vardır ve bu birikim bölünmüş değildir. O kadar değildir ki kendisinden saymadığı girişimlere uzak durmaktadır.»

Görüldüğü üzere, sayın Boran, işçi sınıfı dışındaki «sol» ile, işçi sınıfı saflarındaki «sosyalist birikim» arasına bir duvar germektedir. Bu mümkün mü? İşçi sınıfına sosyalist bilincin öncelikle aydınlar tarafından taşındığı; sol yayınlarda, propagandada ve örgütlenmelerde aydınların etkinliği ve pratikteki binbir türlü ilişkiler hesaba katılırsa, işçiler içindeki ve dışındaki hareketin birbirini etkilememesi düşünülebilir mi? Kaldı ki işçiler içinde yalnız kendi bilimsel dünya görüşleri değil; sapmalar da etkinlik kazanabilir. Nitekim bunun örnekleri işçi sınıfının tarihinde çoktur. İşçi sınıfı adına yola çıkan birkısım oportünist, revizyonist, sosyal şöven politik örgütlerin işçi hareketini nasıl çıkmazlara, teslimiyetçiliğe, reformculuğa götürdüğü herkesin bildiği şeylerdir. Günümüzde de, örneğin, İngiliz ve Federal Almanya işçileri arasında etkin olanlar, işçi sınıfı sosyalistleri değil, sosyal-demokratlar ve burjuva reformculardır. Fransa'da ve daha birçok ülkede, marksistlerin yanısıra 2. enternasyonalciler de sendikalarda etkin olabilmekte, işçilerin az ya da çok bir bölümünü yanlarına çekebilmektedirler.

Sayın Boran, sözkonusu yazısında şöyle devam ediyor:

Aslında, verili dünya ve ülké şartlarında işçi sınıfının politik hareketi için bir tek doğru, geçerli yol vardır. Geçit verecek, sonuca ulaştıracak yol o olduğu için, en sol, en devrimci yol da odur. Öbür sözde yolların hepsi çıkmazdır; işçi sınıfı hareketinden sapmadır; son çözümlemede hepsi de sağ sapmalardır.

Sayın Boran'ın bu sözlerinden, yazısının tümünden ve daha sonraki görüşlerinden anlaşılıyor ve biliniyor ki, o, «bir tek doğru yol» ile, Türkiye İşçi Partisi'nin yolunu kasetmektedir. Kuşkusuz, bir ülkede ve belli bir dönemde, işçi sınıfının politik hareketi için izlenecek birden çok doğru yol, birden fazla strateji olamaz. Aynı ayrı şeyler söyleyen politik örgütlerin tümü de doğru şeyler söylüyor olamazlar. Ama bunun tersi pekâlâ mümkündür: Tümü de yanlış şeyler söyleyebilirler, hata yapabilirler.. Doğru olan yol nasıl bilinecektir? Açıktır ki doğru yol, sonuca götüren yol, bilimsel sosyalizmin yoludur. Ancak, işçi sınıfının bilimsel teorisini ülke şartlarına doğru bir biçimde uygulayan ve ona uygun devrimci örgütlenmeyi sağlayan, devrimci mücadeleyi yürüten politik örgüt toplumu kurtuluşa götürebilir. Sol'un birliği ve bölünmüşlüğü ve sosyalist örgütlenmeyle ilgili düğüm noktası da burdadır işte. Bu nitelikteki örgüt hangisidir? Ya da başka türlü soralım: TİP böylesine bir örgüt müdür?

Sayın Boran bu yazıyı yazdığı sırada henüz TİP kurulmamıştı bile. O zaman da, daha sonra da ne Boran, ne de arkadaşları, partilerinin niçin bu nitelikleri taşıdığını açığa kavuşturmuş değiller.

TİP yöneticileri, Türkiye toplumunun doğru bir tahlilini yapıp kadrolara sunabildiler mi? Şu son bir yıllık deney de gösteriyor ki sayın TİP yöneticileri bazı demokratik güçlerin, hem de çok önemli demokratik güçlerin ya farkında değiller, ya da küçük politik hesaplar, onları, bu güçleri görüp değerlendirmekten alıkoynuyor.

TİP yöneticileri, sapmalara karşı ne ölçüde bir ideolojik mücadele yürüttüler veya yürütmektedirler? Hangi sapma hakkında geniş, derli toplu bir eleştiri getirildi? Haftalık Yürüyüş dergisinde çıkan ve çoğu zaman bir dedi-kodu düzeyinde yürütülen sataşmalarla, övünmelerle besbelli ki ideolojik mücadele yürütülemez. Üstelik de TİP yöneticileri, sapmalara karşı ve birçok sorunun açıklığa kavuşturulmasında belli bir mücadele yürüten dergimizi sabote etmekle uğraşmaktadırlar.

TİP yöneticileri, örgütlenme konusunda, geçen dönemin hatalarından kurtulmuşlar mıdır? Öyle görünüyor ki, bu konuda da, kadroları devrimci mücadelede pişirmek ve mücadelenin her biçimine, değişen şartlara uyum sağlamak yerine, bu dönemi kazasız belasız atlatarak, rahatça çalışabilecek demokratik şartlara ulaşmayı düşünmektedir parti yönetimi. «Burjuvazi partimizi hukuken kapatırsa fiilen de kapatmış olur» sözlerinin anlamı, örgüt ve mücadele anlayışının ne olduğunu açıkça göstermektedir

Bu ve benzer pekçok konu var ki TİP'in, bir «işçi sınıfı partisi» olarak niteliğini tartışma konusu yapar, TİP yöneticilerinin, «işçi sınıfının tek partisiyiz», biçimindeki övünmelerini ve başkalarına yönelttikleri suçlamaları boşlukta bırakır. Üstelik böyle bir tutum partileşmenin sağlam bir yolda olmasını tehlikeye sokar, yeni kısır döngüler yaratır, birkısım kadroları daha heder eder.

Her politik örgüt hatalar yapabilir ve bir devrimci örgüt bir anda herşeye yeterli ve mükemmel kılınamaz. Ama ancak hatalarını görebilenler, aşabilenler ve bu yolda bilimi sürekli kılavuz edenler ilerleyebilirler. Oysa bugünkü TİP yöneticilerinin geçmişten gereken dersleri hiç de almadıkları ve eski alışkanlıklarını sürdürmek istedikleri görülüyor. Bunun kendilerini yeni kısır döngüler içine sokması kaçınılmazdır. İdeolojik zayıflık ve hatalarda ısrar, partiinin birliğini korumak için yalnızca disipline sarılmaya itecektir onları. Örgütün geniş kitlelerin desteğini kazanması, gelişmesi güçleşecektir. Ve en önemlisi bu yöntemlerle, iddialarının aksine işçi sınıfının devrimci partisini oluşturmak kendileri için mümkün olmayacaktır.

Bugün sosyalist işçi hareketindeki durum TİP yöneticilerini tekzip ediyor. «Kendisinden saymadığı girişimlere uzak duran» sosyalist işçi hareketi TİP'in kollarına atılmış mıdır?

12 Mart döneminin getirdiği deneylerle sosyalizme yatkın pek çok kişi, ve bu arada pek çok uyanık işçi, partileşmenin önemini kavramıştır. Üstelik de Türkiye İşçi Partisi'nin on yıl boyunca kitleler arasına yayılan bir adı vardı. Şurda burda, hâlâ kendisini partisine bağlı sayan bir hayli kadro bulunmaktaydı. Bütün bu nedenlerle de yeni TİP, örgütlenme açısından farklı avantajlara sahipti. Ancak bütün bunlara rağmen neden örgüt umulan canlılığı kazanamadı; yöneticilerin tüm isteğine rağmen birçok yerde ve örneğin Doğu'da örgütlenemedi? Diyarbakır örgütü bile neden işlerliğe kavuşturulamadı? TİP yöneticileri bütün bunlar karşısında, eski alışkanlıklarıyla hep başkalarını suçlayacaklarına dönüp kendilerine bakmalı, kendi sapmalarını kavramaya çalışmalıdırlar.

Bugün devrimci işçi hareketi içinde birbiriyle mücadele eden sol güçlerin varlığını herhalde TİP yöneticileri de çok iyi bilmektedirler. Bazı TİP kurucusu sendikacıların DİSK içinde düştüğü zor durumun farkındadırlar. Demek ki, bilinçli işçilerin tümünün TİP tabanını oluşturacağını düşünürken yanılmışlardır. Demek ki hesaba katılması gereken başka politik güçler de varmış. Demek ki, işçi hareketi içindeki sosyalist birikim de sol bölünme-

lerden etkilenebilirmiş.. Acaba ne zamana kadar TİP yöneticileri bütün bu gerçekleri görmezlikten gelebilirler?.

TİP yöneticileri için, kendi örgütlerini geliştirmek biricik amaç olabilir. Ama bizim için önemli olan Türkiye sosyalist hareketinin sağlıklı, gerçekten bilimsel, gerçekten devrimci bir çizgide gelişmesidir. Olumlu gelişmeleri destekler, hatalara, yanlışlara karşı çıkarız. Halkımızın baskı ve sömürüden kurtuluşu için kendimize düşen görevi de yapmaya çalışırız. Bugün sol harekette görülen türlü sapmalara, yanlışlara, eksiklere rağmen içten içe bir berraklaşma, gelişme de var. Artık yanlışları savunmak o kadar kolay değil. Sosyalizmin pekçok sorunu tartışılıyor, açığa kavuşuyor ve kadrolar doğru olanla yanlış olanı birbirinden ayırıyorlar. Bütün bunlardan giderek sağlıklı biçimlenmeler doğacaktır. Sosyalist birlik, bilimsel sosyalizmin temel ilkeleri, sağlıklı çizgisi üstünde oluşacaktır.

«Akıllı Sol» mu, CHP Kuyrukçuluğu mu?

Son dönemde CHP lideri Ecevit'in ve TİP yöneticilerinin tutumuyla ilgili olarak bazı şeyler netleşmektedir. Bazı konularda her iki parti liderinin söyledikleri birbirine son derece yaklaşıyor. Bu yakınlaşma ileriye dönük olsa elbette sevindirici olurdu. Ama yakınlaşma, halkımızın ırkçı-şöven baskılara karşı ve demokratik hak ve özgürlükler uğrunda mücadelelesini endişeyle karşılama ve bu konuya ambargo koymaya ilişkin olarak ortaya çıkıyor.

Sayın Boran, «Burjuvazinin Hesapları ve TİP» başlıklı yazısında (Çark-Başak, sayı: 5) şöyle diyor:

«Burjuvazinin ve TİP'ne karşı olan diğer çevrelerin hesaplarını bazan bu durumda, Türkiye İşçi Partisi'ne ikili bir taktik uygulanmak istenmektedir. Ya oportünizm, revizyonizm, pasifizm veya provokasyon suçlamalarıyla TİP'ni işçi sınıfı içindeki sosyalist potansiyelin ve devrimci aydınların, gençlerin gözünden düşürmek, bu çevrelerde partiyi itibarsız kılmak; ya da, Parti'yi bu durumdan kurtarmak sosyalistliğini, devrimciliğini kanıtlamak amacıyla hesapsız, mace-racı yollara itelemek. Birinci almasıktaki Parti tecrit edilmiş, etkisizleştirilmiş olacak; ikinci almasıktaki ise, burjuvazi ve iktidarı Parti'nin üzerine atılmak ve onu yok etmek gerekçesini ele geçirecek. Her ikisinde de burjuvazi ve iktidarı açısından aynı sonuç elde edilmış olacak: Parti fiilen, veya hem fiilen, hem hukuken ortadan silinecek.

İşçi sınıfına, gençliğe ve ilerici aydınlara ilişkin olarak uygulanmaya çalışılan bu taktik, Doğu ve Güneydoğu bölgesine ilişkin olarak da uygulanmak istenmektedir. Diğer konularda olduğu gibi bu bölgenin ekonomik, sosyal geri kalmışlığına ve bölgede daha yoğun olarak uygulanan anti-demokratik, ırkçı, şöven baskılara ve

kışkırtmalara TİP doğru teşhisi koymuş ve en geçerli çözümü önermiştir. Bunun için de bu bölgenin halk kitlelerinin ve kamuoyunun sempatisini ve güvenini kazanmıştır. Şimdi, sonuç vermez, maceracı görüş ve eğilimler oluşturarak, «Yeni TİP eski TİP'ten daha geri çizgiye düştü» propagandası yapılarak Parti yine benzeri ikileme karşı karşı bırakılmak isteniyor.

Türkiye İşçi Partisi bu oyuna gelmeyecek, onu boşa çıkarmasını bilecektir...

Sayın Boran'a göre, Parti'ye yöneltilen «revizyonizm, oportünizm, pasifizm» suçlamalarıyla, Parti, sosyalist işçilerin, «devrimci» aydınların ve gençlerin gözünden düşürülmek istenmektedir; diğer yandan da «devrimciliğini ispat» uğrunda maceracı yollara itilmek istenmektedir.

«Burjuvazi ve TİP'ne karşı olan diğer çevreler» böyle istemiş olabilirler. Parti de bu oyuna gelmemeye çalışır elbette. Eğer Parti revizyonist, oportünist, pasifist bir çizgi izlemiyorsa, doğru devrimci bir çizgi izliyorsa, endişeye yer yoktur; bu tür suçlamaları göğüslemesini de bilmelidir. Kimse de bu suçlamalara bakarak Parti'nin maceracı yöntemler seçmesini isteyemez. Ve gerçekten doğru bir çizgide olan partiyi, böylesine suçlamalar, bilinçli işçilerin, devrimci gençlerin ve aydınların gözünden düşüremez de.

«Burjuvazinin Parti'nin üstüne atılıp onu yoketme gerekçesini ele geçirmesine» gelince.. Burjuvazi, yalnız maceracı yöntemler izleyen değil, izlemeyen bir partinin üstüne de atılabilir. Nitekim burjuvazi 12 Mart'ta, TİP'in ve birçok demokratik kuruluşun üzerine atıldı. Yoksa TİP o zaman maceracı yollara mı atılmış sayılıyor? Ve acaba 4. Büyük Kongre'de Kürt sorunu ile ilgili karar alınmasaydı, Partinin üstüne atılmıyacak mıydı? O dönemde en sıradan demokratik örgütleri 141. maddeden yargılatıp mahkûm edenlerin Türkiye İşçi Partisini boş bırakmalarını düşünmek saflık olurdu. Nitekim TİP yöneticileri de sıkıyönetim mahkemelerinde bu maddeden hüküm giydiler. Burjuvazi daha önce de pekçok sosyalist partinin üstüne atılmış ve kapatmıştır. Doğrusu ömrü en uzun olan yine de TİP oldu.

Sayın Boran, her iki halde de, burjuvazi açısından aynı sonuçlara varılacağını, yani Partin'in «fiilen, veya hem fiilen hem hukuken ortadan silineceğini» söylüyor. Yani parti revizyonizm, oportünizm ve pasifizmle suçlanırsa gözden düşeceği için silinecek; maceracı yöntemleri seçerse bu kez de burjuvazi üstüne atılıp onu silecek. O halde partinin silinmemesi için ne yapmalı? Görülüyor ki sayın Boran oldukça karanlık bir tablo çiziyor ve belki de farkında olmadan, Parti'ye kurtuluş yolu bırakmıyor..

Aslında, pekçok devrimci deneyde de bilinir ki, devrimci örgütleri fiilen silebilmek burjuvazinin başaracağı iş değildir. Burjuvazi baskı yapabilir, zulüm uygulayabilir, varolan yasaları da çiğneyebilir; ama işçi sınıfının ve geniş kitlelerin bilinçlendiği bir ülkede sosyalist mücadeleyi durduramaz. Değişen şartlarda, mücadele değişik biçimler altında sürdürülür. Çünkü sosyalist mücadele burjuvazinin izniyle ve gösterdiği çerçeveler içinde yürütülen bir mücadele değildir; buna indirgenemez.

Sayın Boran'ın «Parti fiilen, veya hem fiilen hem hukuken ortadan silinir» tarzındaki değerlendirmesi, parti ve sosyalist mücadele açısından çok yanlış bir anlayışı, yanlış bir değerlendirmeyi göstermektedir.

Sayın Boran'a göre, Parti, Doğu ve Güneydoğu bölgesinin «geri kalmışlığına ve bölgede daha yoğun olarak uygulanan ırkçı-şöven baskılara ve kışkırtmalara karşı doğru teşhisi koymuş», «en geçerli çözümü göstermiş» ve «bölgenin, halk kitlelerinin ve kamuoyunun sempatisini ve güvenini kazanmıştır.» Ama şimdi «sonuç vermez, maceracı görüş ve eğilimler» oluşturan bazıları, «Yeni TİP'in eski TİP'ten de daha geriye düştüğünü» söyleyerek, partiyi yine etkisizleştirmek veya maceraya itmek istiyorlar.

Eğer Parti, bu sorunla ilgili olarak doğru teşhisi koymuş ve en geçerli çözümü göstermişse mesele yoktur. Üstelik bundan dolayı da kitlelerin güvenini kazandığına göre.. O halde ne diye endişe ediliyor. Maceracılar gelince, onların da gürültülerine pa-buç bırakılmaz. Ama gerçekler böyle midir? Parti bu soruna gerçekten doğru teşhisi koymuş mudur? TİP yöneticilerinin görüşlerine katılmayan herkes maceracı mıdır? Yoksa TİP yöneticileri, bu sorunla ilgili olarak, son zamanlarda olumsuz, bilime aykırı görüşleri getirmiş ve Ecevit'in soruna koyduğu ambargoya ortak mı olmuşlardır?. Ve bu nedenle de Ecevit'ten aferin mi almışlardır?. TİP yöneticilerinin ve yandaş basının, soruna nasıl baktıklarını görelim:

YÜRÜYÜŞ Dergisinin'in 13 Nisan tarihli 53. sayısında, «Yürüyüşün Bir Yılı» başlıklı yazıda, bu konuda şöyle deniyor:

Türkiye'nin doğu ve güneydoğu bölgelerinin geri kalmış yapısı, egemen sınıfların ideolojik propagandaları ve durumun yanlış çözümlenmesi sonucu ilerici, sosyalist hareketin bir kesiminde bile yanlış yorumlamalara ve eylem programlarına kaynak olduğu için YÜRÜYÜŞ bu konuda özerinde özellikle durdu. Sorunun özünü, kapitalizmin, dünya ölçeğinde olduğu kadar ulusal ekonomiler ölçeğinde de eşit olmayan gelişmesinin oluşturduğu belirtildi. Egemen

sınıfların bu eşit olmayan gelişmeyi daha da körükleyerek nasıl bir sosyo-ekonomik geriliğe yol açtıkları somut kanıtlarla saptandı. Doğu bölgesinde yaşayan halkın kurtuluşunun bütün emekçi sınıf ve tabakaların verdiği kurtuluş mücadelesiyle birlikte olacağı vurgulandı.

Öncelikle şunu belirtelim ki bu değerlendirmede, Behice Boran'dan farklı olarak, bu konuda kendileri gibi düşünmeyenlerin tümü «maceracı» diye nitelenmemekte, «sosyalist hareketin bir kesiminde bile» ortaya çıkan «yanlış yorumlamalar»dan ve «eylem programlarından» söz edilmektedir. Ancak Yürüyüş, ileri sürüldüğü gibi bu sorunun üstünde gereği gibi durmamış ve çoğu kez de yanlış şeyler yazmıştır.

Örneğin, Yürüyüş'ün 49. sayısında çıkan «Bölgesel Dengesizlik Kapitalizmin Ürünüdür» başlıklı yazıda, sorun, salt kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası ile izah edildikten sonra, şöyle deniyor:

Kimilerinin sorunu ele alış biçimi de burjuvazinin işini kolaylaştırıyor. Bunlar, örneğin, sömürünün insanlar arasındaki ilişkilerin bir türü olduğunu, coğrafi bölgelerin birbirini sömürmeyeceğini unutarak, Batı'nın Doğu'yu sömürmesinden söz ediyorlar. Irkların fizyolojik açıdan birbirinden ayrıldığını, oysa sömürmenin sınıfsal bir olgu olduğunu, bu nedenle de fizyolojilerin birbirini sömürdüğünü söylüyorlar. Temeldeki olgunun, kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası olduğunu ve ırkçı, şöven politikaların, egemen sınıfların elinde, kapitalizmin başarısızlığını örtmede etkin bir silâh olarak kullanıldığını unutup, Doğu ve güneydoğunun geri kalmışlığının ırkçılık ve şövenizmden kaynaklandığını ileri sürüyorlar...

Bir kez bu yazıda da, Yürüyüş'ün pekçok yazısında olduğu gibi, eleştirilen kişi ve tezlere dair hiç bir kaynak verilmemektedir. Kimmiş bu, insanların değil de coğrafi bölgelerin birbirini sömürdüğünü söyleyenler— Kimmiş fizyolojilerin birbirini sömürdüğünü söyleyenler?. «Fizyolojiler?!» Kimmiş bir ırkın diğerini sömürdüğünü söyleyenler?. Bu konuda hiç bir belirti yok. Doğrusu çok ilginç! Bu da polemikte bulunan yeni bir yöntem olacak.. Birtakım hâyâli düşmanların hâyâli sözlerine hücum etmek, son derece hoş olmalı.

Aslında bu yöntem, söylediklerine güveni olmayanların yöntemi. Yürüyüş çevresi açık tartışmaya girişmekten kaçınıyor; birtakım kişiler, işi dedikoduyla, fis-kosla yürütmeye çalışıyorlar; sözümona tartıştıkları zaman da işleri böylesine bulanıklaştırıyor, içinden çıkılmaz yapıyorlar.

Kuşkusuz, bu soruna, herkesin doğru biçimde bakması bekenemez. Birkısım küçük burjuva çevreler yanlış değerlendirme-

ler yapabilirler. Biz de, bilimsel olmayan bu tür değerlendirmelerle mücadele etmekteyiz. Ancak, acaba Yürüyüş çevresi sorunu doğru bir biçimde mi değerlendirilmektedir? Sorunu salt kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası ile izah mümkün müdür? Bu bölge, daha Türkiye'ye kapitalizm sızmadan çok önce ağır baskı altında idi. Bölgenin geri bırakılmasının ilk biçimlenmesi, Şahlarla Pa-dışahlar arasında, bölgenin paylaşılmasına yönelik sürekli savaşlar sırasında başlar. Bu savaşlar döneminde bölge çok kez talan edilmiş, insanlar toplu kıyımlardan geçirilmiş; insan gücü, toğa, kültür ve sanat eserleri dahil herşey tahribedilmiştir. Cumhuriyet döneminde, bilinen ayaklanmalar, çatışmalar, bitmez tükenmez olaylar nedeniyle bu tahrip, daha da arttırılarak sürdürülmüştür.

Başka kapitalist ülkelerde de geri kalmış bölgeler vardır; ama her geri kalmış bölgede mutlaka bir millî sorun yoktur. Örneğin İtalya'nın güneyi de kuzeyine göre son derece geri kalmıştır; ama orada ırkçı-şöven baskılardan sözedilebilir mi?

Kapitalizm bir sömürü düzenidir ve bu düzende yürütülen baskı da sömürüyü sürdürmek amacına yöneliktir. Kapitalist toplumda işçi sınıfı üzerinde yürütülen baskıların da, başka halklar üzerinde yürütülen baskının da amacı budur. Kuşkusuz her devrimci bunu bilir; dergimizde de bu çokça söylenip yazılmıştır. Ama sömürgeler ve başka halklar üzerindeki millî baskı, salt kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasıyla izah edilemez; soruna salt bir bölgesel geri kalmışlık sorunu olarak bakılamaz.

Kendi ülkesinde ulusal ekonomiyi güçlendiren; yol, okul, hastahane gibi temel alt yapı hizmetlerini; burjuva özüyle de olsa kültürü ve sanatı geliştiren kapitalizm, sömürgelerde ve bağımlı ülkelerde ekonomiyi, doğal kaynakları, bizzat doğayı, insan gücünü, kültür ve sanatı talan ve tahrip etmiştir.

İrkçı-şöven baskılar elbette temelinde kapitalizmden kaynaklanır. Ancak bir kez kaynaklanıp belli bir politikanın aracı haline gelince, giderek bizzat kendileri de toplumsal farkı etkiler, büyütürler. Belli bölgelerde sanayinin yoğunlaşmasında, bir bölgenin diğerine oranla kalkınmasında elbette kapitalizmin eşitsiz gelişme yasası belirleyicidir. Ancak egemen sınıfların başka halklara ve ülkelerde uyguladığı bilinçli ayırıcı politikanın önemi küçümse-
nebilir mi?

Yürüyüş ve çevresi, sorunu, salt bir bölgesel geri kalmışlık ve kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasının sonucu gibi göstermekle ne

demek istiyorlar? Bu bir bakıma, bu ayrımcı, bilinçli politikayı gizlemek, egemen sınıfların zulmünü, ırkçılığını örtbas etmek değil midir?

Kitleler sömürüye, ırkçılığa ve baskıya karşı çıkıyorlar, özgürlük ve eşit haklar istiyorlar. Baylarımız ise, âdeta bundan tedirgin, kitlelere kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasından sözediyorlar. Onlara, «Evet, biz de egemen sınıfların baskısına, zulmüne karşıyız. Sömürü, baskı ve zulüm son bulsun. Bunun için birlikte mücadele edelim,» demek yok mu?. Kitlelere âdeta, «Ne yapalım, bu kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasının sonucudur; sosyalizmin kurulacağı günü bekleyin,» denebilir mi? Sosyalizm gelinceye kadar da kitlelerin sömürüye, baskıya ve zulme karşı mücadelelerini geliştirmek, onlara yol göstermek sosyalistlerin görevi değil midir? Ama hayır, bütün bunlar baylarımız için bir sorun oluşturmuyor.

CHP Tandoğan Mitingi ve Yürüyüş'ün Tavrı

Yürüyüş'ün CHP'nin Tandoğan Mitingi hakkında söyledikleri, Yürüyüş ve çevresinin, özünde de TİP yöneticilerinin, demokratik mücadeleyi nasıl anladıklarını pek güzel sergiliyor. (Yürüyüş, Sayı: 55)

Bu yazıda, Ecevit, AP ile işbirliği önerdiği için şöyle birkaç satırla eleştirilip geçiliyor; ama TİP bildirisinin dağıtılmasını engellemek isteyen bir CHP milletvekiline, Yürüyüş'e has üslupla daha geniş yer ayrılıyor. Ve şöyle deniyor: «Bildiri dağıtılacağından, mitingi düzenleyenlerin de haberi vardır.» Belki küçük bir olay, ama TİP-CHP ilişkileri açısından ilginç.. Söz konusu CHP milletvekili, belki de bu dostane ilişkileri kavramadığından «Bir İşgüzar»lık yapmıştır..

Sonra ANKA ajansına çatılıyor ve şöyle deniyor:

Büyük kitle gösterilerinde basının gaf yapması âdet oldu. Yadırganmıyor... İlki ANKA'nın bir haberine ilişkin. ANKA'ya göre mitinge «16 sendikandan yanısıra, TÖB-DER ve MEM-DER katılmışlardır.»

ANKA'nın Türkiye'de memurların demokratik haklarını savunan derneklerden hangilerini beğenip sevdiği önemli değil. Ancak sol adına ortaya çıkan polisiye tekkelere ilerilik adına basın şırıngasının yapılması ve olayların kamuoyuna bu şekilde aktarılması önemli. ANKA'cılara bir hatırlatma yapmak gerekiyor. Coğunuzun da «Provakasyon» olarak nitelendirdiği, «zararlı» görüp karşı çıktığı sloganları atanlar, hareketlere girişenler, reklamını yaptığınız

kişilerden farklı değil. Bunu artık öğrenmek gerekiyor. Maocu komandoların iyi bildikleri bir hikâye vardır: «Dağları Taşıyan Budala İhtiyar». Şimdi Maocular Türkiye’de kendi önlerindeki aşılma dağları taşıyacak «aynı nitelikte» kişiler arıyorlar. Bu oyuna düşüp düşmemek ANKA’cılarının bileceği iş. Bizden uyarması.

Şu göz kırpmaya bakın! Maoculara vurmak için ne araçlar kullanılıyor.. ANKA’cılara deniyor ki, siz MEM-DER’den sözediyorsunuz, böylece Maocuların reklamını yapıyorsunuz. Halbuki onlar kimdir biliyor musunuz: «provokasyon» dediğiniz, «zararlı» bulduğunuz sloganları atanlardan farksız..

CHP’nin Tandoğan mitingine katılanlar, «provokasyon» denen, «zararlı» diye nitelenen, daha doğrusu ANKA’cılarının böyle niteleyecekleri sloganların ne olduğunu anlamışlardır. Bu, Tandoğan mitinginde kullanılan «Halklara Özgürlük» ve benzeri sloganlardan başkası değil. ANKA’cılar işte bu noktadan uyarılıyor ve Maocular da işte bu yoldan tecrit edilmek isteniyor. Ne devrimcilik ve ne taktik doğrusu! İşte bunun adına da ideolojik mücadele deniyor.

Yürüyüşçülerin söyledikleri açıktır. Sanırsız ki yanlış bir yorumda bulunup onlara haksızlık yapmadık. Nitekim sözkonusu yazının devamında Yazar İlhami Soysal’a çatarken bir kez daha niyetlerini açığa vuruyorlar. İlhami Soysal’ın olayları çarpıtmasını ileri süren Yürüyüş, şöyle diyor:

Burada hatırlatılması gereken bir nokta var. Türkiye 1965’lerin Türkiyesi değil. İlerici kamuoyu da 1965’lerin kamuoyu değil. Süreç içerisinde parlamento, CHP ve Ecevit gibi kimi «ilerici» yazarların da geride kalma, ya da harekete (ters) düşme olasılığı mevcut.

İlhami Soysal, Vatan’da bunun sıcak örneklerini veriyor. Soysal mitingde CHP, AP işbirliği fikrine şiddetle karşı çıkan yığınlarla, CHP’yi sola karşı kışkırtan sloganları atanlara nasıl özdeş görebiliyor. Soysal’ın hatırlaması gereken birçok nokta var: Sandığı gibi CHP-AP işbirliği görüşüne karşı çıkanlar «toplumun en dinamik kesimi» saydığı, sivriliği marifet sayan ufak goşist grupçuklar değil. Çünkü onların böyle konularla ilgileri yok, bu bir. İkincisi ufak goşist ya da maoist grupların ve onları kullanmak isteyen politikacıların CHP içinde çevirdikleri dolaplara Soysal’ın bilerek ya da bil-meyerek alet oluşu üzücü.

Öncelikle şunu söyleyelim ki olayları çarpıtan İlhami Soysal değil, Yürüyüş’ün kendisidir. Hem de, bizim geçen sayımızda eleştirdiğimiz bazı yayın organlarından öteye bir çarpıtma. Soysal’ın yazısının büyük bölümünü ise geçen sayımızda vermiştik. Okurlarımız onu bir kez daha okurlarsa, olayların yanısıra bizzat Soysal’ın görüşlerinin nasıl çarpıtıldığını açıkça göreceklerdir.

Geçen sayımızda CHP mitinginde olup biteni enine-boyuna tartıştığımız için bir kez daha aynı şeyleri tekrarlamayı gereksiz buluyoruz. Şu kadarını söyleyelim ki Yürüyüş bu tutumuyla, kötü bir CHP kuyrukçuluğu yapmaktadır. Mitingde kullanılan ve Ecevit'in tepki gösterdiği sloganların adını vermiyor. «CHP'yi sola karşı kıskırtan sloganlar» diye sözediyor onlardan. Yürüyüşçülerin endişesini anlıyoruz: Ola ki bu sloganlar, CHP ile aralarındaki iyi ilişki zedeleyebilir. Ama bu endişeye yer yok. Görülüyor ki sayın Ecevit de, «akıllı solcular»ı, «bölücü»lerden ayırmaya başlamıştır. Yürüyüşçüler ve akıl hocaları kendilerini çok emin hissedebilirler..

CHP lideri Ecevit'in, 27 Nisan'da Partisinin ortak grubunda söylediği sözler, şaşılacak derecede sayın Boran'ınkilere yakındır. Sol kesimin birbirine düşürülmek istendiğini söyleyen Ecevit, şöyle diyor:

...Mücadele alanının sınırını ve kurallarını egemen çıkar çevreleri ve onların siyasal aracı durumunda olan partiler çizmektedir.... Bu alanın içine ve bir anlamda bozuk düzenin kalesine CHP'nin ve Türkiye'nin bütün demokratik güçlerini hapsetmek istemektedirler. ...Zaman zaman karşımıza sol görüntülü bazı grupları çıkararak bizi oyuna getirmek istiyorlar. ...O gruplar karşısında sessiz kalırsak, «işte görüyorsunuz, CHP komünistlerle, anarşistlerle, ülkeyi bölmek isteyenlerle işbirliği halinde» diyeceklerdir. ...karşımıza çıkarılan bu gibi gruplarla bir olmadığımızı, onlarla işbirliği yapmadığımızı ve yapamayacağımızı ortaya koyduğumuzda ve toplantılarımızı sol görünümlü bazı grupların engellemelerine karşı korumaya çalıştığımızda da, o zaman, CHP'nin soldan koptuğu, sağa kaydığı yolunda suçlamalarla, eleştirilerle veya bu eleştirilere ortam hazırlamak suretiyle bizi güç durumda bırakmaya ve güçsüzlüştürmeye çalışacaklardır. ...Fakat şunu sevinerek belirtebilecek durumdayım ki, bizim dışımızdaki sol partilerden veya gruplardan birçoğu da artık bu oyuna gelmediklerini göstermektedirler, ve barışçı yöntemlerden uzaklaşanlara veya ırk ayrımı gözeten bölücü akımlara karşı, bizim dışımızdaki sol gruplardan veya partilerden birçoğu da, gitgide açığa kavuşturdıkları bir durum almaya başlamışlardır. Bu, çok akıllıca bir davranıştır....

Bunların hepsine birden hoşgörü ile bakmak veya demokratik hakları veya özgürlükleri için yardımcı olmak, biz istesek bile mümkün değildir. Uygulamada mümkün değildir....

Sayın Ecevit, sol hareketin kendi içinde birbirine düşürülmek istendiğini söylerken haklıdır. Sol hareketin birliğini ve dayanışmasını sağlamak da tüm devrimcilerin uğrunda çaba göstermesi gereken bir görevdir. Faşizme, gericiliğe, emperyalizme karşı ve ileri bir demokrasi uğrunda bütün devrimci ve demokratik güçle-

rin sıkı dayanışma kurmaları zorunludur. Şu var ki sayın Ecevit'le gerçek demokrasi taraftarlarının «demokrasi» anlayışı birbirine uymamaktadır. Şu «halklara özgürlük» konusu bunun en açık kanıtıdır. Özellikle Doğu'da geniş halk yığınları üzerindeki ırkçı-şöven baskılar ve zulüm son bulmadan Türkiye'de ne biçim bir demokrasi gerçekleştirilebilir? Kitlelerin zulme ve baskıya, ırkçılığa karşı mücadelesini, bu en demokratik ve insanca şeyi «ırkçılık» diye nitelendiren Ecevit'in demokrasi anlayışı ne biçim bir şeydir? Hiç başkasının sırtına binenle, başkasını sırtından indirmek isteyen tavrı aynı sayılabilir mi?

«Egemen çıkar çevrelerinin» ve onların aracı olan partilerin oyununu bozmak da gereklidir. Ama nasıl? Sayın Ecevit, bu oyunun bozulması için, kitlelerin, demokratik hakları uğrunda mücadelelerinden vazgeçmelerini istiyor. Kendisi de, tüm egemen sınıf sözcüleri gibi, halkımızın demokratik haklar uğrundaki mücadelesini «bölücülük» diye niteliyor ve tüm sosyalistleri, bu «bölücülüğe» karşı kendisiyle birleşmeye çağırıyor. Ancak Ecevit'in karşı olduğu yalnızca bu da değildir. «Barışçı yöntemlerden uzaklaşanlar» da, afaroz edilenler arasındadır. İşte böyle bir birleşme istiyor Ecevit.

Eğer «oyunu bozmanın» yolu buysa, «egemen çıkar çevreleri» de bundan pekâlâ memnun olacaklardır. Ve bu, oyun bozmak değil, açıkça o oyunun içine düşmek, oyuna gelmektir. Bu, işte «egemen çıkar çevrelerinin» çizdikleri «mücadele alanının sınırları ve kuralları» içinde kalmanın ta kendisidir.

Sayın Ecevit, elbette, bir ölçüde liberal bir burjuva politikacıdır ve onun bu tavrı doğal karşılanmalıdır. O, sıkışık durumlarda burjuvazinin daha geri hatlarına çekilmekte tereddüt etmeyecektir. Ama sosyalistler politikalarını Ecevit'in istediği sınırlar içinde tespit etmeyi düşünebilirler mi? Ecevit'le dayanışma kurma adına, ondan aferin alma uğruna, demokrasi anlayışlarının onun dilediği düzeye indirebilirler mi?

CHP'nin sınırlı da olsa demokratik ve anti-faşist tavrını hiç bir zaman küçümsemedik. Bunu hep söyledik ve söylüyoruz. CHP'yi öteki burjuva partileriyle aynı kefeye koymuyoruz. Anti-faşist mücadelede ve olabildiği kadarıyla demokrasinin sınırlarını genişletmek için CHP ile dayanışma yolları aranmalıdır. Ancak hiçbir zaman CHP'nin kuyruğuna düşmemeli, işçi sınıfının bağımsız politikasından sapmamalı ve asıl hedefi şaşırılmamalıdır. Faşizme ve emperyalizme karşı, demokrasi ve sosyalizm için mücadelede, sos-

yalistlerin asıl dostları, asıl güvenilecek güçler, geniş CHP tabanı da dahil olmak üzere geniş emekçi halk yığınlarıdır. Asıl onların desteği kazanılmaya çalışılmalıdır.

Tandoğan Mitinginde gördük: Ecevit AP ile işbirliğinden söz etti, kitleler bunu sert tepkiyle karşıladılar. Ecevit'in tepki gösterdiği sloganlara ise kitleler sahip çıktılar.

Aslında Ecevit de, «Bunların ...demokratik hak ve özgürlükleri için yardımcı olmak, biz istesek bile mümkün değildir,» diyerek, bu isteklerin ırkçılık olmadığını pekâlâ bilmektedir. Ancak, «yardımcı olmak» bir yana, partisine yöneltilecek eleştirilerin verdiği ürküntüyle o, özellikle bu istekleri tepkiyle karşılamaktadır. Ecevit için doğal sayılabilecek bu davranışı, «Doğu sorunu» hakkında en gerçekçi çözümü önerdikleriyle övünen TİP yöneticilerinde ve Yürüyüş Dergisinde görmek ise hiç hoş değil.

Ecevit'in Tandoğan mitinginde yaptığını, TİP yöneticileri, 1 Mayıs'ta düzenledikleri Parti gecesinde yaptılar ve işi, geceye katılmış, partiye karşı tavırları olumlu olan bir kısım gençleri tehdit etmeye kadar vardırıdılar. Ecevit gibi, TİP yöneticileri de, kitlelerin ve kadroların, herşeye rağmen kendilerini izleyeceklerini sanıyorlar ve bunda kesinlikle yanılıyorlar. Biz de Yürüyüşçülerin şu sözlerine aynen katılıyoruz: «Türkiye 1965'lerin Türkiye'si değil. İlerici kamuoyu da 1965'lerin kamuoyu değil.» Ama bunu iyi kavramıyanlar sanırız ki bizzat TİP yöneticileri ve Yürüyüş'ün kendisi.

Sayın Boran, «Burjuvazinin Hesapları ve TİP» başlıklı yazısında şöyle diyor:

Ama hareketin rizikoları varmış, burjuvazi ve maşaları olaylar çıkartır, saldırılar düzenler, kadroları tırpanlıyabilirmiş! Elbette. Nerede ve ne zaman işçi sınıfının politik hareketi dikensiz gül bahçesinde yürür gibi yürümüştür? Örgüt ve kadrolar mücadele içinde yoğrulur, biçimlenir, çelikleşir ve bu arada kurbanlar da verir. Burjuvazi ve iktidarları her zaman işçi sınıfının sosyalist hareketini engellemek, bastırmak isteği ve çabası içindedirler. Bunu tam başaramıyorlarsa, güçleri yetmediğindedir.

Bunlar son derece doğru sözler. Ama bunlar, aynı zamanda TİP yöneticilerinin tutumuyla çelişiyor. TİP yöneticileri, kitlelerin ırkçılığa, şövenizme karşı mücadelelerine sahip çıkacaklarına, CHP ile birlikte bu işe ambargo koymaya kalkışıyorlar. TİP yöneticileri, sorunun kadrolar arasında bilimsel tartışmasından bile kaçınıyor ve bu konuda ilginç bir tabu yaratıyorlar. Partili kad-

roları, emekçi kitleleri, işçileri, bu konuda aydınlatmak, devrimci bir tavrı egemen kılmak yerine; TİP yöneticileri, yuvarlak birtakım sözler söylemekle yetiniyor; bu devrimci görevi omuzlamaya çalışanları ise maceracılıkla suçlamaya kalkışıyorlar. Böylece, kitleler içinde işçi sınıfının ideolojisini hakim kılmaya, şartlanmaları yıkmaya çalışacaklarına varolan şartlanmaları daha da pekiştiriyorlar. Hareketi, sosyal-demokratların, daha doğrusu burjuvazinin dilediği çerçevede hapsedmeye çalışıyorlar. Sosyalizm adı altında kötü bir örnek sunuyorlar. TİP yöneticileri, Ecevit'in kendilerine yaptığı teşekkürler karşısında biraz düşünmelidirler.

Bu Tavrı Sosyal Şövenizme Götürür

Bu konuda maceracı yöntemlere ne kadar karşı olduğumuzu ve bu tür eğilimlerle mücadele ettiğimizi, tüm devrimci-demokratik çevreler gibi TİP yöneticileri de iyi bilmektedirler. Biz, hiçbir örgüte, zaman ve mekân şartlarına uymayan, gerçekçi olmayan çıkışlar yapmasını, gösteride bulunmasını önermedik, önermeyiz. Ama bu, kitlelerin mücadelesiyle ilgisiz kalmak anlamına gelmez. Sosyalistler, elbette küçük burjuva devrimcilerinden çok daha kararlı, çok daha enerjik biçimde, kitlelerin baskıya, zulme, ırkçılığa karşı ve demokratik hak ve özgürlükler uğrunda mücadelelerine sahip çıkarlar; bu mücadeleyi işçi sınıfının genel devrimci mücadele hedefleriyle birleştirirler; şartlara uygun mücadele biçimleri geliştirirler.

Hiç kuşku yok ki, emekçilerin çıkarları birdir, düşmanları da birdir. İşçilerin ve tüm emekçilerin birliği, dayanışması uğrunda mücadele edilmeli; Türkiye ölçüsünde devrimci mücadele bölünmeden, dağıtılmadan, bir bütün halinde yürütülmelidir. İşte bu da tüm halk kitlelerinin sömürüye, baskıya, zulme karşı mücadelelerine sahip çıkmaya, onlara devrimci öncülük sağlamaya bağlıdır.

Kitlelerin haklı mücadelelerini «bölücülük» diye suçlayıp kendi ırkçılıklarını maskeleyen çalışanlarla aynı politikayı güdenler, kitlelere de kadrolara da güven veremezler ve ülke ölçüsünde ne işçilerin, ne de genel olarak sosyalistlerin, demokratik güçlerin birliğini sağlayamazlar. Böylesine yanlış tavırlar yalnız birliği ve dayanışmayı torpillemekle kalmaz, o kadar sözü edilen maceracı akımlara da güç kazandırır. Lenin, birçok sol sapmanın, işçi hareketindeki oportünist günahların cezası olarak ortaya çıktığını söylüyordu. «Tek doğru yolu» temsil ettiklerine her zaman kendilerini inandırmış olan TİP yöneticileri, ülkemizde ortaya çıkan

bu kadar sapmada kendilerinin ne derece payı olduğunu da şöyle bir düşünseler ve kendi sapmalarını da şöyle bir araştırırsalar çok iyi ederler.

Uzun süre TİP yöneticilerinin ve Yürüyüş'ün yaptıkları birçok yanlış eleştirmekten kendimizi alıkoyduk. İşçi sınıfının örgütlenmesinin ivedi bir görev olduğu şu dönemde, daha çok sol maceracılıkla, küçük burjuva sapmalarıyla ve hareketi sosyal demokratların kuyruğuna takmak isteyenlerle mücadele ettik. Ancak görülüyor ki, bizzat TİP yöneticileri de işçi hareketine son derece yanlış bir yön göstermekte ve dönülmesi güç bir yola girmektedirler. Bu, işçi hareketini enternasyonalizmden uzaklaştırır ve sosyal şövenizme götürür. Bu nedenle de TİP yöneticilerinin kendi bildiklerini okumalarına daha fazla seyirci kalınamazdı. Sosyalist hareketi çıkmaz sokaklara sürükleyenlerle mücadele etmek, kadroları ve kitleleri uyarmak ertelenemez bir görevdir.

TİP yöneticileri, bugünkü tavırlarını haklı göstermek için, kendi görüşlerinin dışındaki her görüşü maceracılıkla suçladıkları gibi, işçi sınıfının çıkarlarının da böyle gerektirdiğini söylüyorlar. TİP Genel Başkanı Boran, Gaziantep'te yaptığı konuşmada şöyle diyor:

Türkiye İşçi Partisi toplumun bütün sorunlarına bu açıdan bakar. Yani işçi sınıfı açısından, bilimsel sosyalizm açısından bakar ve bütün mücadelelerde bu hareketin temel, ana amacını, yani tüm işçi ve emekçi halk kitlelerinin sömürden, baskıdan, ezilmekten, horlanmaktan kurtulması amacını bir an bile gözden kaçırmaz. Toplumdaki bütün toplumsal hareket ve akımları bu açıdan değerlendirir. Kendi başına ele alınan bir hareket ve akım, kendi başına ne kadar ilerici ve demokratik görünse dahi, eğer işçi sınıfının ve müttefiki emekçi kitlelerin sosyalizmi hedef alan hareketine ters düşüyorsa, ana hedefe ulaşmayı engelleyen bir etki yapıyorsa, o zaman o hareket, bu açıdan değerlendirilerek ona göre, ona karşı bir tavır alınır. İşçi sınıfının ve müttefiki emekçi kitlelerin hareketinin bütünlüğünü ve birliğini korumak şarttır. Bu bütünlük korunmazsa, bu ancak sömürücü şöven burjuvazinin işine yarar. (Yürüyüş, sayı: 52)

Bu sözlerde birtakım genel doğrular var. Şimdi biz, bu genel doğruları, TİP yöneticilerinin bu konuda öteden beri bilinen düşünce ve tavırları ışığında somuta indirelim:

Sayın Boran, toplumun bütün sorunlarına işçi sınıfının dünya görüşü açısından bakılması gerektiğini söylemektedir. Elbette. Ancak o, «kendi başına» alınınca «ne kadar ilerici ve demokratik görünse dahi» sosyalizmi hedef alan harekete ters düşen «hareket ve akımla» neyi kastediyor?

Bugün Türkiye’de birçok kişi, halkımızın ırkçılığa, şöven baskılara karşı tepkilerini; özgürlük, eşitlik ve hertürlü demokratik haklar uğrunda mücadelesini ürküntüyle karşılamaktadır. Burjuvalar, gerici ve onların kendi görüşlerine şartlandığı birçok «aydın» geçinen kişi, kitlelerin bu tavrını ülkeyi ve milleti bölecek birşey gibi görmekte, «vatan ve millet» adına ona karşı çıkmaktadırlar. Başkasını zincire vuranların ve zincirleri sürdürmek isteyenlerin bu tavrını doğal buluruz. Onlardan merhamet dlenilmez. Ancak işçi sınıfı ve «müttefiki emekçi sınıflar» açısından durum nedir?

Besbelli ki, ırkçı-şöven baskıya uğriyanların, millî zulüm görenlerin; üstlerindeki sömürü ve baskı katmerli olanların, bütün bunlara karşı tepkileri haklı, ilerici, demokratiktir. «Kendi başına» alındığında bu böyledir ve herhalde kimse de bunun tersini söyleyemez. Peki, işçi sınıfının ve müttefiki emekçi sınıfların çıkarları açısından soruna bakıldığında, durum başka türlü müdür? İşçi sınıfı, Türkiye’de demokrasi ve sosyalizm uğrunda mücadele vermektedir. Ülkemizde, şu dönemde, sosyalizm için mücadele vermese de, nihaî olarak bunu amaçlamasa da, demokrasinin sınırlarının genişletilmesinden yana olan; anti-empyralist ve anti-faşist bir mücadele veren tüm güçler de işçi sınıfının dostlarıdır. En azından belli demokratik hedeflerin gerçekleştirilmesi bakımından. O halde, işçi sınıfına ve onun politik örgütüne düşen, bütün ilerici-demokratik güçlerle sıkı dayanışma ve güçbirliği oluşturmaktır.

İşçi sınıfı, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde egemen sınıflarla, şu dönemde de egemen sınıfların en gerici, en şöven, en zorba kesimiyle boğuşmaktadır. Şövenizme ve ırkçılığa tepki duyan, demokratik hakları uğunda mücadele eden halkımızın geniş kitleleri de aynı egemen sınıflara, onların gerici iktidarlarına karşı mücadele etmektedir. Her iki mücadelenin dayanışması, güçbirliği için nesnel şartlar vardır ve görülüyor ki çıkarlar da ortaktır. O halde gerek işçi sınıfının, gerek baskıya, ırkçılığa, şövenizme karşı mücadele eden kitlelerin çıkarlarının birbirine ters düşmesi, birinin diğerinin önüne bir engel gibi dikilmesi sözkonusu olabilir mi? Daha başka bir deyimle, «kendi başına» demokratik ve ilerici olan şövenizme ve ırkçılığa karşı mücadelenin, «İşçi sınıfının ve müttefiklerinin sosyalizmi hedef alan» mücadelesine ters düşmesi düşünülebilir mi? Böyle bir şey iddia etmek saçma olur.

Ne var ki, Türkiye’nin özel şartları hesaba katıldığında, bir-

çok kişi, demokrasi ve sosyalizm için mücadeleyi doğal ve gerekli bulduğu halde; halkımızın ırkçılığa ve şövenizme karşı, eşit demokratik haklar uğrundaki mücadelesini ya tümnden gereksiz, ya da zamansız bulmaktadır..

Dünyada halkların özgürlükleri uğrunda verdikleri çetin mücadeleleri her allahın günü görüp okudukları halde, halkımız için böylesine bir çabayı akıllarından geçirmeyen, şaşkınlıkla karşılayan birtakım şaşkınları biryana bırakalım; ama ırkçılığa ve şövenizme karşı olduklarını söyleyen bazı sol çevreler ve kişiler de, ülkemizin «bugünkü şartlarında» böylesine bir mücadeleyi «zamansız» bulmaktadırlar.

Bazılarına göre, nasıl olsa sosyalizm geldiğinde bu sorun çözülecektir; o halde, herkese düşen sosyalizm için mücadele etmektir. Bazılarına göre halkımız bu konuda sessiz durmalıdır; çünkü «bu nazik konu» burjuvaziyi ve bir kısım «ilerici çevreleri» ürkütmekte, rahatsız etmektedir. Gerici güçler bu «nazik konuyu» bahane ederek devrimci hareketi ezebilirler. Devrimci hareketin çıkarı, bu konuda şimdilik sessiz kalmayı zorunlu kılmaktadır..

Bu görüşlerin tümü de tek yanlı, sorunu kavramayan, pasifist, teslimiyetçi görüşlerdir.

Sosyalizm gerçekten geldiği zaman, kapitalizmin yarattığı tüm sorunlar gibi bu sorun da elbette çözülecektir. Ama bu, kitlelerin, sosyalizm gelinceye kadar yerlerinde oturacaklarını ya da oturmaları gerektiğini göstermez. Kitlelerin mücadelesi durmuyor, durmamalıdır. Sömürüye karşı, işkenceye karşı, düşünce özgürlüğüne yönelen baskılara karşı, şöven ve ırkçı baskılara karşı; iş, ekmek, toprak ve her türlü demokratik haklar için; eşitlik ve özgürlük için kitlelerin mücadelesi dörtbir yanda devam ediyor.. İşçi sınıfı, O'nun politik hareketi, bütün bu mücadelelerle bağlantı kurabilir, kurmalıdır; onları işçi sınıfının genel çıkarları doğrultusunda, ülkede gerçek bir demokrasinin kurulması ve sosyalizm yönünde birleştirebilir, birleştirmelidir. Ama bunun yolu, türlü nedenlerle, türlü çıkarların itmesiyle mücadeleye katılan kitlelere, «sosyalizm için çalışın, çünkü sosyalizm bu sorunları nasıl olsa halleder» gibi soyut sloganlar atmak değildir. Elbette kitleler içinde sosyalist dünya görüşü sürekli işlenmelidir; sosyalizmin insanlığı kurtaracak ve sorunları temelinden çözecek tek yol olduğu sürekli anlatılmalıdır. Ama mücadeleye katılan tüm kitlelerin, kişilerin sosyalist olmadığı, olamayacağı da unutulmamalı-

dır. Kapitalist bir toplumda geniş kitleler, çoğu kez kısa vadeli çıkarları, hakları için mücadeleye katılırlar. İşte devrimci mücadele sanatı, tüm bu kitleleri, asgari demokratik bir program çevresinde biraraya toparlamak, birleştirmek, en geniş cepheyi oluşturabilmektir. Emperyalizmin ve tekelciliğin egemen olduğu bir dönemde, egemen sınıflarla başa çıkmak buna bağlıdır. Yakın dönemin görevlerini hesaba katmadan, bu dönemde mücadeleye katılabilecek geniş kitlelere, sınıflara, gruplara işçi sınıfının azami programını hedef diye göstermek, cepheyi torpillemek, güçleri dağıtmakla sonuçlanır.

Onun için diyoruz ki, Türkiye'de devrimci güçler açısından yakın amaç **demokratik halk iktidarının** gerçekleştirilmesidir. Asgari program bu hedefe uygun oluşturulmalı ve geniş halk kitlelerinin devrimci mücadelesi bunu gerçekleştirmeye yönelmelidir.

Bu asgari program içinde, ülkenin emperyalizme bağımlılık ilişkilerinden kurtulması —NATO, CENTO gibi gerici paktlarda: çıkılması, İkili Antlaşmaların feshedilmesi, Amerikan üslerinin kaldırılması, yabancı sermayenin kamulaştırılması—; işbirlikçi, tekelci büyük burjuvazinin egemenliğine son verecek biçimde bankaların, dış ticaretin, büyük işletmelerin, madenlerin kamulaştırılması; toprak devrimi; anti-demokratik nitelikteki tüm yasa hükümlerinin kaldırılması, böylece geniş emekçi halk kitleleri için tam bir örgütlenme özgürlüğü sağlanması; her türlü ırkçı-şöven baskıya, zulme son verilerek şu alanda da, yani halklar açısından gerçek bir eşitliğin ve demokratik örgütlenmenin sağlanması... Anahatlarıyla böylesine bir program, ülkemizde, işçi sınıfının asgari programı olmalıdır. Ve bu program, aynı zamanda tüm demokratik güçlerin ortak programı olabilir. İşçi sınıfı böylesine bir programla en geniş kitlelerin güç birliğini sağlayabilir, halkın demokratik iktidarını gerçekleştirebilir. Ve ilk elde bu programın hayata geçirilmesi, başarılmasıdır ki devrimin ileriye doğru sürdürülmesi, sosyalizmin inşasına geçilmesi mümkün olur.

Görülüyor ki, geniş halk yığınları gibi, halkımızın ırkçı-şöven baskılara, zulme, eşitsizliğe karşı; demokratik hak ve özgürlükler uğrunda mücadelesi de böylesine bir programa uygun düşmektedir. Demokratik hak ve özgürlükler uğrunda bu mücadeleyi dışarda bırakarak, erteleyerek, bırakınız sosyalizm için güçbirliği sağlamayı; demokrasiyi ya da «ülkenin demokratikleştirilmesi» için güçbirliği sağlamak bile mümkün değildir.

O halde işçi sınıfının çıkarı, kitlelerin millî zulme karşı mü-

cadelesine ters düşmemekte, onunla güçbirliğini gerektirmektedir.

Konunun «nazik»liğine ve burjuvazinin elinde, devrimci hareketi vurmak için bir silâh olarak kullanılması konusuna gelince, bu iddia üzerinde de ciddi şekilde durmak gerekir.

Burjuvazi, ülkemizde, devrimci güçleri birbirinden ayırmak, hattâ onları birbirine karşı kullanmak için eskiden beri türlü oyunlar tezgâhlamıştır. Bugün de, sosyalistleri, «Doğu'da olup bitenlere karşı» kışkırtmak için, gericiliğin gedikli ideologo Metin Tok'er'den, Prof. yaftalı birtakım «ilericilere» kadar çok kişinin çaba harcadığı gözden kaçmamaktadır. Bunlar, çoğu kez, gazete sayfalarında «tehlike çanları» çalmakta ve «yurtsever solcuları» da, «ülkenin bölünmezliği» uğrunda, her türlü çekişmeyi bırakarak kendileriyle birleşmeye çağırmaktadırlar. Bunun tersini de bizzat o «bölücü» saydıkları halkın içinde yapmaktadırlar. Doğu'da burjuvaların, küçük burjuvaların, toprak sahiplerinin kulağına, «Komünist olmayın da, ötekisi o kadar önemli değil, başınız fazla ağrımaz..» diye fısıldandığı sık sık görülüyor. 12 Mart döneminde de bu oyun, ikili biçimde oynanmaya ve devrimci güçlerin birliği parçalanmaya çalışıldı. O halde bu oyuna karşı mücadele de iki cephede birden verilmelidir.

Eğer bir devrimci, burjuvaziye hoş görünme çabası içinde değilse, onun bu tür sözlerine kanacak kadar saf olamaz. Her sosyalist bilir ki, egemen sınıflar, gericiler, işçi sınıfının mücadelesine de, ezilen halkların mücadelesine de aynı oranda düşmandırlar. Nitekim Doğu'su, Batı'sı ayrılmadan çalıştırılan zindanlarla, işlenen cinayetlerle, yapılan işkencelerle, zulümle, baskıyla bellidir bu. Onlar, iktidarlarını tehdit eden, çıkarlarına dokunan herşeye karşı hassastırlar. Birtakım «zinde güçlere» yağ çeken ve onlardan da sempati bekleyen birçok «ilerici küçük burjuva aydınının», 12 Mart döneminde nasıl hapishaneyi boylamaktan kurtulamadıklarını gözlerimizle gördük. Şövenizme yeşil ışık yakmak, bu tür sözde yurtseverlik gösterileri de yarar sağlamıyor.

Gerici egemen güçler, sosyalistlerin Doğu'daki demokratik hareketle ve Doğu'daki demokrat hareketin de işçi sınıfı hareketiyle yakın bağlar, iyi ilişkiler kurmasından son derece endişe etmekte haklılar. Çünkü o zaman devrimci hareketi yenmek çok daha güçleşecektir. Örneğin faşizme özenen herhangi bir donkişot, Diyarbakır'a, Tunceli'ye, Ağrı'ya nasıl gireceğini hesaplamak zordur. Doğu'da herhangi bir kırım macerasına girişmeyi ta-

sarıyan herhangi bir donkişot da, aynı biçimde, Türkiye işçi sınıfının ve tüm devrimci, demokratik güçlerin tepkisini hesaplamak zorundadır. Bu nedenle de onların istedikleri devrimci güçleri bölmek, tek düşürmektir. Ancak o zaman onları avlamak kolaylaşacaktır.

Devrimci güçler bu oyuna dikkat etmelidirler. Onlar, demokratik güçlerle şövenizme batmış birtakım «hassas» çevreleri birbirinden ayırmalı ve güçbirliğini, anti-demokratik, şöven çevrelerle değil; hakları için mücadele eden geniş halk yığınları ile kurmalıdırlar. Ancak böyle bir birlik ileriye açık olur ve ancak böyle bir birlik yenilgiye uğratılamaz.

Eğer böyle yapılmaz da, kitlelerin demokratik haklar uğrunda mücadelesinden ürkülür, kitlelere sessiz oturmaları öğütlenir; burjuvaziyi kızdırmama pahasına bu konudaki görevlerden yan çizilirse, işte bu, açık bir teslimiyetçilik olur. Böyle bir pasifist çizgiye düşenler kitlelerle diyalog kuramazlar, tüm etkinliklerini yitirirler. Hareket içinde maceracı akımlar, hatalar, yanlışlar işte böyle ortamlarda boygösterir, güçlenir ve korkulan tehlikeler de o zaman ortaya çıkabilir.

Şunu bir kez daha, altını çizerek tekrarlıyalım: Bölgesel düzeyde ırkçı-şöven baskılara, zulme karşı; eşitlik ve her türlü demokratik haklar için yürütülen mücadele, ülkemiz şartlarında, Türkiye'deki genel devrimci mücadeleden ayrılamaz, tecrit edilemez. Tüm halk kitlelerinin kurtuluşu, devrimci mücadeleyi birbirinden koparmadan, bir bütünlük ve uyum halinde yürütmeyi gerekli kılmaktadır. Ulusal tecrit politikası kesinlikle yanlıştır ve çıkmaza götürür. Devrimci hareketin bu bütünlüğünü, zorunlu ilişkisini hesaba katmadan girişilecek çabalar ancak halkımıza zararlar verebilir.

İşte bütün sorun, bu iki çizginin ikisini de doğru tanımlamaktır. Bir yanda mücadeleye kayıtsız kalma, onu omuzlamaktan kaçınma, yanlış nitelendirme, teslimiyetçilik ve pasifizm. Ki bu sosyal şövenizme varır. Diğer yanda, küçük burjuva kesimlerin ulusal tecrit politikası, ki bu da maceracılığa varır. Bu ikisinden farklı olan ve doğru olan, bilimsel sosyalizmin yoludur: zulme karşı etkin mücadele ve tüm ülkelerin işçileriyle ezilen halkların birliği.

TİP yöneticileri, «İşçi sınıfının ve müttefik emekçi kitlelerin hareketinin bütünlüğünü ve birliğini korumak şarttır,» derken yerden göğe kadar haklıdırlar. Ama onlar, bu birliğin hangi

devrimci ilkeler üzerine ve hangi devrimci tavra bağlı olarak kurulabileceğini bilmezlikten geliyorlar. Soruna kayıtsız kalıyorlar; kayıtsız kalmakla yetinmiyorlar, CHP'nin bu sorun karşısındaki anti-demokratik tavrının kuyruğuna takılıyorlar. Bu tavırlarını haklı göstermek için, «işçi sınıfının çıkarları böyle gerektiriyor» diyerek, işçi sınıfının çıkarlarına, ideolojisine ve politikasına tümüyle ters gerekçeler buluyorlar. Bu tutumla işçilerin ve emekçilerin birliği, «tüm ülkelerin işçileriyle ezilen halkların birliği» nasıl sağlanabilir?. TİP yöneticilerinin bunu görüp anlamaları için aradan senelerin geçmesi mi gerekiyor?. Böylesine yanlışlar üstüne İşçi sınıfının örgütü oluşturulabilir mi? Kadrolar bilinçlendirilmeden, yanlış şartlanmalar yıkılmadan örgüt görece büyüseye bile, bu ne derece sağlıklı bir büyüme olur?

TİP yöneticilerinin bu hatalı tutumları, daha doğrusu bu açık sapmaları, bırakalım partinin gelişmesini ve sosyalist birliği sağlamasını, bizzat varolan kadroları da tedirgin etmekte, birçok üyeyi partinin geleceğine umutsuz kılmaktadır. Unutmamalı ki, işçi sınıfının partisi, ancak işçi sınıfının ideolojisine ciddi şekilde sahip çıkılarak ve değişen şartlara uyum sağlayacak bir örgütlenme anlayışını benimsiyerek oluşturulabilir. Ve sosyalist birlik de ancak sosyalizmin temel ilkelerinde birleşmekle sağlanabilir. Bunun dışında oluşturulan birlikler sağlıklı ve kalıcı olamaz.

Ancak bugün, sol saflarda görülen birçok sapmaya, yanlışla, olumsuzluğa rağmen karamsar değiliz. İçten içe ve sağlıklı bir gelişme de vardır ve bu gelişmenin yanlışlara üstün gelmesi uzak değildir. Sosyalist hareket, bilimsel sosyalizmin temel ilkeleri üzerinde toplanacak, sağlam ve gür bir kanalda ilerlemeye devam edecektir.

Irak'ta Kürdistan Ulusal Birliği Irak Yurtsever Topluluğu'na Katıldı

6 Mart 1975 tarihinde Irak Baas rejimi ile İran Şahlık rejimi arasında imzalanan Cezayir Antlaşması'ndan sonra Irak'taki Kürt İhtilâli'nin durdurulması ve savaşa son verilmesi üzerine kurulan Kürdistan Ulusal Birliği'nin, faşist Baas rejimine karşı kavga veren devrimci güçlerin oluşturduğu Irak Yurtsever Topluluğu'na katıldığı açıklanmıştır.

Irak Yurtsever Topluluğu, bu konuda yayınladığı bildiride, Kürdistan Ulusal Birliği'nin Topluluğa katılmasının sevinçle karşılandığını belirtmiş ve Irak'ta demokratik bir rejim, Kürdistan'da gerçek bir özerklik kuruluncaya kadar Baas faşizmine karşı kavganın sürdürüleceğini bildirmiştir.

11 Şubat 1976 tarihinde Kürtçe ve Arapça olarak yayınlanan söz konusu bildirinin çevirisi aşağıda sunulmuştur:

«Büyük halk kitlelerimiz!

«Irak halkımızın emperyalizmin egemen olduğu döneme karşı ve birbirlerini izleyen faşist diktatörlük rejimlerine karşı verdiği kavga, bütün aşamalarında kanıtlamıştır ki, köklü kurtuluş ve Irak Ulusal Demokratik Devrimi'nin ekonomik, politik, sosyal görevlerinin yerine getirilmesi, Kürt, Arap ve diğer kardeş ulusal azınlıklardan oluşan tüm Irak halkının ulusal birliği ile ve bütün bunların bir ilerici yurtsever cephede dayanışma içine girmeleriyle mümkün olabilir. Tüm yurtsever ve ilerici partilerden, güçler-

den ve kişiliklerden oluşacak bu Cephe, emperyalist ve gerici güçlere karşı zafer kazanma, demokratik bir Irak kurma ve Irak Kürdistan'ını özerkliğe kavuşturma yolunda, birleşmiş halkımızın mücadelesini yönetecektir.

«Cephe ittifakının kurulmasına olan ulusal inancımızdan dolayı, Irak Yurtsever Topluluğu, kurulduğu günden bugüne kadar, Irak'taki tüm ilerici yurtsever partileri ve güçleri saflarına katılmaya çağırılmış ve, 17 Temmuz 1968 darbesiyle iktidarı ele geçiren ve Irak'ı bir kan deryasına boğan faşist Cunta'yı devirmek yolunda girişilen yurtsever kavganın geliştirilmesi amacıyla, Topluluk içindeki rollerini almalarına büyük önem vermiştir.

«Irak Yurtsever Topluluğu, ayrıca, Araplardan ve Kürtlerden oluşacak olan İlerici Yurtsever Cephe'nin kurulması için de önemli çalışmalar yapmış ve özlenen bu Cephe'nin gerçekleşmesi için önemli adımlar atmıştır. Irak Yurtsever Topluluğu, Irak halkımızı ve onun ilerici güçlerini, emperyalist güçlerin ve onlara boyun eğmiş olan faşist Cunta'nın çevirmek istedikleri çirkin oyun ve dolaplara karşı da uyanık olmaya çağırmıştır. Çünkü emperyalist güçler ve onlara teslim olmuş olan faşist Cunta, hem Araplar ve hem de Kürtler arasında şöven ve soyutlandırıcı sloganların yayılmasını teşvik etmeyi, aşiretçiliği körüklemeyi, özellikle Irak Yurtsever Topluluğu'nu oluşturan güçlere ve genel olarak da Irak'taki tüm ilerici ve ulusal hareketlere karşı uyguladıkları terörle bu güçleri yoketmeyi amaçlamaktadırlar.

«17 Temmuz darbesiyle iktidara gelen faşist Cunta, gerçekten yurda ve ulusa ihanet eden bir iktidardır. Bu Cunta Irak'a emperyalist güçlerin çıkarları önünde boyun eğdirdiği gibi, 6 Mart İhanet Antlaşması ile de İran'a Şattularap'ın doğu kesimini ele geçirmesi için olanak verdi ve Arabistan bölgesinden resmen vazgeçti. Ayrıca, Kürt liderliğinin aşiretçi ve uzlaşmacı yapısından da yararlanarak, İran gericiliği ile işbirliği yapıp, Kürt silâhlı ulusal hareketini ortadan kaldırdı. Faşist Cunta, bütün bunlardan başka, Irak'ı Arap dünyasından soyutladı ve Arap ulusunun giriştiği kavgada, özellikle Arap ulusu ile siyonizm arasındaki çatışmada rol almaktan alıkoydu. Faşist Cunta şimdi de, bir yandan ülkedeki Arap ilerici güçlerine karşı açtığı terör ve yoketme kampanyasını sürdürürken, bir yandan da Kürt halkına karşı da sessiz sedasız bir yoketme savaşı açmış bulunmakta ve bu savaşta Kürt yurttaşlara en barbarca yoketme yöntemlerini uygulamakta, ayrıca birçok Kürt yurttaşı tutuklamakta ve yurtlarından sürmektedir.

«Öte yandan, faşist rejimin, her faşist rejim gibi, içine düştüğü çıkmazın bir kanıtı da, iktidardakilerin çeşitli kanatları arasında meydana gelen ve gittikçe tırmanma gösteren boğuşmalarıdır. Bu iç çekişmeler iç boğuşmalar arttıkça, Baas kanlı rejiminin halkımızın ilkelerine ve toprakları, karasuları üzerindeki egemenliğine yaptığı ihanet her gün biraz daha iyi anlaşılmakta, sınırlanmaktadır. Ve faşist Cunta'nın gerek Araplararası düzeyde ve gerekse uluslararası planda içine düşmüş olduğu yalnızlık boğazını gittikçe sıkılmaktadır.

«Mücadeleci halkımız!

«İlerici güçler!

«Ülkenin geçirdiği bu nazik dönemde ve emperyalist güçlerle egemen faşist Cunta'nın kenetlenip, Irak halkının uzun kavgası süresince elde etmiş olduğu kazançlarının tümünü tasfiye etmek amacına yönelmiş oldukları bu nazik dönemde, Irak ulusal birliği sorunu bir kat daha önem kazanmış bulunmaktadır. Arapların ve Kürtlerin birlikte oluşturacakları bu birliğin sağlam ve ilkelere dayalı temeller üzerinde kurulması, faşist rejimin devrilmesini ve bir demokratik yurtsever koalisyonun kurulmasını sağlama amacına yönelik halk kitlelerimizin özlemlerini gerçekleştirecek biçimde bu ulusal birliği oluşturacak ittifakın çerçevesinin genişletilmesi, eylemsel dinamizminin geliştirilmesi de aynı nedenlerle zorunlu olmuştur.

«Kürdistan Ulusal Birliği, Kürt ulusal kurtuluş hareketinin Irak halkının ulusal hareketinin bölünmez bir parçası olduğuna olan inancından ötürü, kurulduğundan bugüne kadar, Kürtlerle Araplar arasında ortak mücadelenin kurulması gerektiğini belirtmiş ve, halkımızın demokratik, özgür bir Irak'a kavuşması, bu demokratik, özgür Irak'ın çerçevesi içinde Kürdistan'ın özerkliğinin gerçekleştirilmesi amacıyla, egemen faşist rejime karşı kurulmuş olan Yurtsever Topluluğa girmek konusundaki isteğini açıklamıştır.

«Irak'ta meydana gelen yeni gelişmeler karşısında, Irak Yurtsever Topluluğu ile Kürdistan Ulusal Birliği bir dizi önemli siyasal görüşmeler yapmışlardır. Eylemsel dayanışma ve ulusal kardeşlik havasının egemen olduğu bu görüşmeler sonucunda, Kürdistan Ulusal Birliği de Irak Yurtsever Topluluğu'na katılmıştır. Topluluğu oluşturan bütün taraflar, Irak Yurtsever Topluluğu'nun programını ve iç tüzüğünü onaylamışlardır. Bu program yakında ayrıca açıklanacaktır.

«Irak Ulusal Topluluğu, Kürdistan Ulusal Birliği'nin, Topluluğun bir tarafı olarak kendi saflarına katılmış olmasından sevinç duyduğunu belirtirken, tüm Arap ve Kürt ulusal ve ilerici güçlerini ve kişilerini bu ittifak içinde yerlerini almaya çağırır.

«Ve Irak Yurtsever Topluluğu, faşist rejimi devirmek, demokratik bir Irak Cumhuriyeti'ni kurmak ve bu Cumhuriyet'in çerçevesi, içinde Irak Kürdistanı'nın özerkliğini gerçekleştirmek yolundaki kavgada ilerlemeye devam edeceğini halk kitlelerimize taahhüt eder.

11 şubat 1976

Irak Yurtsever Topluluğu»

Irak Kürdistan'ı Öğrencileri Birliği Irak'taki Kürt İhtilâli'nin Sona Ermediğini Açıkladı

Irak Kürdistan'ı Öğrencileri Birliği, 6 Mart 1975 tarihinde Irak Baas rejimi ile İran Şahlık rejimi arasında imzalanan «Cezayir Antlaşması»nın birinci yıldönümü dolayısıyla geçen Mart ayının 6'sında yayınladığı bildiride, Irak'taki Kürt İhtilâli'nin sona ermediğini ve Baas dikta rejimine karşı savaşı'n sürdürüleceğini açıklamıştır.

«Cezayir Antlaşması»nın aslında bir 'İhanet Antlaşması' olduğunu belirten Irak Kürdistan'ı Öğrencileri Birliği, faşist-şöven Baas rejimine karşı girişilen kavgada, Irak'taki Arap demokratik ve devrimci güçleri ile güçbirliği yapacağını ve bu amaçla Kürdistan Öğrencileri Birliği'nin geçen yıl Irak İlerici Öğrencileri Cephesi'ne katıldığını da aynı bildiride açıklamış bulunmaktadır.

Söz konusu bildiri Kürtçe ve Arapça olarak yayınlanmıştır.

Irak Kürdistan'ı Öğrencileri Birliği tarafından yayınlanan bildirinin Türkçe çevirisi tam metin olarak aşığıda sunulmuştur:

«Irak'ın yiğit öğrenci kitleleri!

«Kürt halkımızın yiğit evlâtları!

«Araplararası ve uluslararası dost öğrenci örgütleri!

«Bugün, Irak faşist rejimi ile İran gerici Şahlık rejimi arasında 6 Mart 1975 tarihinde imzalanan İhanet Antlaşması'nın üzerinden bir yıl geçmiş bulunmaktadır. Irak yöneticilerinin şöenliklerini ve ilkesizliklerini ortaya koyan bu antlaşma, aynı zamanda, propaganda araçları aracılığıyla yayıp durdukları sloganlarının sahteliğini de en parlak biçimde kanıtlamıştır. Bu antlaşma ayrıca, Irak'ı hegemonyası altında tutan bürokratik rejimin gerçek yüzünü ve onun, Kürt ulusal sorununa, Kürt halkının ulusal haklarını Irak Cumhuriyeti çerçevesi içinde gerçekleştirecek, demokratik ve barışçı bir çözüm yolu getirmekteki aczini, beceriksizliğini de ortaya koymuştur. Irak'taki bürokratik rejim, halkımızı toptan yoketmek için açtığı ve binlerce seçkin Kürt ve Arap evlâtlarının hayatına mal olan sıcak savaşta başarısızlığa uğradıktan sonra, Kürt İhtilâli'ni ortadan kaldırmak amacıyla bu kez de gerici antlaşmalara başvurdu. Irak bürokratik rejimi, bu gerici antlaşmalara başvururken, Kürt halkının ve tüm ulusal kurtuluş hareketlerinin geleneksel düşmanları olan emperyalistlerden aldığı yalancı vaatlerle Kürt İhtilâli'nin kaderini İran gericiliğine bağlayan Kürt Hareketi Liderliği'nin yapısından ve niteliğinden de yararlandı. Irak bürokratik rejimi, söz konusu gerici antlaşmaları yaparken, vatanın bazı değerli parçalarını da İran rejimine bıraktı ve böylece Irak halkının kendi toprakları ve suları üzerindeki egemenliğinden de taviz verdi; bununla da yetinmeyerek, İran gericiliğine, yayılma ve genişleme emellerini gerçekleştirmesi için daha büyük cür'etle harekete geçme olanağı verdi. Irak faşist rejimi ayrıca, Amerikan emperyalizminin bölgedeki nüfuzunu daha da güçlendirmesinde, Arabistan halkının⁽¹⁾ çevresindeki çemberin daha da daraltılmasında, Zufar İhtilâli'nin⁽²⁾ ablukaya alınmasında ve Arap Yarımadası'nın Güney bölgesindeki devrimci oluşumun tasfiyesi amacıyla Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'ne⁽³⁾ karşı tehditlere girilmesinde de katkıda bulundu.

«Bağdat'taki gerici rejim, bütün bunlardan başka, «Körfez Güvenlik Antlaşması» diye adlandırılan antlaşmanın gerçekleştirilmesi için bu sıralarda yürütülen istişarelere ve yapılan hazırlıklara da taraflardan biri olarak katılmış bulunmaktadır.⁽⁴⁾ Oysa, «yabancı nüfuzun Basra Körfezi'nden uzaklaştırılması» iddiası ve gerekçesi ile yapılmak istenen bu antlaşma, aslında, bölgedeki ilerici ulusal hareketleri ezmeyi amaçlamaktadır.

«Irak faşist rejimi ile İran gerici rejimi, bölge üzerindeki bu siyasal düşlerini gerçekleştirmek amacıyla yaptıkları bu ittifak-

lardan başka, Kürt halkına karşı giriştikleri baskıda da işbirliği yapmaktadırlar. Kürt halkımız bugün Irak'ta, şöven otoritenin kendisine karşı sessiz sedasız açmış olduğu yoketme savaşına uğramış bulunmaktadır. Onbinlerce Kürt ailesi Kerkük, Hanıkın, Sencar, Şeyhan, Zemar gibi Kürdistan şehirlerinden Güney'deki Arap bölgelerine sürülmüşlerdir. Güney'de oturanların bir bölümü de zorla Kürdistan'a nakledilerek yerleştirilmişlerdir. Bağdat'taki şöven rejim, Kürdistan'ın büyük bir kesiminde Kürtçe eğitim ve öğretimi de kaldırmış; ayrıca Kürtçe Öğretim Müdürlüğü, Kürt Kültür İşleri Müdürlüğü, Kürt Bilim Merkezi gibi Kürt bilimsel ve kültürel kuruluşlarının faaliyetlerini de dondurmıştır. Kürdistan'la ilgili her alanda araştırmalar yapmak ve bölgenin kaldırılmasına katkıda bulunmaya muktedir Kürt bilim kadroları yetiştirmek amacıyla kurulmuş olan Süleymaniye Üniversitesi'nin faaliyetleri de yine Bağdat rejimi tarafından dondurulmuştur. Oysa bu üniversiteye kabul edilen Kürt öğrencilerin oranı, zaten yüzde 35'in altındaydı. Buna rağmen o da Bağdat rejiminin tasallutundan kurtulamadı. Bağdat rejimi ayrıca, Kürt öğrencilerini askerî okullara, Polis Fakültesine ve Petrol Enstitüsüne, Tarım Enstitüsüne, Sanayi Enstitüsüne girmekten de yoksun bırakmış; bunlarla kalmayarak öğrencilerimizin burslarını kesmiş, yurt dışına gönderilen heyetlere ve meslek çalışmalarına katılmalarını da yasaklamıştır.

«İran'a gelince; Cezayir İhanet Antlaşması'nın imzalanmasından sonra Kürt İhtilâli'nin çökmesi üzerine İran'a gidip orada kalan yiğit peşmergelerimize, İran gerici rejimi tarafından en iğrenç baskılar yapılmaktadır. İran yöneticileri, peşmergeleri uzak bölgelerde ağır işlerde çalışmaya zorlamakta ve emeklerini de en ucuza almaktadırlar. Bununla da yetinmeyen İran gericileri, peşmergeleri, Irak yöneticilerine teslim etmekle sürekli tehdit etmektedirler. İran gerici rejiminin halkımıza karşı giriştiği hoyratça baskı öylesine tırmandırıldı ki halkımızdan 10 emekçi savaşçı barbarca öldürüldü. Bunlara yöneltilen tek suçlama, SAVAK görevlilerinden biriyle sadece «tartışmaya girmiş olmaları» idi. Kürt İhtilâli'nin çökmesinden sonra İran'da kalan öğrenci arkadaşlarımız da, sürekli olarak, ortadan kaldırılmakla ve dağıtılmakla tehdit edilmektedirler. Gericî Şahlık rejimi, bu öğrenci arkadaşlarımıza İran üniversitelerinde ve okullarında öğrenimlerini sürdürmeleri için olanak tanımadığı gibi, İran dışına çıkmalarına da izin vermemektedir.

«18 Şubat 1976 günü, kuruluşunun 23. yıldönümünü kutla-

yan Irak Kürdistan'ı Öğrencileri Birliği, Kürdistan topraklarını gasbetmiş olan ve Kürt halkımızın kaderiyle oynamaları için el-verişli zamanın gelmiş olduğuna inanan gerici şövenistlere şu ihtarda bulunmaktadır:

«İhtilâlimiz sona ermemiştir ve sona ermeyecektir. İhtilâlimiz hâlâ sürmektedir. Kavgada canlarını veren binlerce ölümsüz şehitlerimizin kanları boşa akmamıştır. Ve halkımız, günahkâr Tekrit Cuntası'nın⁽⁵⁾ Kaleduze, Gılala ve Halebçe'de yaptığı katliamları hiç bir zaman unutmayacaktır.⁽⁶⁾ Ve bu Cunta'nın, şehit kızımız Leylâ Kasım ve arkadaşları için idam sehpaları kurduğunu da hiç bir zaman unutmayacağız.⁽⁷⁾

«Halkımızın kurtuluş savaşına daha 1961 yılında patlak verdiği ilk andan itibaren katılarak Kürt İhtilâli ile birlik olan ve köylülerden, işçilerden, devrimci aydınlardan ve zanaatçılardan oluşmuş yiğit peşmerge birlikleri ile birlikte silâhlı mücadeleyi hendeklerde sürdürerek, ulusal onurumuzu ve meşru haklarımızı savunan ve bu uğurda ölümü de hiçe sayan Irak Kürdistanı Öğrencileri Birliği, halkımızın kurtuluşu için verilen kavganın güçlü bir destekçisi ve başlıca temel güçlerinden biri olmaya devam edecektir.

«Özellikle Kürt halkına ve genel olarak tüm Irak halkına yapılan bu baskıların son bulması için, bütün Kürt ilerici ve yurtsever örgüt ve kişilerinin, kendi ulusal varlıklarını korumak ve meşru haklarını savunmak amacıyla, bu çetin ve nazik dönemde omuz omuza vererek çalışmalarını ulusal bir ödevdir. Ve bu ulusal ödev, şövenist rejimin devrilmesini ve çerçevesi içinde Kürdistan'ın özerkliğinin gerçekleştirileceği demokratik bir Irak Cumhuriyeti'nin kurulmasını sağlamak için Kürt ve Arap halkları arasında eylem birliğinin sağlanmasını ve yurtsever, ilerici güçlerin ittifak kurmalarını da zorunlu kılmaktadır.

«İşte bu tarihsel zorunluluğa olan inancımızdan ötürü ve Arap-Kürt eylem kardeşliğini somutlaştırmak, Irak öğrenci hareketini güçlendirmek amacıyla, Irak Kürdistanı Öğrencileri Birliği, geçen yıl Irak İlerici Öğrencileri Cephesi'ne katıldı.

«Birliğimiz, Kürdistan Ulusal Birliği'nin⁽⁸⁾ Irak Yurtsever Topluluğu'na⁽⁹⁾ katılmasını kutlarken, bu katılmanın, kanlı faşist rejimin devrilmesini sağlamak ve Irak'ta demokratik bir rejimin, Kürdistan da özerkliğin kurulmasını gerçekleştirmek amacıyla, Irak'ın tüm yurtsever ve ilerici güçlerini, partilerini, kişi-

lerini içine alacak şekilde ülkede bir ilerici yurtsever cephenin kurulması yolunda önemli bir adım olmasını ummaktayız.

«Kahrolsun 6 Mart İhanet Antlaşması!

«Yaşasın Kürt halkının ulusal kurtuluş hareketi!

«Yaşasın Irak halkının kavgası!

«Yaşasın Kürt ve Arap halklarının eylem kardeşliği!

«Yaşasın Kürt ulusunun Kürdistan'ın tüm bölgelerinde verdiği demokrasi ve kurtuluş kavgası!

6 Mart 1976

Irak Kürdistan'ı Öğrencileri Birliği»

-
- (1) İran'ın Güney bölgesinde, Arapların oturduğu eyalet.
 - (2) Türkiye'de «Dofar» şeklinde yazılmaktadır. Doğrusu «Zufar»dır.
 - (3) Güney Yemen'dir.
 - (4) Bu antlaşmanın yapılmasını Şah istemektedir.
 - (5) Tekrit, Bağdat yakınlarında bulunan bir kasabadır. Baas rejiminin başında bulunan El-Bekr ile Saddam Hüseyin Tekrit'li oldukları, diğer klikleri de tasfiye ettikleri için onların kliğine bu ad verilir.
 - (6) Yalnız Kaleduze kasabasında yapılan bombardıman sonucunda 130'dan fazla ilkokul öğrencisi can vermiştir.
 - (7) Bağdat Üniversitesi'nde okuyan Leyla Kasım 1974'te idam edildi.
 - (8) 1974 yılında Irak Kürdistanı'nda kurulan yeni siyasal örgüt.
 - (9) Baas faşist rejimine karşı olan devrimci örgütlerin oluşturduğu ittifak.

AZINLIKLARIN HAKLARI ve KÜRTLER

Gerard CHALIAND

Sömürge sorununun aşağı yukarı bir çözüm bulmaya başlamasından bu yana, özellikle Asya-Afrika ülkelerinde bir sorun giderek önem kazanmaktadır: Ulusal haklardan yoksun azınlıklar sorunu: Güney Sudanlılar, Biafralılar, Beluciler, Paştular, Kuzey Afrika Berberileri, Avustralya yerlileri ve saire... Etnik, dil ve din esaslarına dayanan bu tür azınlıklar ne istiyorlar? Ulusal haklarına sahip olmak, kendi kendilerini yönetmek, sömürülmemek, iktisadi-sosyal kalkınmalarını sağlamak; kısaca, başlarına buyruk insanlar olarak yaşamak... Bunlardan bazıları, sınırları belli bir toprak üzerinde çoğunluktadır ama, içinde buldukları devletin genel nüfusu bakımından azınlıktır. Bazıları ise, bir devletin sınırları içinde, belli bir toprak parçası üstünde değil, dağınık yaşarlar, kasten dağıtılmışlardır, dağılmak zorunda bırakılmışlardır: Bunlar hem belli bir toprak üstünde toplanmak ve hem de, eğer birinci istekleri şimdilik olanaksızsa, hiç değilse, dil, din, eğitim açısından ulusal haklarına kavuşmak istiyorlar. Dil, din ve geleneklerini korumak istiyorlar. Asgari istek.

Her azınlığın içinde bulunduğu durumun birtakım özellikleri olduğundan, her durumun kendine özgü koşulları bulunduğundan çözüm yolları da değişik oluyor. Kimi katıksız egemenlik-özgürlük, kimi yalnız özerklik-muhtariyet, kimi yalnız ulusal haklarını korumak istemektedir. Kendi kendini yönetme hakkıyla ilgili, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 24 Ekim 1970 tarihli ve 2625

/XXV sayılı kararı gibi birçok uluslararası sözleşmeler var, var ama hepsi de başbakanların ve o başbakanları çıkaran siyasi partilerin doymak bilmeyen sömürücü işkembelerinde yatmaktadır: Özel çelik kasalar içinde. Çağımızın bu siyasi kellelerine göre in-kâr ve yalan doğal bir şeydir. Onlara göre, bir azınlığın ulusal hakları için çalışan, başkaldıran, silâhı ele alan; ya namussuz, hırsız, deli veya vatan haini bir komünist veya din-iman düşmanı, ırz düşmanı bir haydut, bir katildir. Bulunduğu yerde, sorgusuz sualsiz katli vaciptir.

Şu son otuz-kırk yıl içinde çok kanlı, ilkel, bayağı ve pis işler, özgürlükleri için mücadele eden insanlara karşı işlendi: Bu genel boğucu kanlı hava içinde bazen anlaşılmalari oldukça güç, ilginç olaylar ve durumlar da oluştu. Bazı azınlıklar, sömürgeciliğe karşı canlarını dişlerine takarak, uzun, kanlı mücadelelerden sonra bağımsız devlet kurmayı başardılar. Buna karşılık, yalnız özerklik ve ulusal haklarının korunmasını isteyen çoğu azınlıkların bu girişimleri zindanla, dipçikle, sürgünle önlendi. Kürt Ulusu bu sonuncu gruptandır. Onbeş milyonu aşkındır. Bugün Birleşmiş Milletlerin üyesi olan devletlerin (153 devletin) üçte birinin nüfusu bu rakamın çok altındadır. Ve bunların çoğunluğu, Kürtlere oranla, ulusal hakları ve özgürlükleri için daha az kan dökmüştür. Kürtler 18. yüzyılın başından beri, çağdaş ulusal hak ve özgürlükleri için politik ve zaman zaman silâhlı mücadele vermektedirler. Buna rağmen herhangi bir ciddi başarıya ulaşamamışlardır. Neden?

İran, Türkiye ve Suriye'de Kürtlere herhangi bir ulusal hak tanınmamıştır. Kürtlerin en çok direndikleri yer Irak'tır. Birinci Dünya Savaşından beri süregelen mücadeleler sonucu varılan anlaşmalara göre, Irak Kürtlerine şu anda resmen özerklik verilmiştir. Ama ne özerklik, ne özerklik! Dışı sizi, içi bizi yakar.. Bu sözümona özerklik anlaşmasının imzalanışından ve yürürlüğe girişinden sonra, Irak Kürtlerinin durumu, mücadele yıllarında olduğundan daha kötü değilse, kuşkusuz daha iyi de değildir. Çünkü bir kez, düzenli bir biçimde her ay, belli bir miktar Kürt ailesi, Kürdistan'dan trene veya kamyonlara zorla bindirilip Basra körfezi dolaylarına, Arap köylerine getirilip yerleştiriliyor. İkincisi de vadedilen Kürtçe eğitim kâğıt üstünde kalmış. Şimdi Irak Kürdistanı'nda, bırakın Kürtçe eğitimi, Arapça eğitim bile yapılmıyor. Mevcut okullar da şu-bu nedenle kapatılıyor.

Bu Kürt bozgunu, yenilgisi, bir bakıma General Barzani'nin bozuk hatalı yönetiminin, yanlış kadro ve dost seçişinin, olayları

gereği gibi değerlendiremeyişinin sonucudur denebilir: İnan ve CIA'ya kanıp bütün eski dayanak noktalarına, tarafsız bloka ve sosyalist ũkelere sırt çevirdi. CIA ve SAVAK, askerî ajanlarını peşmergeler arasına soktular. Kũrt kumandanlarının çizdikleri mũcadele ve gerilla savaşı plânları bir yana atıldı; Tahran'dan getirilen plânlar harfiyen uygulandı. Uygulandıkça bozgunlar birbirini izledi. Barzani gene uyanmadı. CIA ve SAVAK'ın gözũne girmek için elinden geleni esirgemedi: Bir kez, bütün devrimci Kũrt aydınlarını safdışı etti; kimi hapse, kimi sürgũne - Bağdat'a veya Avrupa'ya... Birçok Kũrt kumandanı darılttı; onların, bazı Kũrtlerle birleşerek karşısında yer almalarını âdeta tahrik etti. Ulusal kahraman, ulusal mũcadelenin askerî ve siyasî lideri ünvanını yitirdi; basit bir aşiret reisi, molla veya birkaç aşiretin desteklediği basit bir ajan durumuna düştü. Evet, kimse Barzani'nin Kũrt davasına yapmış olduğu hizmetleri unutamaz. Asla. Ama son safhada ne yazık, ne yazık ki bizzat General Mustafa Barzani, General Mustafa Barzani'ye ihanet etmiştir. Belki de farkında olmayarak. İlerlemiş yaşının ve kötü çevresinin etkisiyle. Kũrt ulusunun düşmanları bir kez daha, silâhla başını yiyemedikleri bir büyük Kũrt evladının başını siyasetle yemişlerdir.

Not : Bu yazı Le Monde'tan alınmıştır.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri Kaldırılmalıdır

Anayasa Mahkemesince iptal edilen Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ne tanınan bir yıllık süre sonuna yaklaşmaktadır. Ancak MC iktidarı bu mahkemeleri devam ettirmek için yeni bir yasayı şu günlerde meclislerden geçirmeye çalışıyor.

Bu mahkemeler, sıkıyönetim mahkemelerinin görevlerini sürdürmek amacıyla, onların bir devamı olarak oluşturuldular. Siyasi iktidar, normal mahkemelerin görevine giren, bir kısım suç sayılan fiillere bakma görevini, hakimlerini kendisi tayin ettiği bu mahkemelere devretmiş bulunuyor. Bundan amaç, gerici iktidarların hoşuna gitmeyen düşünce ve davranışları cezalandırmaktır. Nitekim bu mahkemeler, görev sınırlarını aşarak siyasi partileri bile yargılamaktadırlar. İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi Türkiye Emekçi Partisi'nin tüm yöneticileri hakkında 141. maddeye muhalefetten iddiasıyla açılan bir davaya bakmaktadır. Böyle bir davada mahkûmiyet partinin kapatılmasıyla sonuçlanacaktır. Oysa Anayasa'ya göre bir partiyi kapatma yetkisi Anayasa Mahkemesi'ne aittir. Böylece, fiili olarak DGM, görev ve yetkisi dışında olarak bir siyasi partiyi yargılamaktadır.

Normal mahkemeler dışında, olağanüstü nitelikte Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin oluşturulması, iktidarın normal mahkemelerce güvensizliğini, ve kendisine bağımlı mahkemeler özlemi içinde olduğunu göstermektedir. Nitekim DGM'nin oluşturulmasından buyana pek çok hukukçu ve bilim adamı bu mahkemelerin bağımsız ve tarafsız sayılmıyacağını birçok kez belirttiler. Bu görüşe bizzat bazı DGM hakimlerinin bile katılması ilginçtir. Son olarak İstanbul Barosu Yönetim Kurulu, DGM'nin yeniden kurulması girişimine karşı çıkarak şöyle demektedir:

«DGM'leri ise siyasal iktidarın istemi ile kurulan ve yargıcları yine siyasal iktidarın seçimi ile atanan mahkemeler olacaktır. Yani DGM'leri bağımsız ve tarafsız yargıclar önünde yargılanma hakkını ortadan kaldıracaktır. Bu durum elbette demokrasi ile bağdaşmıyacak bir durumdur. Adım adım temel hak ve özgürlükler boğulacaktır. Eğer demokrasi farklı görüşleri öne sürebilme özgürlüğü ise, bu özgürlüğün garantisi de bağımsız ve tarafsız mahkemelerdir. DGM'lerinin yeniden kurulması ise bazı vatandaşlar için bağımsız ve tarafsız mahkemelerde yargılanma hakkı askıya alınacak, siyasal iktidarın atadığı yargıclar, iktidara karşı olan insanları yargılayacaklardır. Böyle bir uygulamanın demokrasiyi temelinden yaralayacağı açıktır.»

İstanbul Barosu, demokrasiye inandırmış herkesi DGM'lerinin yeniden kuruluşuna karşı göreve çağırmasıdır. İstanbul Barosu'nun bu haklı çağırısına özellikle de hukukçular sahip çıkmalıdır. İktidarın bu anti-demokratik girişimi engellenmeli, bosa çıkartılmalıdır.

ZEWACA BÊ DİL

«Zewaca Bê Dıl» dram e û ba Îsmailê Duko hatiye nivisandin. Îsmailê Duko niviskarek jî Kurdên Sovyetiyê ye û li wir dijî. Ev piyes dî sala 1964' an da, bi tipên kirilî Rewanê hatiye çapkirin. Pîştîra, bi tipên latîni jî çap bûye. Bî şeş qewîmandin û (birên mezin) panzde sîfetan (sahne) pêkhatiye.

Ev pirtûk, li ser zewaca xort û keçekî Kurd —Suto û Zadinê— hatiye nivisandin. Li ser zewacek bê dil. Gava Suto dizewicinin ew hin sêzde sali ye û jî tiştên usa bê hay e. Zadinê nozde sali ye, mina Suto piçûk nin e, lê dilê wê li xortekî din e, li Mecit e. Mecit li leşkeriyê ye û çavên Zadinê li rêya wi ye. Lê kes guh na de piçûktiya Suto û hêsrên çavên Zadinê. Dê û bavên wan, gundiyên wan, wan bi zorê dizewicinin, tînin cem hev. Pîştîti sêv avêtina serê bûkê, Suto jî ser xeni dikeve, lingê wi dişkê û kul dibe. Pîştî çend rojan, Zadinê jî, bi tesirên ewqas bûyerên nebaş din dibe, mala xezûrê xwe terk dike. Mecit jî leşkeriyê vedigere, lê êdi derenge; mîrîna Zadinê dibîne.

Nivîskar, digel drama van du ciwanan, —ku ev dram hin li pîr deran, her usa jî li welatê me xwe nişan dide— edetên kurdan ên kewn û belengaziya wan jî dide ber çavên me. Pîştî Şorîşa Oktobêrê li nav Kurdên Sovyetiyê jî hertîşt guhari, jiyinek nuh detpêkir. Ew jî xîzaniyê û nezaniyê xilasbûn, xwendin û bî zarê Kurdi jî dibistan ve bûn. Bûyerên ku wek ên vê pirtûkê da derbas dibin, jî ber çavan wînda bûn, bûn çirok..

Em birekî jî «Zewaca Bê Dıl», tev li Tîrkiya wê, pêşkêşî xwendevanan dikin.

GÖNÜLSÜZ EVLİLİK

«Gönülsüz Evlilik» bir dramdır ve İsmailê Duko tarafından yazılmıştır. İsmailê Duko, Sovyet Kürt yazarlarından biridir ve orada yaşamaktadır. Bu piyes, ilk kez kiril harfleriyle Erivan'da basıldı. Daha sonra latin harfleriyle de yayınlandı. Altı büyük bölümden ve onbeş sahneden oluşmaktadır.

Bu kitap, bir Kürt kızla oğlanın, —Suto ile Zadine'nin— evliliği üzerine yazılmıştır. Gönülsüz bir evlilik üzerine.. Suto'yu evlendirdikleri zaman o, henüz onüç yaşındadır ve ne olup bittiğinin farkında değildir. Zadine ise 19 yaşındadır, Suto gibi pek küçük sayılmaz; ama o da bir başka delikanlıyı, Mecit'i sevmektedir. Mecit askerdir ve Zadine onun yolunu gözler. Ama kimse Suto'nun çocukluğuna ve Zadine'nin gözyaşlarına aldırılmaz... Anne-babaları, köylüleri, onları zorla evlendirir, biraraya getirirler. Gelinin başına elma atıldıktan sonra Suto damdan düşer, ayağı kırılır ve gangren olur. Birbirini izleyen kötü olayların içinde Zadine delirir ve Suto'ların evini terkeder. Bu arada Mecit askerden döner; ama artık geçtir. Zadine ölür.

Yazar, bu iki gencin dramın yanısıra —ki bu dram günümüzde de çok yerde ve bizim ülkemizde hâlâ görülmektedir— Kürtlerin eski âdetlerini, onların perişanlığını gözler önüne sermektedir. Ekim Devriminden sonra Sovyet Kürtleri için de çok şey değişti, yeni bir hayat başladı. Onlar yoksulluktan ve bilgisizlikten kurtuldular; okudular ve Kürt diliyle de okullar açıldı. Bu kitapta geçenlere benzer olaylar artık görünmez oldu, masal oldu..

«Gönülsüz Evlilik» piyesinden bir bölümü, Türkçe çevirisiyle birlikte okurlarımıza sunuyoruz.

QEWIMANDINA ÇARA

Ber derê Hesên gumniya def û zirnê ye. Ew daweta Sûto û Zadinê ye. Qiz û xort ketine govendê. Hesên, merivên kal û çend xort li ber textê rûniştine. Xort kılaman dibêjin. Çend jin xwarinê dikişinin ber mêvana.

Serdaweti çaxê ji mal der tê, birazava ji govendê derdıkeve, Serdaweti xewle dike, jê ra dibêje:

SIFETÊ EWLİN (YEKEMİN)

- BIRAZAVA** : Apo hûn çî dikin, li derheqa darê na fikirin, me hela hê dar ne xemilandiye.
- ERFÛT** : Lê we ew qas wext çî dikir?
- BIRAZAVA** : Ne defvan û zirnevan dereng hatin.
- ERFÛT** : De weki ûsa ne bêje sazbanda, bila herin darê bixemilinin û zû werin.
- BIRAZAVA** : Apo, tu bêje, tu. Erfût diçe pê milê zirnevan digire. Dengê def û zirnê tê birine.

4. B Ö L Ü M

Hasan'ın evinin önünde def ve zurnanın güm-bürtüsü. Bu, Suto ile Zadine'nin düğünüdür. Kız-lar ve oğlanlar halay çekiyorlar. Hasan, yaşlılar ve birkaç delikanlı sofranın çevresinde oturuyor-lar. Birkaç kadın konuklara yiyecek taşıyorlar.

Düğün organizatörü evden çıkınca, Sağdıç, halay çekenlerden ayrılarak ona doğru gelir:

S A H N E : I

- SAĞDIÇ : Agaçla ilgili ne diyorsunuz amca? Biz daha onu süslemedik.
- ERFUT : Bunca zamandır ne yapıyordunuz peki?
- SAĞDIÇ : Davulcu ile zurnacı geç geldiler ama.
- ERFUT : Öyleyse çalgıcılara söyle, gidip ağacı süslesinler ve tez dönsünler.
- SAĞDIÇ : Sen söyle amca, sen.
Erfüt gidip zurnacının koluna dokunur, davulun ve zurnanın sesi kesilir.

- ERFÛT** : Bedır, çıra mın, cê zû herın darê heveki bıgerının werın.
- BEDİR** : (Bırazava ra) De bılıv, bırazava, darê hilde.
Dengê defê ku tê birinê, Hesen dertê û dıpirse:
- HESEN** : Kuro, we çıma def da sekinandinê?
- ERFÛT** : Bıla herın darê bıgerının, hela hê ne xemılandi ye.
- HESEN** : De zû herın, zû.
Defvan û zirnevan qeydeki sıvık lê dıxın. Bırazava darê dıgire destê xwe û pê ra ji direqise. Ewana ji malekê dertên û dıkevıne maleke dın, heta dar rınd tê xemılandın. Erfût nêziki keçıka dıbe:
- ERFÛT** : De geli keçıka, dengê xwe berdın bılızın, heta hatına defê.
Rostem dıkeve pêşiyê û dest bı kılama «Nexşê Mirzo» dıke. Xort û qız govendê gıran dıkın. Şex Celil ber deri da dısekıne û temaşe dıke.
- ERFÛT** : Keko, çıma sekını, were hundır.
- ŞÊX CELİL** : Na, pak e, ez ji sıbê da rûnişti bûm.
- ERFÛT** : De weki usa ne, têkeve govendê, me zû da reqsa te ne ditiye.
- ŞÊX CELİL** : Na Erfût, Bıla def bê paşê.
Erfût dıkeve malê. Mal da rûniştine cıxarê dıkışının. Xortek kılama «Devrêşê Evdi» dibêjê.
- HESEN** : Can, can, hay ez qurbana wi dengi me!
- ERFÛT** : (Jı ber deri) Ha hi, ha hiyy... (Yeki dın): Tey, tey, teyy...
- HESEN** : Hay, kulêd mala te mêri keti.
- ERFÛT** : Zor mêr bû ye Dewrêş, canım.
Dengbêj dengê xwe hê bılınd dıke, Gevez û çend kulfetên mayi goşt dıkelinın. Kulfetek vêdroka avê dıxwaze beri sitilê de, lê av dirije ser ağır û dıke du. Ewana dıkın nakın dû nayê birinê. Cımaeta rûrişti nava dû da wında dıbın Xortê ku kılama dıgot dengê xwe dibire, hi-

- ERFUT : Bedir, gözümün ışığı, haydi çabucak gidin, ağacı biraz dolaştırın gelin.
- BEDİR : (Sağdıç'a hitaben) Koş Sağdıç, ağacı al.
Çalgı sesi kesilince Hasan dışarı çıkar ve sorar:
- HASAN : Hey, niye davulu susturdunuz?
- ERFUT : Gidip ağacı dolaştırınsınlar, hâlâ süslememişler.
- HASAN : De tez gidin bari.
Davul ve zurna oynak bir hava çalar. Sağdıç ağacı alır ve oynayarak yürür. Ev ev dolaşırlar, ta ki ağaç iyice donanıncaya kadar. Erfût kızlara yaklaşır:
- ERFUT : Di haydi kızlar, türkü söyleyin, oynayın; davul gelinceye kadar.
Rostem öne geçer, «Nexşê Mirzo» türküsünü söylemeye başlar. Kızlar, oğlanlar halaya dururlar. Şeyh Celil, kapı önünde onları seyreder.
- ERFUT : Keko, neye duruyorsun orda, içeri gel.
- ŞEYH CELİL : Yo yo, böyle iyi; sabahtan beri oturuyordum zaten.
- ERFUT : Madem öyle halaya katıl. Çoktandır senin oyununu seyretmedik.
- ŞEYH CELİL : Yo Erfût, davul gelsin de öyle.
Erfût eve girer. Evde oturmuş sigara tütürüyorlar. Bir genç «Dewrêşê Evdi»nin türküsünü söylüyor.
- HASAN : Can, can, hay sesine kurban!
- ERFUT : (kapı önünden) ha hi, ha hiyyy... (Bir başkası) Tey, teyy...
- HASAN : Hay ocağı batasınca yiğit, hay!
- ERFUT : Devrêş zor yiğitmiş, canım.
Türkücü giderek sesini yükseltir. Gevez ve diğer bazı kadınlar et kaynatmaktadırlar. Bir kadın kovayla kazana su boşaltmak isterken su ateşin üstüne dökülür ve duman çıkar. Dumanı bir türlü önleyemez. Odadakiler duman içinde kalırlar. Türkü söyleyen genç sesini keser. Ba-

nek ji radıbin, rûdının, çavê xwe digırın. Hesen
ji ciyê xwe radıbe.

- HESEN** : Ê qızê, ew çı dü bû we beri ser me da? (Çavên xwe paqış dıke)
- GEVEZ** : Em çawa bıkın kambax, dar şılın, vê na kevin.
- HESEN** : Nıftê têke ser.
- GEVEZ** : Nıftê ji ku binım? Nava çırê nivi av e. nivi nıft e.
- HESEN** : Lê xwedê xıraw kıri. (Carke dın dıçe rûdine)
Gevez, kitêb û defterên Sûto tine bona kuçık vêxe. Koço, Sûto û çend zarokên hûr, ji govendê dûr sekınıbûn, temaşa dıkırın. Nışkava Sûto dibıne, weki Gevez kitêbeki dıke bin kuçık, ew tê kitêba dınê ji ji bın kuçık derxe, lê pê ra nagıhine, kitêb êdı dışewıte. Ew lıngê xwe erdê dıxe û dıgri.
- SUTO** : Dayê, te çıma ûsa kır, cehnımê goşt bıkele, te çıma kitêba mın şewıtand?
- JINIKEK** : Lê dü biri, derdê kitêbê ye. Hela çawa dıgri, hela cawa dıgri. Kuro tu şerm naki, daweta te ye.
- SUTO** : Cehnıme be dawet, kê gotıye dawetê bıkın.
- GEVEZ** : Kuro lao, şerme de, xolk te dınhêre. Tu xwe ra zaroki pıçûk nın i dıgri.
- SUTO** : (Hê bılınd), Ha, ha, ji te ra çı, te çıma şewıtand?
Jı govendê qız û xort bala xwe dıdine Sûto, ser dıkenın. Rostem dibıne, dıçe dengê Sûto dıde bırinê û dısa dıkeve govendê. Vê carê govendgêri gıran dıleyızın, qeydê sıvık «Bışêri» lê dıxe. Hela fetleki ne çûbun, def û zırne tê. Bırazava dar rınd xemılandıbû. Zırnevan ku dıgıhıje ciyê govendê, qeydê «Koçeri» lê dıxe. Erfût lı darê dınhêre.
- ERFÛT** : Way, eferım bırazava ra!
- BIRAZAVA** : Kanê heylê mala te ava bû, te tu qısûr lê hıştiye
- ROSTEM** : Kanê heylê mala te ava bû, te tu qısûr lê hıştiye.

zıları kalkar, oturur, gözlerini kapatırlar. Hasan yerinden kalkar:

HASAN : Ee Kız, nedir bu dumana boğdunuz bizi? (Gözlerini siler)

GEVEZ : Ne yapalım, odunlar ıslak, tutuşmuyorlar.

HASAN : Biraz gaz döksene.

GEVEZ : Gazı nerden getireyim? Çıranın içi yarıyarıya gaz, yarıyarıya su.

HASAN : Allah kahretsin seni! (Gidip yerine oturur)
Gevez, ocağı tutuşturmak için Suto'nun kitap ve defterlerini getirir. Suto, Koço ve birkaç küçük çocuk kenarda durmuş, halay çekenleri seyrediyorlar. Birden Suto, Gevez'in ocağa bir kitap attığını görür. Gelir, diğer bir kitabı annesinin elinden kaçıtır. Öteki kitabı da ocaktan çıkarmak ister ,ama yetişemez, kitap yanmıştır artık. Ağlayıp tepinmeye başlar.

SUTO : Anne, neye öyle yaptın? Cehennem dibine, isterse et kaynamasın. Neden kitabımı yaptın?

BİR KADIN : Aptala bak, kitap ta dert mi? Bak nasıl ağlıyor, bak. Ulan utan be, senin düğününü yapıyoruz.

SUTO : Cehennem dibine, düşünmüş; kim dedi size düğün yapın.

GEVEZ : Ulan ayıp, el sana bakıyor. Sen küçük bir çocuk değilsin, ağlıyorsun.

SUTO : (Sesini yükselterek) Ha, ha, sana ne, sen niye yaptın?

Halay çeken kız ve oğlanlar Suto'ya bakar, gü-lüşürler. Rostem gidip Suto'yu susturur ve tek-rar halaya döner. Bu kez usta oyuncular oynarlar. Oynak bir hava, «Bişêri» çalar. Daha bir tur atmadan davul-zurna da gelir. Sağdıç ağacı iyi süslemiştir. Zurnacı, halay yerine ulaştığında «Koçeri» havasını çalar. Erfût ağaca bakarak:

ERFUT : Yaşa be Sağdıç!

- BIRAZAVA** : Xwe re seri ew nin e, seri ew e, weki em şayê sîlameti derbas bîkîn.
- ROSTEM** : Xwedê bext bîde te. çîra mîn.
Hesen dengê def û zîrnê dîde sekînanî.
- HESEN** : De geli sazbanda, keremkine mal. nanê xwe têr bîxwîn, emê herîn êdî dereng e.
- ERFÛT** : Erê erê, sîwar kî ku tîn bîla bîn, em nanê xwe ter bîxwîn, weki herîn.
Erfût hemûya pêştîrî kulfeta û zara dibe malê.
Ew kasa araqê hîltîne.
- ERFÛT** : De cîmaet, kasê xwe dagîrîn.
Dibe şîrqe-şîrqê kasan, hemû kasê xwe dadîgîrîn.
- ŞÊX CELÎL** : Erfût, destûr heye noşîcanîyek pêk bînîm?
- ERFÛT** : (Şêx ra) Keko, ez xulamê te me, tu hela keremke, bî ya mîn, êdî noşîcanî ne mane. Me noşîcanîya gîşka ra vexwarîye, nîha em vexwîn kasa mêrê oxîrê. (Hemû bî hevra pêştîrî Şêx) : Belê belê, weki gotîna te ye, Erfût. weki gotîna te.
- ŞÊX CELÎL** : Na, ez dîxwazîm vexwîm noşîcanîya sabzenda. (kasa xwe texte dîxe)
- ROSTEM** : Keko, me noşîcanîya wana pêk anîye.
- ŞÊX CELÎL** : (Jî cîyê xwe radîbe, milê wî lî texte dîkeve, çend piyale veldîgerîn) Na, hîldîn weke gotîna mîn.
- HESEN** : Keko, zehmetê nebin, tu rûne.
- BEDIR** : Na keko, noşîcanîya mîn vexwarîne, tu derheqa vê yekê da fîkare neke.
Cîmaet dînhêre, çare jî dest şex tune, kasên xwe hîltînî:
- CIMAET** : Keko weke gotîna te. (Vedîxwîn)
- ŞÊX CELÎL** : Ha, eferîm, we sîhet be.
- ERFÛT** : De cîmaet, hîldîn kasê xwe, em tev vexwîn kasa mêre oxîrê. Bîla xwedê oxîr-namûsê bîde me, sîlameti herîn, sîlameti bîn.
Cîmaet hemû vedîxwîn, weke gotîna Erfût û

- SAĞDIÇ** : Bakalım hele Hasan amca da beğenecek mi?
- ROSTEM** : Evin şen ola, hani neyi eksik bırakmışsın ki.
- SAĞDIÇ** : O önemli değil, önemli olan, eğlencemizi selâmetle bitirmek.
- ROSTEM** : Allah bahtını açsın, gözümün nuru.
Hasan davul-zurnayı susturur.
- HASAN** : Çalgıcı kardeşler, eve buyrun. Karnınızı doyurun bir güzel. Gidelim artık, geç oldu.
- ERFUT** : Tabi tabi, atlı gelenler gelsin. Karnımızı doyuralım ve gidelim.
Efrût, önce çocukları ve kadınları ev damına (diğer odaya) gönderir, sonra rakı kadehini kaldırır:
- ERFUT** : Haydi cümleten kâselerinizi doldurun.
Ortalığı bardakların şingirtısı kaplar, herkes kadehini doldurur.
- ŞEYH CELİL** : Erfût, destur varsa sağlığa kadeh kaldırayım?
- ERFUT** : (Şeyhe) Keko, ben senin uşağınım, sen buyur hele; bana kalırsa artık o iş tamamlandı, biz herkesin sağlığına içtik. Şimdi uğur yiğidinin şerefine içelim. (Herkes birlikte, şeyhten önce): Evet evet. dediğin gibi Erfût, dediğin gibi.
- ŞEYH CELİL** : Yo, ben çalgıcıların şerefine içmek istiyorum. (Kâsesini tahtaya vurur)
- ROSTEM** : Keko, biz onların şerefine içtik.
- ŞEYH CELİL** : (Yerinden doğrulur, kolu sofraya dokunur, birkaç bardak devrilir) Yo, benim dediğim gibi kadehinizi kaldırın.
- HASAN** : Keko, sen zahmet etme, otur.
- BEDİR** : Yo Keko, benim sağlığıma içtiler, sen bu mesele için düşünme.
Cemaat bakar ki Şeyhin elinden kurtulmak için çare yok, herkes kadehini kaldırır:
- CEMAAT** : Keko, senin dediğin gibi. (İçerler)
- ŞEYH CELİL** : Ha, aferin, hepinize afiyet olsun.

dertêne ber deri. Zirnevan qeydekl sıvık lê dixê,
tev dilızın.

ERFÛT

: Geli siwarno, kê ku tê bıla lı hespan siwarbın, em
rêkevın, êdi dereng e.

Zirnevan qeydê «cırîdê» lê dixê. Kulfet û zarok
dina xwe didîne siwaran, ên ku jı mêrga êdi
dûr dikevın û dıqelıbın nava nawalê, dengê def
û zırnê hêdi hêdi tê bırın.

P E R D E

ERFUT : De cemaat. kaldırın kadehlerinizi, uğur - yiğidinin onuruna içelim. Öyleki tanrı uğur-namus versin bize, selâmetle gidelim, selâmetle gelelim.
Herkes, Erfût'un dediği gibi içer ve kapının önüne çıkar. Kapıcı oynak bir hava çalar, oynarlar.

ERFUT : Cümle atlılar, kim gelecekse atına atlasın, yola düşelim, artık geç oldu.
Zurnacı «cirit» havasını çalar. Kadınlar ve çocuklar atlıları seyre çıkarlar. Onlar, çayırlardan uzaklaşıp vadiye karışınca davulun sesi de alçalır, giderek duyulmaz olur.

P E R D E

MİRÊN SILIWANÊ

Dibên ku eslê mirên Siliwan Merwan bûn,
Neshed sal berê hukımdarê Kurdan bûn.

Hukım dıkırın lı Ferqın û Amed û dor,
Jı Ruhayê jêr erdê wan bû heya jor.

Siliwan deşt bû, payitextê wan,
Herweki lı ciyê bilind e çavê miran..

Ferman dane gundan, şandin çar ali,
Her gundek jı wan ra rojek şuxuli.

Hemû gundi, bı zar û zêç û jin û mêran,
Bı tûr û keşkere û tevır û bêran.

Xweli kışandin deşt gaz kırın,
Serayek mezın lı ser sazırın.

Lı dor serrast kırın dar û ber,
Nav bajêr da bilind dibû wek gewher..

Dibên ku gundek niv roj kê m xebitıye,
Ew dên ji hin dı bira tornê miran da ye..

Lı ber deri leşker, hundır carıye û xulam,
Ne dıhat hejmartın cotkar û şıvanên wan.

Gundi dıxebitin, belengaz û pêxwas bûn,
Ew dı serayan da zadegan û xas bun.

Lê wext guhari, sultan hatın çun,
Pır devlet helişin, devlet çêbûn

Hukımdar bûn mır, mır bûn xızan,
Ev çiroka me lı ser mireki wısan..

SİLVAN BEYLERİ

Derler ki Mervanilerdir Silvan beylerinin aslı,
Dokuzyüz yıl önce Kürtlerin hükümdarı.

Hükmettiler Farkin ve Diyarbakır çevresinde,
Urfa'dan aşağı onlarındı, yukarılar hem de.

Başkentleri onların, Silvan, düzlüktü,
Hernekadar yücelerde ise de beylerin gözü..

Buyruk verdiler köylere, saldılar dört yana,
Her köy bir gün süreyle çalıştı onlara.

Tüm köylüler. yaşlı-genç, kız-oğlan,
Çuval, keşkere, kürek ve kazmaylan.

Toprak taşıdılar, ovayı yaptılar tepe,
Bir büyük saray kurdular üzerinde.

Çevresinde yetiştirdiler bağ, bahçe
Bir pırlanta gibi yükseldi kent içinde..

Derler ki bir köy onlara yarım gün az çalışmış,
O borcu da beylerin torunları hâlâ unutmamış..

Kapıda askerler, içerde cariye ve uşakları,
Sayılmazdı onların çiftçileri, çobanları.

Köylüler çalışırdı, yalınayak ve perişandılar,
Onlar saraylarda soylu ve handılar.

Ama sultanlar gelip gitti, dönem değişti,
Çok devletler yıkıldı, devletler gelişti.

Hükümdarlar bey oldu, beyler oldu fakir,
İşte bu masal öylesine bir beye dair..

Demek wisa hat. ferman ji dest çû,
Lê mal û milk hin li bin dest pîr bû.

Xwarin, vexwarin, geşt û seyran
Li mala miran kêr ne bû caran.

Dîfirotin piki va, berê gundên dûr,
Paşi yên nêzik; gir û hûr û mûr..

Ne dîzanin zehmet, ne dîzanin xebat,
Jiyin ji miran ra wek cejn û dawat!

Lê rojek hat, êdi nema tiştê frotin,
«Jiyin çî zor e!» bi xwe û xwe ra gotin..

Ne cotkari kiribûn ne karkeri;
Ne senatek zanibûn ne ticari.

Hemû marifetên bi destê insan
Ji wan dûr bû û şerm bû bo wan..

Xîzan bûn, lê hin navê wan mir bû,
Ew nav ji wan ra wek bend û zincir bû.

Rojeki mirek, li mal zar û zêç birçi,
Nav bajar da wek mecnunan dîgeri;

Birçi dîzanin ji halê birçitîyê,
Meriv têr na be bi navê mirtiyê..

Kir serê xwe, bîvîr girt çû ji daran
Barek êzing ani, dani nav êzingvanan.

Li wir ku pîran dîkîrîn û pîrîn difroşîn,
Yeki jê pîrsî, «Mirê min ,ev bar çend qurîş in?»

Baştir bû erd bi gelişi, mir bikeve nav!
Serê xwe xwarkir, bin dengek zîrav:

Got: «Na bîra, ev êzing ne bi peran e,
xwe ra bigre bibe, ev ji te ra ne..»

Öyle bir an geldi, buyruk gitti elden
Ama mal mülk çoktu, kalmıştı eskiden

Yeme içme, tozma, eğlenme
Hiç eksik olmadı beylerin evinde.

Sattılar bir yandan, önce uzak köyleri,
Sonra yakınları, büyüklü küçüklü..

Yaşadılar hiç çalışıp çabalamadan,
Yaşam beyler için bir düğün bayram!.

Ama bir gün gelip te kalmayınca satacak birşeyler
«Yaşam da ne zormuş!» diye söylendiler..

Ne çiftçiliğe alışıklılar, ne işçiliğe,
Bir zenaat ya da ticaret hak getire.

Tüm marifetleri insan elinin
Onlara yabancıydı, ayıptı onlar için.

Yoksul düşmüşlerdi ama adları hâlâ mirdi,
Bu ad onlara bir bağ ve zincirdi.

Bir gün, çoluk çocuğu aç beyin biri
Çarşıda dolaşıyordu mecnun gibi;

Aç olan bilir ancak açlık derdini,
Beylik adıyla doymaz insanın karnı..

Kararını verdi, baltayı alıp gitti ormana,
Bir yük odun getirip yıktı oduncular çarşısına.

Orda ki çokları alır, çokları satarlar,
Biri sordu: «Mirim, kaç odunlar?»

Daha iyiydi yer yarılrsa, bey yitse içindel
Başını, eğdi, incecik bir sesle:

Dedi, «Yok kardeş, satılık değil onlar,
«Al götür kendine, senin olsun odunlar..»

Olaylar - Yorumlar :

1 Mayıs ve 16 Haziran

Türkiye işçi sınıfı, 51 yıllık bir dönem boyunca sürdürülen baskı ve aldatma çemberini 1 Mayıs 1976 günü kırdı. Yüzbinlerin katıldığı dev bir gösteriyle İstanbul'da 1 Mayıs'ı, onurlu bir biçimde kutladı. Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun (DİSK) düzenlediği 1 Mayıs törenine, işçilerin yanı sıra, çok sayıda gençlik ve meslek kuruluşu katıldı. O gün İstanbul tarihi bir gün yaşadı, Taksim Alanı ve alana açılan cadeler bir insan seliyle dolup taşıtı devrimci sloganlarla ve marslarla çınladı.

İşçi sınıfının «birlik, mücadele ve dayanışma günü»nde yapılan bu görkemli kitle gösterisi, burjuvazinin yıllar boyu, işçi sınıfını uyutmak, onun mücadelesini pasifize etmek ve kendi güdümüne sokmak uğrunda yaptığı tüm baskıların, propagandaların da bir bakıma iflasının ilânı oldu. Egemen sınıflar, yıllar boyu 1 Mayısın işçi günü olduğunu unutturmaya çalıştılar. 1 Mayıslarda devrimci avları düzenlediler; bir yandan sosyalistleri ve bilinçli işçileri bir umacı, bir sabotajcı, korkulacak bir yaratık gibi göstermeye çalışırken, diğer yandan 1 Mayısı kira çıkılacak, çiçek toplanacak, piknik yapılacak bir bahar bayramı olarak yerleştirmeye çabaladılar. Ve belki de bu işi artık başardıklarını sandıkları bir dönemde, ihtimal ki hiç beklemedikleri bir biçimde, işçi sınıfı onların hesaplarını alt-üst etti. Ve üstelik Türkiye işçi sınıfı, geleneğine, egemen sınıfların anti-demokratik yolda gemi aızıya aldıkları, açık faşist bir diktatorya için çabalarını en yoğunlaştırdıkları, demokratik hak ve özgürlükleri en pervasızca çiğnedikleri bir dönemde sahip çıktı.

MC hükümeti, para babaları ve tüm gericiler, büyük bir sıkıntı, acı ve öfkeyle bu gösteriye katlandılar. Elbette onlar DİSK'in bu girişimini engellemeyi düşündüler, çareler aradılar; ama güçleri yetmedi buna. Uyanık işçi ve aydınların bir elin on parmağıyla ifade edildiği ve onları karakollarda sabahlatmakla işlerin çözüldüğü dönemler geride kalmıştı artık. Yüzbinlerin hazırladığı bir kitle gösterisini keyfi bir biçimde engellemekte yürek isterdi. Üstelik bir 15-16 Haziran günlerinin anıları ta-

zeydi ve o günden buyana çok daha güçlü bir birikim, gelişme sözkonusuydu. Bütün bu nedenlerle, egemen güçlerin, yasak şampiyonlarının, baskı ve terörcülerin iki eli yanlarına düştü; onlar, 51 yıllık geleneklerinin bozulmasına seyirci kalmak zorunda kaldılar.. Tüm yapabildikleri, diğer kentlerden İstanbul'a tören için gelenlere zorluklar çıkarmak ve gösterileri televizyonda vermemek oldu. Şaban bey, kendisini o makama getirenlere hizmet yolunda, emekçi halkın bu en büyük kitle gösterisini görmezlikten geldi, tek görüntü vermedi. Gerçekleri bu denli gizlemeye çalışmanın onlara bir yararı dokunamaz elbette. Ve bu dahi, egemen sınıfların içinde bulunduğu korkuyu, telaşı göstermektedir.

Şimdiye dek İstanbul'un görmediği düzeyde büyük bu kitle gösterisi, işçi sınıfının ve genel olarak devrimci ve demokratik mücadelenin vardığı düzeyi de göstermektedir. Kuşkusuz bu birikim de yıllar boyu yürütülen mücadelenin, verilen kurbanların, çekilen acıların, pekçok ilerici, sosyalist kişinin payı vardır. Yine, son derece disiplinli bir biçimde düzenlenen ve başa kadar götürülen bu gösteri, DİSK'in, dörtyüzünü aşan nicel gelişmesinin yanısıra, önemli nitel bir gelişmeyi de vurgulamaktadır.

DİSK Genel Başkanı Türkler, Taksim alanında yaptığı konuşmada DİSK'in acil istemlerini şöyle sıraladı:

- Referandum hakkı yasalaşmalıdır.
- Grev hakkına konan sınırlamalar kaldırılmalıdır.
- İşçileri açlığa, sokağa atmak demek olan lokavt yasaklanmalıdır.
- Genel grev ve dayanışma grevi hakkı yasalaşmalıdır.
- Tüm çalışanlara, grevli ve toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı tanınmalıdır.
- Kadın ve genç işçiler için eşit işe eşit ücret sağlanmalıdır.
- Tüm çalışanlar ve özellikle emekçi köylüler, sosyal güvenliğe kavuşturulmalıdır.
- Ücret kaybı olmadan, 40 saatlik iş haftası ve yılda 1 aylık ücretli tatil gerçekleştirilmelidir.
- Ücretler ve tüm emekçilerin gelir düzeyi yükseltilmeli, orman ve tarım işçileri için gelir garantisi sağlanmalıdır.

Konuşmasında faşist 141-142. maddelerin iptalini, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılmasını isteyen ve «eli kanlı, vatan ve emekçi düşmanı MC iktidarının Anayasa dışı saltanatına» son verilmesi gerektiğini söyleyen Türkler, emekçilerin birliği çağrısında bulunarak şöyle dedi:

- Faşizme karşı, demokrasi ve özgürlük için birleşelim.
- Aşırı sömürü ve kâr düzeni kapitalizme karşı birleşelim.
- Savaş kışkırtıcısı, yağmacı, halkımızın ve dünya halklarının baş düşmanı emperyalizme karşı birleşelim.
- Savaşa karşı, dünya barışı için birleşelim.
- Bağımsız, sömürsüz ve demokratik Türkiye için birleşelim.

— İlerici, demokratik, emekçi halkımızdan yana ve ulusal bir iktidar için birleşelim.

— Emekçi halkımıza ve demokrasiye düşman tekelci sermayeye ve MC iktidarına karşı birleşelim.

Bu birleşmede, dayanışma içinde mücadele temel ilkemiz olacaktır.

Türkler'in 1 Mayıs konuşmasındaki bu birlik çağrısının yanısıra, DİSK içinde giderek, faşizme ve emperyalizme karşı güçbirliği oluşturma'nın önemi daha çok kavranmaktadır. DİSK Dergisi'nin Nisan-Mayıs sayısında «Geleneğimiz Sürüyor» başlıklı yazıda, güçbirliğinin önemine değinilmekte ve bu konu tartışılmaktadır. Dergimizde birkaç kez, DİSK'in, diğer demokratik kitle örgütleriyle güçbirliği oluşturmak için, kendisine düşen görevi gereğince yerine getiremediğini söylemiş ve onun, daha çok kendi gücüyle eylem koyma tavrını eleştirmiştik. 1 Mayıs gösterisi, somutta, diğer demokratik örgütlerle güçbirliği içinde gerçekleştirildi. Şimdi de DİSK sözcülerinin güçbirliği sorununa önem verdiklerini görmek sevindirici bir gelişmedir. Herkes bu konuda, işçi sınıfının güçlü devrimci sendikal örgütü olan DİSK'ten ciddi çabalar beklemektedir.

Diğer yandan güçbirliği, DİSK Dergisi'nin sözügeçen yazısında da belirtildiği gibi ancak ilkeli bir biçimde ve somut programlar çerçevesinde olur. Şu dönemde güçbirliğinin asgari şartı olarak anti-emperyalist ve anti-faşist bir safta ve demokratik mücadele hedefleri üzerinde görüş birliğine varmak zorunludur. Açıktır ki bu güçbirliği, emperyalizme karşı teslimiyetçi, faşizme karşı uzlaşmacı ve kitleleri, devrimci, demokratik mücadelelerinden vazgeçerek salt kendisini oylarıyla destekleyen pasif bir yığın olarak görmek isteyen CHP'nin kanatları altında olamaz. Yine güçbirliği yönündeki çabaları küçümseyen, baltalayan sağ ve sol sekte, oportünist tavrırlarla da mücadele zorunludur. Güçbirliği konusunda sözügeçen yazıda şöyle deniyor:

«Güçbirliğinin oluşmasında bir temel ilke, katılan örgütlerin ideolojik benliklerini ve örgütsel bağımsızlıklarını korumalarıdır. Ortak bir mücadele programı etrafında birleşme, bir örgütün kendi koşullarını diğerlerine kabul ettirmesi için bir araç olamaz.»

Bu, güçbirliği konusunda doğru bir değerlendirmedir. İçinde bulunduğumuz dönemde, faşizmin saldırganlığı ve açık faşist diktatoryanın tehdidi karşısında pekçok demokratik örgüt ve ilerici politik güçler, demokratik güçbirliğinin gereğini ve önemini kavramış bulunuyorlar.

15-16 Haziranın Altıncı Yıldönümü :

Geçtiğimiz ayda, 15-16 Haziran Olayları'nın altıncı yıldönümü anıldı. 15-16 Haziran, Türkiye işçi sınıfı tarihinde en büyük işçi direnişidir, unutulmaz bir olaydır. O, işçi sınıfının, burjuvazinin sendikal hakları kısıtlama çabalarına karşı olduğu kadar, bir tüm olarak düzene karşı tepkilerini de içermekte idi.

Burjuvazi, 1961 Anayasasının kapsadığı demokratik hak ve özgürlüklerden sürekli rahatsızlık duydu ve bu hak ve özgürlükleri kısıtlamak,

rafa kaldırmak için sürekli çaba harcadı. Gerçi bizzat 1961 Anayasası da bir bağış değildi, emekçi halkın, ilerici güçlerin mücadeleleri sonunda kazanılmıştı. Ve emekçiler, bu hakları hayata geçirmek için sürekli olarak egemen sınıflarla çekiştiler. İşçiler, grev, toplu sözleşme, sendikalaşma haklarını pratikte hiçe indirmek isteyen patronlara karşı yeni yeni direniş yöntemlerine başvurular. Bu direnişler, grevler, boykotlar, işgal-ler içinde işçiler giderek deney kazanıyor, yeni uyanık, yiğit, mücadeleci kadrolar oluşuyordu.

1966 yılında, patronların güdümünde Amerikan tipi sendikacılık yap-mak isteyen TÜRK-İŞ'e karşı Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) oluşturuldu. DİSK'in, işçi sınıfının hak alma mücadelesini karar-lı biçimde yürütmesi, grevlerle, toplu sözleşmelerle işçilere daha yüksek ücret ve geniş haklar sağlaması, uzlaşmacı TÜRK-İŞ'in işçi düşmanı yü-zünü daha çok açığa çıkarırken ve onun saflarında güvensizliğe, parça-lanmaya yolaçarken patronları da telaşa düşürdü. Patronlar, bu gelişimi durdurmanın, ücretleri dondurmanın, sömürüyü yoğunlaştırmanın yolla-rını aradılar. Devrimci sendikacılık anlayışını kırmak gerekiyordu. Diğer yandan DİSK, işçi sınıfının ekonomik mücadelesinin yanısıra politik mü-cadeleyi de önemsiyordu. İşte bu nedenle egemen sınıflar harekete geçti-ler 274 ve 275 sayılı Yasalarda değişiklik yaparak Devrimci sendikaları, en başta da DİSK'i ortadan kaldırmak istediler. Sarı TÜRK-İŞ'in gönüllü desteği yanında CHP muhalefetinin de desteğini sağlamışlardı.

DİSK yöneticileri, bu yasa değişikliklerinin meclislerden geçmemesi için 1970 ilkbaharında hükümeti uyardılar, Cumhurbaşkanı ve CHP baş-kanıyla görüştüler ama bu uyarılar hiçbir yarar sağlamadı ve kanun mec-listen geçti. İlerici sendikacılar, uyanık işçiler ve demokrat bilim adam-ları, işçi sınıfının ve genel olarak devrimci hareketin başına örülme iste-nen çorabın farkındaydılar. Bu nedenle işçiler arasında ve devrimci-ilerci çevrelerde tepkiler giderek yoğunlaştı. İstanbul çevresindeki büyük fab-rikalarda ilk direnişler kendiliğinden oluşmaya başladı. 500 kadar DİSK temsilcisi İstanbul'da toplanarak getirilen anti-demokratik yasa değişik-liğine karşı direniş kararı aldılar. 17 Haziran 1970 günü Taksim Alanında bir miting yapılması kararlaştırıldı.

15 Haziran günü büyük işçi hareketleri başgösterdi. İstanbul'un deği-şik semtlerinde fabrikaları boşaltan onbinlerce işçi yürüyüşe geçti. İzmit'te işçilerin yürüyüşü ve protestoları nedeniyle Ankara-İstanbul asfaltı trafiğe kapandı. Pekçok yerde DİSK'e bağlı işçilerin yürüyüşüne TÜRK-İŞ'e bağlı işyerlerindeki işçiler de, kendi sendikalarının uyarılarına ku-lak asmadan toplu halde katıldılar. Proletarya kadın-erkek, genç-yaşlı yü-rüyör iktidarın anti-demokratik tutumunu, zulmü ve sömürüyü protesto ediyordu. İktidar ise işçilerin önüne polisi ve askeri çıkararak direnişi kır-maya çalışıyordu. Ertesi gün protesto hareketine katılan işçilerin sayısı yüzbini buldu. İstanbul yakasında işçiler Taksim alanına doğru yürüyüşe geçmişken, Anadolu yakasından gelen onbinlerce işçi de Kadıköy tarafın-da birikmişti. İşçilerin yürüyüşünü durdurmak için köprüler açıldı, vapur seferleri durduruldu. Bunun yanısıra ateş açıldı, dört işçi öldü ve pekçok-ları yaralandı.

Olan bitenden burjuvazi paniğe kapılmıştı. Sıkıyönetim ilân edildi, direnişe katılan sendika yöneticileri ve yüzlerce önde gelen işçi militanı

tutuklandı onlara karşı işkenceye başvuruldu. Patronlar bundan yararlanarak pekçok işçinin işine son verdiler. Kısa bir sürede beşbin işçi işten atıldı. Burjuva basını olayları «kızıl ihtilâl provası» diye niteledi ve sert tedbirler istedi. Ancak bütün öfkelerine ve sert tedbirlere rağmen egemen sınıflar işçi sınıfının gücünü de anlamışlardı, canları istediği zaman yasa değiştirmekle ve kendi koydukları yasaları diledikleri gibi çiğnemekle iş bitmiyordu.

İşçi sınıfı ve tüm devrimciler 15-16 Hazirandan önemli deneyler kazandılar. Patronların ve onların iktidarının gerçek yüzü emekçilerin gözleri önüne serildi. İşçi sınıfının gücü ve birlikte hareketin önemini bir kez daha kavradılar.

15-16 Haziranı, bilindiği gibi 12 Mart dönemi izledi. Bu baskı döneminde de burjuva iktidarı, devrimci sendikaları çökertmek, uyanık ve yiğit işçileri yıldırma için elinden geleni yaptı, ama başaramadı. DİSK ilk kurulduğundan 30.000 işçiyi kapsıyordu, 1970'te sayı 70.000 dolaylarında idi, şimdi ise sayı 400.000'i aşmıştır. Sarı TÜRK-İŞ ise erimeye devam etmektedir. Diğer yandan devrimci işçi hareketi nitel bakımdan da belli bir gelişme göstermiştir. Bugün işçi sınıfımız 1 Mayıs'ı en görkemli ve en disiplinli biçimde kutlayabilmektedir ağır baskı şartlarına rağmen. Yine işçi sınıfı hareketindeki bu gelişmenin yanı sıra, genel olarak sömürülen, baskı gören halk kitlelerinin devrimci ve demokratik yöndeki mücadelesi de 1970'lere oranla önemli boyutlara ulaşmıştır. Sömürülen kitleler kendi demokratik örgütlerinde toplanıp bir güçbirliği platformu oluşturmaya çalışırlarken, özellikle doğuda, halkımız, zulme ve baskıya karşı mücadelesini hızlandırmaktadır. Burası faşistler için tekin olmayan bir yer haline gelmiştir, 1976 Türkiyesinde faşizme özenenleri en çok ürküten, işte kitlelerin bu gelişen mücadelesidir. Açık faşist bir diktatoryanın önündeki en büyük duvar odur. Varolan baskı ve zulüm ortamına son verecek ve toplumu demokratik bir geleceğe ulaştıracak olan da bu güçtür.

AĞRI'DA NELER OLUYOR?

Olayları Yaratanlar Gerici Faşizan Güçlerdir

Geçen sayımızda Ağrı olaylarından kısaca söz etmiştik. Her şey, MC iktidarının, gerici-faşizan çevrelerin, bu çevrede, son derece sistemli bir şekilde olaylar yaratışını, teröre başvurduğunu gös-

termektedir. Amaç bellidir: Bölgedeki ilerici-demokratik yöndeki gelişmeyi durdurmak. MC iktidarının ve uşaklarının bölgesel düzeydeki tertip ve provakasyonları açık seçik görülüyor.

Hürriyet Gazetesi Neyin Peşinde

Bir süre önce, Hürriyet Gazetesi, sözümona anarşik olayların kaynağını crtaya koyma ve «halkla birlikte bu olayların önünü alma» iddiasıyla, valilerden alındığını söylediği «raporlar» yayınladı.

dı. Rapor diye yayınlanan bu tek yanlı, tümüyle TÖB-DER'i, diğer demokratik örgütleri ve solcuları olayların sorumlusu göstermeye kalkışan ve eli kanlı bozkurtları, onların arkasındaki güçleri; cina-

yetlerin, saldırıların kıskırtıcılarını, plânlayıcılarını, himaye edicilerini temize çıkarmaya çalışan saf-satalarla neyin amaçlandığı açıktır. Hürriyet Gazetesi, para babalarının bu ünlü gazetesi, kendi sınıfına hizmet etmektedir.

Herkes Hürriyet Gazetesinin neyle geçindiğini, milyonları nasıl kazandığını bilir. Karısını öldüren adamın ,evden kaçan kızın resimleri orda basılır. O'nun sayfaları cinayet ve çıplak kadın resimleriyle süslüdür. Hürriyet'in sermayesi halkımızın kanıyla beslenir; onun acıma duygularını, zayıflıklarını sömürerek şişer. Ve bu gazete, son derece sistemli, bilinçli bir şekilde, yığınların dikkatini onların asıl sorunlarından; işsizlikten, açlıktan, topraksızlıktan ve bunun gibi binbir sorundan başka tarafa çevirmek, onları bu tür zabıta olaylarıyla «garipliklerle» oyalamak için elinden geleni yapar. Hürriyet, ülkemizde kitlelerin beynini yıkıyan gazetelerin başında gelir.

Hürriyet Gazetesi, 12 Mart öncesinde, 12 Mart döneminde ve sonrasında, «Anarşi» reklamı yapan gazetelerin de ön safındaydı. Elleri kelepçeli, yüzü-gözü dayak ve işkenceden şişmiş «azılı anarşistlerin» resimlerini, onların kanlı cesetlerini çokça bastı ve bu tür resim ve haber onun tirajını arttırdıkça arttırdı. Hürriyet bu tür olaylardan neden rahatsız olsun? Tersine böyle olaylar onun için bulunmaz malzemedir, kâr kaynağıdır. Ama bunun yanısıra Hürriyet, yalnız para kazanmakla duramaz; o, bu düzeni savunmak, haklıları haksız, suçluları da suçsuz göstermek zorundadır. Bu da onun ve diğer para babalarının çıkarıdır.

Hiç kuşkusuz, Hürriyet Gaze-

tesi, Türkiye'de anarşi çıkarana-rın, adam vuranların, ortalığı kana-dumana boğanların, resimlerini bastığı o gencecik solcular olmadığını biliyor. Kimlerin bu olayları tertiplemediğini, cinayet şebekelerini, bu şebekeleri besleyenleri, terör estirenleri, çok iyi biliyor. Hürriyet Gazetesi, Demirel ve «Başbuğ»ların perde önünde ve arkasında neler yaptıklarını, «Ülkü Ocaklarını, polislin tavrını da çok iyi biliyor. Biliyor ama, doğruları yazamaz, yazmak işine gelmez. O, halkı aldatmak zorundadır. Para babalarının düzeni bunu gerektiriyor. Bu da bir savaştır. Solcular halkı bilinçlendirirken, onlar uyutmak zorundadırlar..

Ama bu oyun ebedi oynanamı-yacaktır. Halkımıza şırınga edilen tüm uyuşturuculara rağmen, onun uyanışının önu alınmıyor. Paranın gücü de, tirajı milyonu bulan Hürriyet Gazetesinin gücü de nisbidir, geçicidir. Bu güç dünyanın birçok yerinde toplumların kurtuluşunu önlemeye yetmedi ve geriye kalanında da yetmeyecektir. Halkı aldatanlar, onları yalanlarla oyalamak isteyenler, halkın kanıyla, acılarıyla beslenenler birgün bunun hesabını vereceklerdir.

Ne Ağrı olayları, ne de Türkiye'nin dört-bir yanındaki olayların niteliği, Hürriyet Gazetesinin ve onun kaynaklandığı ajan raporlarının belirttiği gibi değildir. Herşey yığınların gözü önünde olup bitiyor. Olayları tersyüz etmeye çalışanların çabası boşunadır.

Bugün ülkenin her yanında işçilere, öğretmenlere, gençlere, bütün ilerici insanlara ve emekçi halka karşı amansızca bir saldırı yürütülüyor. Para babalarının, toprak ağalarının, büyücülerin, zorbalının düzenini ayakta tut-

mak, kitleler üzerindeki sömürüyü ve boyunduruğu sürdürmek için amansızca bir saldırı. MC iktidarı, varolan yasaları da bir kenara itmiş, elini kana bulamış.

Öğretmen Okullarının Kuruluş Gününde Çıkarılan Olaylar

Öğretmen okullarının kuruluş yıldönümü olan 16 Martta, MHP yanlısı, Ülkü Ocaklı Öğretmen Okulu müdürü ve yardımcısının çabalarıyla, Ağrı'da olaylar çıkarıldı. Müdür ve yardımcısı, o gün nedeniyle düzenlenen eğlence gecesini, bir bozkurt gecesine çevirmek için herşeyi yapmışlardı. Gecede Halk Oyunları Ağrı ekibini, «Kürtler defolun», «Türkiye'yi size zindan edeceğiz», «Doğudan defolun» gibi sözlerle sahneden çıkarmaya kalkıştılar. Kafkas Oyunları ekibi çıkınca da, «Türkler geliyor, Türkler geliyor...» tarzında haykırarak kitleleri tahrik ettiler. Kafkas oyun ekibinin bozkurtlu bayrak çıkarmalarını halkın yuhalaması üzerine, «Kürtler, komünistler bayrağı yuhalyor» diye haykırarak polis çağırdılar. Geceyi izlemekte olan 60 kadar kız öğrenci, ite-kalkıla, otobüslere doldurulup emniyete götürüldüler; ayrıca okul öğretmenlerinden Neşet Işık, Mehmet Durak, Sevim Demirel,

Ağrı'da, aralıksız sürdürülen yığınla olaydan birkaçına bakalım:

Vasfiye Ergün, Necla Kazan, Emine Kebapçı; halktan ve öğrencilerden birçok kişi gözaltına alındılar.

İrkçi okul müdürü Osman Türkyılmaz, yardımcısı Rifat Dışınay ve Milli Eğitim Müdür Yardımcısı Nuri Korkmaz, olayları bir Kürt-Azeri çatışmasına çevirmek için dengeleni yapmışlardı. Ancak bu tertipleri boşa çıkartıldı. Gözaltına alınanlar serbest bırakıldılar. Tutuklanan öğretmen Neşet Işık ise ilk duruşmada serbest bırakıldı.

Faşist militanlar, ve onları himaye edenler Taşlıçay ilçesinde de halkı Kürt-Azeri diye birbirine düşürmeye çabaladılar. Ancak yan yana, kardeşçe yaşayan emekçi kitleler ve aydınlar, bu tür oyunlara gelmediler ve tahrikleri boşa çıkardılar. Burada da kıskırtmalar ve baskılar. Cephe Hükümetinin buraya yerleştiği bazı partizan yöneticiler tarafından yürütülmektedir.

AK-DER'e Ve TÖB-DER'e Dinamit Atılıyor

15 Nisan 1976 gecesi Ağrı Kültür Derneği ile TÖB-DER şubelerine patlayıcı madde atılarak tahribedildi. Daha sonra ise, buraya dinamit attıkları bildirilen üç kişi, Hamur kasabası yakınlarında, anarşist sanılarak (malûm olduğu üzere dinamitli solculara anarşist denip, dinamitli sağcılara «emniyet kuvvetlerinin yardımcısı» denmektedir..) jandarmalar tarafından yakalandılar. Çantalarında

mumlu kendir, dinamit lokumu, muşta ve kurt baltası gibi şeyler bulundu. Önce görevsizlik kararıyla Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesine gönderildiler. Sonra tekrar Ağrı'ya iade edildiler; daha sonra ise ilk celsede beraat ettiler!

Bu arada birtakım yerel gerici, feodaller, kitlelerdeki uyanışın verdiği tedirginlikle, ityakalı faşistlerin paraleline düşerek, ile-

ricileri sindirmek ve onlara karşı tedbir almak için bir toplantı düzenlediler. Bu toplantıda, Türkçe konuşmayı beceremiyen biri «biz Türkler...» diye nutuk atarken, bir başkası da herkesin bildiği ailevi

geçmişi üzerine bir hat çekerek, «biz namuslu insanlar!..» diye nutuk atmaktan geri kalmadı.. Ve 30-40 kişilik bir ekip halinde «Anti-komünizm ve Türklük için» yürüyüş yaptılar..

Kıyımlar, Baskılar..

Ağrı'da özellikle ilerici öğretmenler ve öğrenciler üzerindeki kıyım ve baskılar ise aylardır, aralıksız bir biçimde sürdürülmektedir. Öğretmen Lisesi öğretmenlerinden Seher Genç, Tülin Ayıldız, Suzan Yüksel, Ünsal Üresin, Necmi Demirtaş, Gülay Altuğ, Etem Sayar başka yerlere sürgün edildiler. Sonra bunları öğretmen Mehmet Durak ve başkaları izledi. Ortaokul Sekreteri Ali Cücü'nün görevine son verildi.

Ağrı'ya soruşturma için gelen bakanlık müfettişleri, Ağrı Naci Gökçe Lisesi Müdürü İsmet Ömeroğlu'na, «Okulda kızıkları barındırdığına, federe Kürt devleti kurmak isteyenlerle çalıştığına, Ülkü Ocaklarına kayıtlı Celâl Taner ve Yavuz Selim Baydar adlı öğrencilere baskı yaptığına» dair sorular sormuşlardır.

Bakanlık müfettişleri, İsa Gençit, Mustafa Aslan, Ahmet Bayındır, İsmet Yılmaz adlı öğretmenlere ise şu soruları sormuşlardır:

1. Derslerde Kürtçe propaganda yaptığınız, teksir edilmiş Kürtçe marşlar astığınız ve öğrencilere ezberlettiğiniz,

2. Atatürk ve diğer Türk büyüklerine hakaret ettiğiniz,

3. Biz burada Kürt devleti kuracağız, kuracağımız devletin kanunlarına karşı gelenler halk mahkemelerinde yargılanarak cezalandırılacaktır ve cezalarını çekeceklerdir, dediğiniz ve bu sözleri öğrencilere söylettiğiniz,

4. Ağrı Ülkü Ocaklarını basıp eşyalarını tahrip ettiğiniz ileri sürülmektedir...

Müfettişler, İlk öğretim müfettişlerinden Kâzım Ceylan, Alaattin Gürsoy, Fevzi Topçuoğlu, Alim Başaran ve Recep Naş'a da şöyle sorular sordular:

1. Federe devlet kurmak için çalışmalar yaptığınız ve öğretimin Kürtçe olmasını savunduğunuz,

2. TÖB-DER'e üye olmaları için öğretmenlere baskı yaptığınız, üye olmayanlara karşı kötü davrandığınız, mağdur ettiğiniz,

3. Çeşitli zamanlarda bildiriler dağıttığınız, bildiriler bastığınız ve bizzat dağıttığınız tespit edilmiştir... Gerekli savunmanızı yapınız.

12 Martta, jandarma ekipleri Balıksuyu köyünde öğretmen Vecdi Gökçe'nin evine, yasaklanan sol yayın basıp bulundurduğu iddiasıyla ve arama kararı göstermeden girmiş, evi didik didik etmiş, birşey bulamamıştır.

Ağrı merkezinde Nuri Kayalar adlı şahsa ait Çağdaş Kitabevi, sol yayınlar sattığından dolayı çeşitli baskı ve tehditlere uğramış, bu nedenle kitabevini kapamak zorunda kalmıştır.

AK-DER üyelerinden Erdal Kutlay'ın evi aranmış, birkaç TSİP afişi, AK-DER pankartı ve dağıtılmış bildiri bulunmuş; Erdal Kutlay emniyet müdürlüğüne götürülmüş, 24 saat süreklilikle işkence-

ye tâbi tutulmuş, «Kürt devleti kurmak istiyoruz» ifadesinin altı imzalatıldıktan ve istenen isimler suçlandırıldıktan sonra salıverilmiş.. Daha sonra ise baskılar diğer dernek yöneticileri üzerinde sürdürülmüştür.

Diyadin'de de benzer baskılar sürdürülmektedir. Burada, sıkıyönetim dönemi tescilli muhbirlerinin, Ülkü Ocaklıların ifadelerine başvurularak TÖB-DER şube başkanı Kenan Aras'ın Diyardin'de federe Kürt devleti kurmak istediği(!), okulda Kürtçe eğitim yaptığı, halkı isyana teşvik ettiği, ve benzer birsürü şeyle Kenan Aras suçlanmak istenmektedir.

Ağrı'da Ülkü Ocaklılar, tehdit ve baskıyla bazı görevlileri, Ülkü Ocaklarına kaydetmektedirler. Örneğin Millî Eğitim Müdürü Necmi Yazıcıoğlu ve Millî Eğitim Müdür yardımcısı Sabri Aslan, baskı ve tehditler nedeniyle bu derneğe kaydolmak zorunda kaldıklarını söylemişlerdir. Birkısım yöneticiler ve tarafsız olması gereken zabta mensupları, görevlerini kötüye kullanarak Ülkü Ocaklarını güçlendirmek, etkin kılmak için büyük çabalar göstermektedirler.

Ağrı ve çevresinde bu ve buna benzer pekçok olay sürüp gelmektedir. Ve bu olayların hiç de Hürriyet Gazetesinin sahte raporlarına uymadığı açıktır. Benzer olaylar Türkiye'nin her yanında tekrarlanmaktadır.

Bu bölgede yaratılan olay ve tertiplerin bazı özellikleri de var. Örneğin, şu «federe Kürt devleti» ile ilgili olanlar.. Sık sık işbilir ve işbirlikçi bazı gazetelerin sütunlarına intikal eden ve bazı bayların dudaklarından eksik olmayan «kürtçülük» ve «ülkeyi bölme çabaları» iddiasının altındaki ger-

çekler de böylece sırtıyor. Kamuyunun nasıl aldatılmak istendiği açıktır. Kitleler işsizliğe, pahalılığa, açlığa, binbir başkılıya karşı mücadele ederken; iş, ekme, toprak ve demokratik haklar isterken onların karşısına bu suçlamalarla çıkılıyor. Emniyete alınan insanlara işkence zoruyla «Kürt devleti kurmak istiyoruz» tarzında sözler imzalatılıyor; ajanların, muhbirlerin, halk düşmanlarının, soyguncuların benzer düzmece ithamları biraraya getiriliyor ve bütün bunlar «bölücülüğün» delilleri oluyor. Bu düzmece şeyler, önemli gizli raporları oluşturuluyor, yüksek makamlara sunuluyor. «Devletin ve milletin güvenliği» için esas alınıyor ve bunlar üstüne «vatan kurtaran» nutuklar çekiliyor.. Halk da bu acılı nutuklardan, öcü hikâyelerinden korkuya kapılacak ve onların ardından koşacak, onların istediklerine he diyecek..

İyi ama bütün bu düzmecelele bugün Türkiye'de kitleleri aldatmak artık mümkün müdür? Hızla uyanan ve alanları dolduran yüzbinler bütün bu dolmaları yutarlar mı?

Uyanan geniş halk kitleleri kimlerin ırkçı olduğunu biliyorlar artık. İrkçi odur ki bir itin soyundan geldiğini iddia etmektedir ve bunu kabul etmeyenlere baskı yapmaktadır. İrkçi odur ki başkalarının dili, kültürü, sanatı üzerinde baskı yapmaktadır ve onlara eşit haklar tanımaya razı olmamaktadır. Haklarını isteyen kitleler ırkçılıkla, bölücülükle suçlamak, kimisenin yutacağı nane değildir.

Türkiye ölçüsünde emekçi halk üzerinde baskı ve zulüm yürütenler, bu soygun düzenini sürdürmek isteyenler, emekçi halkın cephesi-

ni bölmek için bizzat ırkçılık yapıyor, kitleleri karşı karşıya getirmek istiyorlar. İşte Ağrı ve Kars çevresinde Kürt-Azeri çatışması yaratmaya çalışan egemen sınıflar, onların uşakları, beslemeleri.. Emekçi halkımız bunu anlıyor ve bu oyunları boşa çıkaracaktır. Egemen sınıfların zulmüne, emperyalizme ve faşizme, ırkçı-şöven baskılara karşı mücadele cephesi bölünmeyecektir. Zulme karşı bir tek saf halinde yürünecektir.

Ve bu tür oyunlar, baskılar halkımızın haklı mücadelesini, devrimci direnişini kırmaya yetmez, yetmeyecektir. Onlar, ne kadar çabalasalar da halkımızın içinde kendilerine ciddi bir taban bulamayacaklardır. Faşist örgütlere taban tutturmak için onlara yapılan kuvvet şıngılları boşa gidiyor

GAZİANTEP OLAYLARI YA DA BİR BARDAK SUDAKİ FIRTINA..

Haziran ayının ilk günlerinde, Milli Güvenlik Kurulu'nun toplantısının arifesinde, Cumhurbaşkanı'nın «pantürkizm ve panislamizm» tipinde çağdışı hareketlerin olumsuzluğuna dikkati çektiği bir sırada, Türkiye kamuoyuna heyecan verici bir senaryo daha sunuldu.

İlk işaret, pehlivan ve ramazan tefrikalarıyla beyin yıkamakta ünlü Tercüman Gazetesi tarafından verildi: Maocu ve marksist akımlar Türkiye'de bir ihtilâle hazırlanıyorlardı; ülke on federatif cumhuriyete ayrılacaktı! Tercüman, Alman İçişleri Bakanlığı'nın bir raporundan sözediyor, bu amaçla Almanya'da oluşturulmuş üslerin, örgütlerin sayısını veriyor

ve halkımızın öfkesini, tepkisini çoğaltıyor.

Egemen sınıflar, halkımızın düşmanları, 12 Mart döneminde bu tür baskıları Tunceli'de de çokdenediler ve hâlâ da deniyorlar. Orada da arkalarından giden, kendilerine yaltaklık eden, «devrimcileri bize verin onları linç edelim» diyen 30-40 kadar işbirlikçiyi, uşağı, çağını doldurmuş feodalizm döküntüsünü bulabiliyorlardı. Ama bu çabalar ters sonuç verdi. Sonunda kendileri de uşakları da kitlelerden tümüyle tecrit oldular. Ve Tunceli halkının onlara, onların politik örgütlerine verdiği ders herkesin malûmudur. Zorbalar, bu tutumlarıyla her yerde kendilerine aynı akibeti hazırlıyorlar. Uyanan insanları zorla sindirmek isteyenlerin vay haline!

ve hattâ müstakbel federe cumhuriyetlerin haritasını bile yayımlıyordu.. Bunun hemen arkasından Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısının aynı paralelde bir açıklaması TRT kanalıyla kamuoyuna sunuluyordu.. Bu sayın savcı nedense, şimdiki kadar savcıların bu tür açıklamalarda bulunması gelenek değilken, bu işi kendine görev bilmiş ve herhalde, «vatanın ve milletin» büyük çıkarları için harekete geçmişti.. Derken Gaziantep'te silâhlar patlak verdi.

Olay 8 Haziran günü başlamıştı ve 9 Haziran günü, radyo, «çatışma halen devam etmektedir,» diyordu.. Radyo-televizyon ve babialı basınının tecrübeli,

renkli sayfaları, olayları yurttaşlara, büyük bir görev aşkıyla (!) ve ayrıntılarıyla yansıtıyorlardı. Yeraltına üslenmiş Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu militanlarından, silâh deposu haline getirilmiş evlerden sözediliyor, zırhlı arabalar harekete geçiyor, polisler, jandarmalar ve başka yurttaşlar vuruluyor; ama üs hâlâ düşmüyordu. Söz konusu çetin çatışma, Beşparmak Dağları'na karşı yürütülen bir çıkartma harekâtı, ya da 1920'lerde Fransızlara karşı yürütülen ünlü Antep direnişi değildi elbette.. Ama başedilmesi güç çetin bir direnişti bu da.. Antep Valisi, Emniyet Müdürü ve görev aşkı içindeki diğer tüm ilgililer, muhabirler, ekâbiran takımı, bir elbirliği içinde zafer için mücadele etmekteydiler. Neyse ki ikinci günün sonunda «operasyon» başarılı bir biçimde sona erdi ve zafer ilân edildi! Üç şehit verilmiş, üç de «anarşist» öldürülmüştü..

İş bununla bitmedi tabi. Yeraltında oyulmuş mağaralara, alttan birbirine geçilen evlere ,otomatik silâhlara, el bombalarına, «sol yayın ve bildirilere», «hücrenin başına» ve diğer merkezlerle ilişkisine dair heyecan verici, sürükleyici pekçok şey furya halinde kamuoyuna sunuluyordu. Bunun yanısıra, başta vatan ve milletin büyük koruyucuları Demirel, Türkeş, Erbakan ve onun sayın İçişleri Bakanı, Feyzioğlu, gerici basınının tecrübeli kalemleri koro halinde seslerini yükselttiler: Vatan ve milletimizi bölmek isteyen hainlerden, güvenlik kuvvetlerimize el kaldıran gafillerden, vatanın içinde bulunduğu tehlikelerden uzun uzun sözettiler; «devletimiz güçlüdür, bütün bunlarla başa çıkacaktır.» dediler.

Ancak bütün bu gök gürültüleri, şimşekler, seller geçip gittik-

ten, sular durulduktan sonra görülen manzara ilginçti. Zırhlı arabalarla yakılıp yıkılan, altı üstüne getirilen evden iki kişinin cesedi çıkmıştı yalnızca. Yeraltı mağaralarının, köstebek yuvalarının da bir hikâye olduğu anlaşıldı. Söz konusu ev bir zemin kat ve bodrumdan ibaretti. İçişleri Bakanı da burayı görünce, kendini tutamıyarak aynı şeyi ifade etmişti. Ünlü silâh deposu, otomatik silâhlar, bombalar yerine ve nerdeyse yurttaşların kafasında yaratılan havan topları, roketatarlar imajının sonrasında iki tüfek ve birkaç molotof kokteyli bulunduğu ortaya geçirdi. Sağ ele geçirildiği söylenen —böyle bir yerden insan nasıl sağ çıkabilir o da ayrı mesele ya— iki-üç kişinin ise neyin nesi oldukları ve gerçekte nerede yakalandıkları elbet ortaya çıkacak.

Bütün bunlardan sonra kısaca söylenecek şudur: Olaylar olduğundan çok başka biçimde gösterilmiş ve kitleler aldatılmıştır.

Gerçi Türkiye egemen sınıfları, onların dili olan babialı basını ve onların bir borazan haline getirdikleri Şaban TRT'si bu tür senaryolar, korkulu kurt hikâyeleri üretmekte ve kendi politik amaçları için kullanmakta tecrübelidirler. Bunun belleklerden silinmeyen en iyi örnekleri ise 12 Mart döneminde görüldü. Örneğin ünlü «Sabotaj Davası» unutulmadı. Marmara gemisini batıran, opera binasını yakan ve boğaz köprüsünü uçurmak isteyen «sabotaj» örgütü sanıklarının nasıl işkencelerden geçirildikleri, suçlarının kendilerine itiraf ettirildiği (!) ve bütün bunların reklamının TRT'de ve babialı basınında yapıldığı hatırlardadır. Daha sonra ise, uzun zaman işkence gören, sakatlanan, hücrelerde, hapislerde kalan

bu insanların suçsuz oldukları anlaşıldı, beraat ettiler. Yapılan tümüyle bir tertipti kamuoyunu aldatmak, sıkıyönetim uygulamalarına, baskılara, gerekçe hazırlamak için yapılmıştı.

Şimdi benzer senaryolar hazırlanıyor ve kitleleri aldatmak için kullanılıyor. Peki bu baylar halk kitlelerini her dolmayı yutacak kadar enayi mi sanıyorlar? Ama rejisörlerin elbette təcürbesi vardır, onlar da kitlelerin psikolojisini bilirler. Kitleler, düşünün ki, Ceymis Bond'un, maceralarının, Agata Kristi'nin hikâyelerinin düşsel olduğunu, insanlar tarafından hâyâl gücüyle yaratıldığını bilirler; ama yine de her macerayı okurken, ya da izlerken heyecan duyarlar, kendilerini kaptırırlar.

Olaylar öylesine abartılmıştır ki, Adana Devlet Güvenlik Mahkemesinin savcılarını bile, olayların fazla abartıldığını söylemek gereğini duymuşlardır.

Antep'te Nuri Pazarbaşı semtinde kısıtılan kişilerin daha önceden izlendiği şimdi anlaşılmiş ve basında yazılmıştır. Demek ki MC iktidarı kendi baskı planlarına, politik amaçlarına uygun olarak olaylar düzenlemekte, tertipler yaratmakta ve bundan yararlanmaya çalışmaktadır. Zaten son birbuçuk yıldır ki bu türden tertipler birbirini izlemektedir. Tercüman Gazetesinin yayını, ve onu izleyen olaylar dizisi bir rastlantı değildir. Gericici çevrelerin, faşizm yanlılarının, emperyalizme bağımlı gizli açık örgütlerin amaçları bellidir. MC iktidarı ve onun arkasındaki gericici çevreler, son dönemde bazı yeni yöntemlere başvurumaktadırlar. Bu yöntemin, kanımızca temel özelliği, sol ve ilerici safları bölmektir.

CHP içinde ortaya çıkan ve bu partide ve genel olarak sol ke-

simde tartışmalara yol açan «gizli rapor» bir rastlantı değildir. Gericiliğin yurtiçi ve yurtdışı akıllı hocaları, CHP'yi kendi solundan ayırmak, CHP ile radikal sol, sosyalist kesim arasındaki nisbeten iyi ilişkileri ve sınırlı da olsa dayanışmayı ortadan kaldırmak istemektedirler. Böylece hem bizzat CHP içinde ileriye doğru bir gelişim önenebileceği gibi, hem de sosyalist, devrimci hareketi ezmek kolaylaşacaktır. Gericilerin ve onların açık-gizli örgütlerinin bu işte CHP içindeki işbirlikçi kesimden yararlandığı açıktır. CHP'nin içinde, onu bir AP'ye dönüştürmek isteyenlerin sayısı az değildir. Güvercinli, «ozan ruhlu» Ecevit'de son dönemde, burjuvaziye güven vermek işinde oldukça ileri gitmiş bulunuyor. Öyleki sayın Ecevit, kitlelerin demokratik özelliklerine, haklı mücadelelerine, kimi zaman açıkça karşı çıkmaktan çekinmiyor. İşte bu, tam da emperyalizmin ve yerli ortaklarının düzenledikleri oyuna düşmek onların zaferine yardımcı olmaktan, bizzat kendisi de gericileşmekten başka birşey değildir.

Gericilerin saldırılarına, tahriklerine, tertiplerine, suçlamalarına karşı takınılacak tavır ürkmeye, geri çekilmeye ve kendini masum göstermeye olamaz. Belaları başkalarının başına yıkma ve kurbanlar vermeye hazır olma da olamaz. Emperyalist ve faşist güçlerin saldırılarına karşı etkili yol kararlı biçimde direnme, ilerici-demokratik safları sıklaştırma ve emekçi halkın, kitlelerin gücüne güvenmedir.

Örneğin, şu son Gaziantep olayında ve benzerlerinde gericiler, faşistler bir bardak suda fırtına koparıyorlar. Ancak bir de meselenin diğer yüzüne bakalım: Komando diye nitelenen besleme

bozkurtlar, yıllardır açık-gizli kamplarda silâhlı mücadeleye hazırlanmakta idiler. Neden bu ülkede sorumlu yerlerde oturan ya da babıalının yalancı, çığırkan basınından bir kişi çıkıp da bundan sözetmedi, karşı çıkmadı. Bugün de aynı besleme tayfası hergün kanlı olaylar çıkarmakta ve cinayet işlemektedir. Kentin ortasındaki yurtlarda, mahallelerde gece-gündüz silâh talimleri yapılmaktadır. Neden yasalar onlara uygulanmıyor? Bu tedhiş örgütü açık açık icrayı sanat ederken ve buna karşı hiç bir tedbir alınmazken, tam tersine bu tedhiş örgütü teşvik ve himaye edilirken, bu işin sorumluları çıkıp nasıl başkalarını suçlayabilirler?

Kuşkusuz, kişisel terör yöntemleri yanlışdır ve bu yöntemlerle devrim yapılamaz. Ancak, uzun bir zaman var ki ilerici-devrimci gençlik bu tür yöntemlerden kaçınmaktadır. Örneğin şu son iki-üç yılda, sol gençlik arasında görülen çeşitli sapmalara ve yanlış devrim anlayışlarına rağmen, gençliğin hemen hiç bir kesiminin, 12 Mart öncesinde görülen bazı hatalı, aceleci çıkışlara düşmedikleri görülmektedir. Tam tersine burjuvazi, onun açık gizli saldırgan örgütleri, ajanları, gençliği bu noktaya çekmeye çalışmaktadır. Ama bugün saldırganlar yalnızca sağdan gelmektedir. Terör ve

anarşi yaratan sağın besleme tedhiş örgütleridir. O halde, gerici-tertipleri, yaygaraları karşısında paniğe kapılmak, kendini masum gösterme biçiminde bir pasif savunmaya geçmek son derece yanlış bir tavidir. Kuşkusuz, sol saflarda görülen hertürlü sapma, her türlü yanlış eleştirilecektir. Devrimci hareketin başarısı, sağlıklı doğru bir çizgide gelişmesi için zorunludur bu. Ama bu eleştiri, burjuvazinin suçlamaları, yaygaraları nedeniyle, ona hesap vermek için yapılamaz. Açıktır ki ülkedeki anarşinin, kanlı olayların suçlusu sağın saldırgan örgütleridir. Suçlular, katiller, hırsızlar, vurguncular, halk düşmanları bellidir. Onlar teşhir edilmeli ve ürkmeden, yılmadan kitlelere gösterilmelidirler.

Sağ saldırganlığa karşı yılmayalım, saflarımızı sıkılaştıralım ve mücadelemizi güçlendirelim. Bugün artık sağın oyunları, tertipleri açık biçimde sırtıyor, kimseyi kolaylıkla aldatamıyor. Vurguncu ve cinayet tayfası fena sıkışmıştır; Ürkmesi gerekenler devrimciler, emekçi halkımız değil, onlardır. Zaten emekçi halkımızın aklıktan, işsizlikten, pahalılıktan, hastalıktan, zulüm ve baskıdan; kısacası «zincirlerinden başka yitirecek birşeyi yoktur; ama kazanacağı koskoca bir dünya var.»

«Anayasa'yı İhlal Eden Bir İktidar»

MC iktidarını oluşturanlar ve onların en başında da Demirel, Anayasa'dan şikâyetlerine devam ediyor. Gerçi 1961 Anayasası 12 Mart döneminde iki kez budandı, ilerici, emekçi halktan yana birçok hükmü tanınmaz hale getirildi; ama bu yetmiyor. Anlaşıyor ki bu yapılanlar bay Demirel'e ve ortaklarına az geliyor. Onlar tümünden Anayasa Mahkemesinin, Danıştay'ın denetiminden ve hâlâ kendilerine bir ayakbağı gibi gördükleri Anayasa'nın diğer birçok hükmünden kurtulmak ve galiba onu tüm-

den rafa kaldırmak istiyorlar. Demirel' açık açık, «bu anayasayla memleket idare edilmez,» diyor. Ama idare ediyorda. Nasıl ettiğini de hepimiz görüyoruz. Bay Demirel ve ortakları, şu anda Anayasa'yı bir kez daha diledikleri gibi değiştirmek olanağına sahip değiller; ama kolayını bulmuşlar, Anayasa'ya aldırmadan, Danıştay kararlarına da aldırmadan bildiklerini yapıyorlar. Anayasayı açık açık çiğniyorlar.

İşler öyle bir düzeye vardı ki, Bay Demirel ve ortaklarının Anayasa'yı ihlal ettikleri, bizzat bir yüksek mahkemenin, Danıştay'ın başkanı tarafından açık açık belirtildi. **Danıştay Başkanı Sayın İsmail Hakkı Ülgen**, Danıştay'ın kuruluşunun 108'inci yıldönümünde Ankara'da yaptığı konuşmada, Danıştay kararlarını uygulamayan Demirel'in ve diğer iktidar ortaklarının Anayasa'yı ihlâl suçunu işlediğini söyledi. Kuşkusuz bu öteden beri herkesin bildiği birşeydir. Anayasa, yürütmenin hiçbir işleminin yargı denetimi dışında bırakılamayacağını söylemekte ve Danıştay kararlarının yerine getirilmesini bir zorunluluk saymaktadır. Danıştay Başkanı Sayın Ülgen, Demirel'in, «Ben Danıştay kararlarını yerine getiremem, getirsem Anayasa'yı ihlâl etmiş olurum, tehir edecek icra yoktur orta yerde, çünkü icra yapılmış, bitmiştir,» ve «Meclislerin üzerinde Anayasa Mahkemesi, hükümetin üzerinde Danıştay olamaz,» biçimindeki sözlerini eleştirerek şöyle demişti:

«Danıştay'ın 'yürütmeyi durdurma ve iptal kararlarının yerine getirildiği takdirde mi Anayasa'nın ihlâl edilmiş olacağı, yoksa Anayasa ve yasalar hükümlerine rağmen yerine getirilmediği takdirde mi Anayasa'nın ihlâl edilmiş olacağı hususundaki bir tartışma olanaksızdır.

«Binaenaleyh, 'Danıştay kararlarını yerine getirirsem Anayasa'yı ihlâl etmiş olurum' şeklindeki bir görüşün hukuka, Anayasa ve yasa hükümlerine ve Anayasa'nın, 'Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır' diyen 8'inci maddesindeki ilkeye ve 'yürütme görevi, kanunlar çerçevesinde (...) Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirilir,' diyen 6'ncı maddesi hükmüne göre değerlendirilmesini yüksek takdirlerinize arz ediyorum.»

Ama bütün bu haklı, doğru hukuki gerekçeler Demirel için ne önem taşır ki! O, kendince Anayasa'yı da, diğer yasaları da yorumlamakta ve bir hukuk bilgini edasıyla, «Danıştay kararlarını uygularsam Anayasa'yı ihlâl etmiş olurum,» diyebilmektedir. İnsanın böyle bir mantık karşısında küçük dilini yutması pekâlâ mümkündür ama, Bay Demirel'i tanıyanlar için bir sürpriz sayılmaz bu. Bay Demirel kendisini Anayasa bilginlerinin de, bizzat Anayasa'nın da, Danıştay'ın da, Yargıtay'ın da yerine koyuyor; karar veriyor ve yürütüyor. Hukuk açısından, bu iş olmadı diyenlere, O, Nasreddin Hoca rahatlığıyla, «ben yaptım oldu,» diyor. Bay Demirel, açıkça, 14. Lui gibi, «devlet benim!» demektedir; bunun başka izahı va mı?

Sayın Ülgen, konuşmasında, Danıştay kararlarını uygulamayanların, bundan dolayı doğacak zararlardan kişisel olarak sorumlu olacakları gibi, sorumluluğun aynı zamanda cezai ve siyasi olduğunu ve bunun, suçlu-

ları «Yüce Divan»a götürebileceğini söyledi. Bunun böyle olabileceğini elbet Bay Demirel ve ortakları da bilmektedirler. Anayasayı ihlâl suçunun insanı nereye kadar götürebileceği bizzat «Yassıada mahkemelerinin» sonuçlarından çok iyi bilinmektedir. Ve biraz da bunu bilmiş olmaktan dolayı, Demirel ve ortakları, aralarındaki tüm kavgalara, çekişmelere, hır-güre rağmen ortaklığı sürdürmede birleşiyorlar, iktidar koltuğunu terketmekten fena halde ürüyorlar. İktidarda olmak hesap vermeyi geciktirebilir. Belki ilerde bir yumuşak geçiş mümkündür. Belki de hiç gidilmeyebilir.. Kanlı olaylar, tertipler, Ceymiş Bondvari senaryolar, sıkıyönetim çağrılarını bunu gösteriyor. Talihleri yaver gider de güçleri yetse, seçim meçimi rafa kaldıracak bir açık faşist dikta bütün bu cansıkıcı şeylere son verebilir..

Sayın Danıştay Başkanının konuşması son derece önemlidir, MC iktidarı hakkında verilmiş bir mahkûmiyet kararı gibidir. Hiç kuşkusuz kararları da zaten aynı sayın yargıçlar vermiyorlar mı?. Demirel ve ortakları, bundan böyle koltuklarında, daha da huzurları kaçmış olarak oturabileceklerdir, Çünkü bir yüksek mahkemenin görüşünü dile getirmektedir. Demirel iktidarının Anayasa'yı ihlâl ettiğine dair sözleri kulaklarında sürekli çınlayacaktır, uykularını kaçıracaktır onların.

Ama iş bununla bitmiyor. Bay Demirel ve ortakları yalnız Danıştay kararlarını uygulamadıklarından dolayı değil; ülkemizde süregelen işkence olaylarından, birbirini izleyen silâhlı cinayetlere karşı tedbir almamaktan, hattâ bu kanlı olaylara göz yummaktan, teşvikten, himayecilikten dolayı da Anayasa'yı ihlâl suçuyla sorumlu tutulabilirler. Anayasa'ya göre kimseye eziyet ve işkence yapılamaz. Ama Demirel iktidarı döneminde işkence bir gelenek haline gelmiştir. Türkiye Barolar Birliği bu konuda bir araştırma komisyonu kurmak gereğini duydu. İstanbul Barosu avukatları bu nedenle bir protesto yürüyüşü düzenlediler. Gün yoktur ki gazetelere işkence görmüş insanların haberleri, resimleri yansın. Bundan dolayı sakat kalan, hattâ ölen insanlar var.

Birbirini izleyen siyasi cinayet olaylarının «Başbuğ»unun nerede oturduğu, kiminle ortak sorumluluk taşıdığı ise bellidir.

Bay Demirel ve ortakları Anayasa'yı da diğer yasaları da çoktan beri biryana itmiş, çiğnedikleri kadar çiğnemişlerdir. Bay Demirel ve ortaklarının yasadan filan sözetmeye hakları kalmamıştır. Onlar bugün gayrimeşru bir iktidar durumundadırlar. Ve bugün bunun hesabını vermektен kaçınılseler bile, gün gelecek bu hesabı dirhem dirhem vereceklerdir.

Pantürkizm ve Panislamizm...

Başbuğ hazretleri işleri o düzeye vardırı ki sonunda Cumhurbaşkanı Korutürk'ün bile sabrı taşı. Aslında, gerek demokratik kuruluşlar, ilericiler yazarlar, gerek çocukları birbiri peşi sıra öldürülen ve katilleri ne deşse —aslında nedenini herkes bilmektedir— bir türlü yakalanmayan anne-babalar, Cumhurbaşkanına birçok kez başvurmuşlar, ya da uyarıcı çağrılarda bulunarak onun, bu yasadışı tutuma karşı tavrı almasını

istemişlerdi. Bir Ülkücüler —Akıncılar yarışması biçimine dönüştürülen 19 Mayıs kutlama törenlerinin arkasından Korutürk, yaptığı konuşmada, »Pantürkizm ve Panislamizm» türündeki çağdışı eğilimlere karşı dikkati çekti. Cumhurbaşkanı'nın bu uyarısı, Bay Türkeş'le Erbakan'ı oldukça rahatsız etti. Öteyandan, «bilim adamı» ünvanı taşıdıkları halde, bilimi bilimliğine pişman edecek kadar çağın dışında kalmış birtakım adamlar da bu demeçten rahatsız oldular ve Korutürk'ün bu konuşmasına karşı tavrı aldılar.

Aslında Bay Türkeş'in ve partisinin güttüğü «Pantürkizm» ırkçı, saldırgan, çağdışı bir dünya görüşü ve eylem olarak çoktan beri Türkeş'i ve partisini yasaların dışına düşürmüş bulunuyor.

Yıllar var ki Bay Türkeş, herkesin gözleri önünde komando kamplarında silâhlı adam yetiştirmekte ve bunları saldırı amacıyla kullanmak için hazırlanmakta idi. Bay Türkeş'in «kolluk kuvvetlerine yardımcı» ilân ettiği ve silâhlı olduklarını birçok kez itiraf ettiği bu besleme bozkurt tayfası, şimdi açık açık cinayetlerini icra etmekte, sokakta, dersanede polisin gözü önünde adam kurşunlamakta, sonra da ellerini kollarını rahat sallayıp çekip gitmektedirler. Bay Türkeş, «davadan döneni vurun» biçiminde yazılı ölüm buyrukları vermekten çekinmemektedir. Ülkü Ocaklarının ve MHP gençlik kollarının, yani Türkeş'in «bizim çocuklar» dediği, bu adam öldürmek, okul basmak ve benzer işler için yetiştirilmiş örgütlerin önde gelen birçok yöneticisi, başkanları, adam öldürmek suçlarından birçok kez sanık, hattâ mahkûm olmuşturlar.

Acaba bütün bunlar varolan yasalarla bağdaşiyor mu? Ve bütün bunlar şu ülkede artık dağdaki çobanın bile bildiği şeyler değil mi? Öyleyse nasıl oluyor da bütün bunlar olurken Bay Türkeş, Demirel, Erbakan ve Feyzioğlu başkalarını yasaları çiğnemekle suçlayabiliyorlar, yasalardan sözdebiliyorlar?

MHP Kapatılmalıdır :

Başbuğ hazretleri, ortaklarının ve herkesin gözleri önünde marifetlerini icra ederken ve hizzat Bay Demirel de gerçekleri gözardı edip, olan bitenden başkalarını suçlamaya devam ederken, nasıl olduysa, MHP'nin Almanya teşkilâtını kapatması için Yargıtay Başsavcılığı Anayasa Mahkemesine başvurdu. Savcılığın bu başvurusu, MHP'nin dernekler yasasına aykırı hareket ederek Almanya'da parti şubeleri oluşturması nedeniyle yapılmıştır. Ancak MHP'nin yasalara aykırı durumu bundan mı ibarettir?

Varolan yasalara göre hiçbir siyasi parti askerî eğitim yaptıramaz. MHP, komando kamplarını yıllar boyu düzenliyerek ve buralarda silâhlı eğitim yaptırarak açıkça yasalara aykırı hareket etmiştir.

Varolan yasalara göre ırkçılık suçtur. Oysa MHP ve lideri yıllardır ırkçı bir ideolojiye açıkça sahip çıkmışlardır ve onu savunmaktadırlar. Ancak onlar bunun ötesinde ırkçılığı eyleme de dönüştürmüşlerdir. Nite-

kim MHP'nin Almanya'daki faaliyetlerinin tipik faşist-ırkçı faaliyetler olduğu Alman makamlarınca da tespit edilmiş ve Alman İçişleri Bakan yardımcısı tarafından açıklanmıştır.

Bugün ülkemizde, birbirini izleyen siyasi cinayetlerin, saldırganlığın, anarşinin yürütücüleri MHP'nin kontrolündeki gençlik örgütleridir. Bozkurtların marifetleri herkesin malûmudur. «Başbuğ» hazretleri bu saldırganlara açıkça sahip çıkmıştır ve onları savunmaktadır. Birçok okul ve yurt bu beslemelerin işgali altındadır, silâh deposu haline getirilmiştir. Ve buralarda, kentlerin göbeğinde, göz göre göre silâh talimleri yapılmaktadır. Öyleki, besleme faşistler, Devlet Güvenlik Mahkemesinde, her nasılsa tutuklanmış bulunan arkadaşlarının tahliye edilmemeleri üzerine, mahkeme salonunda protestoda bulunacak, silâh sıkacak kadar işi ileri götürmüşlerdir.

Bütün bu fillerin siyasi partiler yasasına da başka ceza yasalarına da ters düştüğü açıktır. MHP tümüyle yasadışı, demokrasi düşmanı bir örgüt haline dönüşmüştür. Bu durumda bir partinin, salt Almanya'daki örgütlerini kapamasını istemek neyi çözümler ki. Böylesine bir parti faaliyetlerini sürdürdüğü, Türkiye, hertürlü sol düşüncenin ağır şekilde cezalandırıldığı, ama yalnız her türlü sağ düşüncenin değil, aynı zamanda her türlü sağ fiilin de terör, cinayet, işkence dahil serbest bırakıldığı bir ülke olmakta devam edecektir. Kuşkusuz, biz bunun «mucip sebebini» biliriz. Sınıflı toplumlarda devletin de, hukukun da genel niteliği, bu çarkın nasıl işlediği, kimleri koruduğu ve kimlere nasıl davrandığı meçhulümüz değil. Ama haktan, hukuktan, demokrasiden, yasadan filan çok sözedilen ülkemizde gerçekleri kitlelerin gözü önüne sermek varolan yasalar açısından da olsa, emekçi halktan, demokrasiden yana olan herşeyi savunmak, önerilerde bulunmak da yapılması gereken bir görevdir. Bu çabalar, MHP açısından fazla birşey değiştirmese de kitlelerin gerçekleri daha iyi kavramalarına yardımcı olacaktır.

TRT İşgali ve «Gobbels Radyosu»...

13 Haziran'da Ankara'da ilginç bir forum düzenlendi. TÜTED, TÜM-DER, TMMOB ve DİSK'e bağlı Yeni Haber İş Sendikası'nın düzenlediği forumun konusu. Anayasa ve yasalar karşısında TRT'nin durumu ve yayın uygulaması idi.

Forumunu düzenleyenler adına yapılan açıklamada, TRT yönetiminde, özellikle de Karataş'ın gelişinden sonra başlayan yasadışı işlemler, TRT'yi faşistleştirme çabaları, alt-üst edilen programlar, kanunsuz yollarla işe alınan 400 elemanla ilgili tek tek kanıt ve belgeler verilmekte, TRT'nin iç durumu sergilenmekte idi. Şöyle deniyordu:

«Vatan Cephesi uygulamasını da aşan, eskisinden de koyu bir bozrazan radyo ve televizyon uygulamasına geçilmiştir. Üstelik hiçbir dönemde rastlanmayan bir hukuk dışılık içine açıkça ve göz göre göre girilmiştir. TRT yönetimi gayrimeşruluğu yetkili hukuk mercilerince de

belgelenen faşist bir işgalci kliğin eline düşmüştür. Bu durum, egemen çevrelerin, işlerine gelmediği zaman kendi koydukları kuralları da rahatlıkla çiğnediklerine en belirgin örnektir. Rahatlıkla denebilir ki ülkemiz koşulları 1930 yılları Almanyası'nın koşullarından hiç de farklı değildir. Bir kitle iletişim aracı olarak TRT, faşist baskıları misliyle halka yansıtması amacıyla bir Gobbels Radyosu haline getirilmek üzeredir.»

«Artık bu gidişe dur demek, buna karşı etkin bir demokratik kitle barajı kurmak tüm yurtseverlerin, tüm namuslu kalem ve söz sahiplerinin baş görevi olmalıdır...»

«MC'nin TRT'deki 'elegeçirme' ve 'tek yanlı yönlendirme' hareketi, genel politikasının bir uzantısıdır. Önemi algıladıkları için bu kurum da yoğun bir faaliyet içindedirler. Yasaları çiğneyerek elde tuttıkları bu kurumu, kullanabildikleri kadar kullanma hesabı içindedirler.»

Açıklamada, işgalci Karataş'ın, programcı ve denetçileri bir kenara iterek, dışardan sağladığı «danışman» dediği MHP'li adamlarına nasıl herşeyi teslim ettiğine dair sayısız örnek verilmektedir.

İşgalci Karataş kliği, örneğin, faşizmi eleştiren nitelikteki «Daha Düdü» adlı belgesel diziyi, savaşa karşı olan «Gökler Kararmasın» adlı program önerisini, «Çağımızı Yaratanlar» adlı programı yayına sokmaz veya yayından kaldırırken, «başbuğ»lu, «Albay»lı, «bozkurt»lu programlar oluşturmuştur. Açıklamada şöyle deniyor:

«Kısacası, Karataş yönetimi, bugün televizyonu, halkı eğitmek, aydınlatmak için değil, ilkelleştirmek için kullanılan bir araç haline getirmiştir.»

Açıklamaya göre, karamsar nitelikte program yapılmasın, haber verilmesin gerekçesiyle, kitlelerin, yurt ve dünya sorunları hakkında uyarılması, aydınlatılması engellenmekte, beyin yıkamaya çalışılmaktadır.

Muhalefet sözcülerinin hükümeti eleştiren söz ve demeçleri ya hiç yansıtılmamakta, ya da çarpıtılmaktadır. Hele yurt dışındaki işçilere hitaben yapılan radyo yayınlarında, «işçilerimizi huzursuz etmeyelim» gerekçesiyle, «hükümet aleyhinde» veya «karamsar» sayılacak hiç bir haber verilmemektedir. İşçilerden yurt gerçeklerini saklamaya yönelik bu güdümlü yayın, daha şimdiden yurt dışındaki işçiler arasında pek çok protesto mektubunun Karataş işgali altındaki TRT'ye gönderilmesine neden olmuştur.

TRT'nin içinde yaratılan karışıklık, kadroların ve programların altüst edilmesi; TRT gibi son derece önemli bir iletişim aracını ortaçağ karanlığının ve faşist emellerin aracı haline getirme çabaları, böylece bu açıklamayla daha da açığa kavuşmuştur. İşgalci Karataş kliği, yasaları, kuralları, çağdaş yayın anlayışını, sanat ölçülerini bir yana iterek bildiği yolda ilerlemektedir. Ve bu durumda, bir devlet kurumunu zorla işgal etmiş, zora dayanarak elde tutan insanlar durumundadırlar. Bunu, MC iktidarının kendilerine sağladığı yasa dışı destekle yaptıkları açıktır. Bu durum da Anayasayı ihlâldir, TCK'nun 146. maddesine giren bir fiil oluşturmaktadır.

Ve nitekim bunun böyle olduğunu, gerek TRT personeli, gerek foruma katılan ünlü hukukçular açıkça belirtmişlerdir. Forum'da konuşan Anayasa Mahkemesi eski başkanı Muhittin Taylan, Prof. Uğur Alacakaptan, Uğur Mumcu, Prof. Muammer Aksoy, Prof. Mümtaz Soysal, Sosyalist Parti Genel Başkanı Aybar, Karataş kliğinin durumunun bir zoraki işgal olduğunu ve bunun hükümet açısından açıkça Anayasa'yı ihlâl olduğunu, yüce-divanlık bir suç teşkil ettiğini belirtmişlerdir.

Forumda TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, DİSK Genel Sekreteri Mehmet Karaca, Birlik Partisinden Başkan Yardımcısı Dursun Bilal, Tabii Senatör Ahmet Yıldız ve daha başka demokratik örgütlerin sözcüleri katılmış ve konuşmuşlardır.

Bu forum, işgalci Karataş ve kliğini fena ürkütmüşe benzemektedir. Bu nedenle alelacele, TRT Genel Danışma Kurulu toplantıya çağrıldı. TRT'de ilerici ve demokratik nitelikteki büyük personel kitlesi, Kurum'un uyanık emekçi kitlesi bu kötü gidişe büyük tepki duymaktadır. Daha doğrusu TRT kaynamaktadır.

Öyle görünüyor ki, MC iktidarının başında bulunan Demirel-Türkes ve ötekilerle, Karataş kliği, birbirlerine, Anayasa'yı ihlâl yolunda bir hayli yardımcı ve destek olmaktadır! Bu gidişin, kendileri açısından çok ilginç bir sonu olabilir..

Hele bir Turan macerasına çıkmış olanların ise akıbetinin nereye varacağı daha şimdiden belli olmuştur.

E dip Karahan'ı Yitirdik :

E dip Karahan, henüz genç sayılacak bir yaşta, beklenmeyen bir anda, geçirdiği kalp krizi sonucu aramızdan ayrıldı.

Karahan Derik'te doğmuştu. Orta öğrenimini bitirdikten sonra İstanbul Edebiyat ve Hukuk Fakültelerine devam etti. Öğrenim hayatını düzenli sürdüremedi, uzun zaman ara verdi. Son olarak, hukuk fakültesinden kalan tek dersini vermek üzere İstanbul'a gitmişti.

Karahan, daha 1950'lerde İstanbul'da okuduğu yıllarda sosyalist harekete ilgi duydu. 1962-63 yılında, bir kısım arkadaşlarıyla birlikte DİCLE-FIRAT adında onbeş günlük bir gazete çıkardı, bu

gazetenin sahipliğini ve sorumlu müdürlüğünü yaptı.

1964 yılında, CHP'li İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata'nın, sansasyon yaratan bir «operasyonu» sonucunda, Kürt devleti kurmaya çalışmakla suçlanan 23 kişinin arasında tutuklandı. Bir yıla yakın tutuklu kaldı.

1966 yılında Diyarbakır'da yapılan Doğu Mitinginde yaptığı konuşma nedeniyle Cumhurbaşkanı Sunay'a hakaretten on ay ceza aldı, Diyarbakır cezaevinde yattı.

12 Mart döneminde, sıkıyönetim ilânının ardından tutuklandı, Devrimci Doğu Kültür Ocakları davasında yargılandı, bir yıl tutuklu kaldı. Hakkında ikinci kez

tutuklama kararı çıktığında Yurt dışına çıktı ve aftan sonra döndü. Diyarbakır sıkıyönetim tutukevinde bulunduğu sürede, tutuklular onu koğuş kide mlisi, daha doğrusu «Divan Başkanı» yaptılar. Edip Karahan sempatik, esprili konuşan, yargılama sırasında yiğitçe davranan bir insandı. Daha önce-

leri de birçok kez tutuklanmış olmasına ve içinde bulunduğu güç maddi koşullara rağmen en küçük bir yilginlik göstermedi.

Oldukça erken bir zamanda ölümü üzüntü yarattı. Ailesine, dost ve arkadaşlarına başsağlığı dileriz.

HAPİSTEKİ DEVRİMCİLER ÜZERİNDE BASKILARA SON VERİLSİN

Son zamanlarda siyasi tutuklu ve hükümlüler üzerindeki baskılar da yoğunlaştırılmış bulunuyor. Adana Cezaevinde, artan baskılar, bazı tutukluları falakaya yatıracak kadar ileriye vardırmıştı. Bu nedenle Adana cezaevinde olaylar çıktı, ve birçok tutuklu yaralandı. Olayların ertesinde ise baskılar daha da arttırılmıştır. 7 tutuklu Niğde ve Kayseri cezaevlerine sürülmüş, birçok tutuklu ise hücrelere konmuştur. Bu olayları protesto için açlık grevi yapan 17 siyasi tutuklunun yakınlarıyla ve avukatlarıyla görüşmelerine izin verilmemektedir. Cezaevi müdürü, müvekkilleriyle görüşmek isteyen bazı avukatlara, hakaret etmiş, onları kovmuştur. Bu nedenle avukatlar, yasa tanımayan müdürü savcılığa şikâyet etmişlerdir.

Niğde Cezaevindeki tutuklular da bu olayları protesto için üç günlük açlık grevine gittiler. Ancak baskılar bununla kalmıyor. Cezaevlerindeki pekçok kanunsuz uygulama ise dışarıya yansımıyor. Birçok cezaevinde ve bu arada Ankara Merkez Ceza ve Tutukevinde, siyasi tutukluların kitapları, defterleri toplanmakta, okumalarına, hattâ savunmalarını hazırlamalarına imkân verilmemektedir.

Yasaklanmamış kitapların, dergi ve gazetelerin içeriye sokulmaması, ya da toplanması, yasaların açıkça çiğnenmesidir. Avukatların bu yöndeki başvuruları sonuçsuz kalmıştır. Çağdaş Hukukçular Derneği, bu yasadışı tutumun terkedilmesi için Adalet Bakanlığına başvurdu.

Tutuklu ve hükümlü kişinin ve hele o bir siyasi tutuklu ise, okumasının bile engellenmesi, varolan yasaları bile çiğnemekten öte, gayri insani bir davranıştır, ilkel bir tavidir. Ancak, siyasi tutukluları falakaya yatıracak kadar azgınlaşan ve müvekkilleriyle görüşmek isteyen avukatlara hakaret edecek, onları kovacak kadar küstahlaşan kişilerden insanlık ve uygarlık adına ne beklenir ki.

Ne var ki, bu tür uygulamalara karşı içerdeki devrimciler yalnız bırakılmamalı, bu olayların üstüne gidilmeli, açığa çıkarılması ve engellenmelidir.

Suç işleyen hiç kimse şunu aklından çıkarmasın ki, bu suçların hesabı kendilerinden mutlaka sorulacaktır. Her çıkışın bir inişi de vardır.

Siyasi tutuklu ve hükümlülere karşı yürütülen baskılara son verilsin!

SURUÇ OLAYLARININ DURUŞMASI DEVAM EDİYOR

Fevzi Altınsoy adında bir genç Mayıs ayında Ankara'da, komandolar tarafından kendisine pusu kurularak caddé ortasında öldürülmüştü. Fevzi'nin katilleri, mutat olduğu üzere yakalanmadı ama; onun toprağa verildiği gün Suruç'ta, mezarlıktan dönen halkın üstüne polis ve jandarma gönderildi, olaylar çıkarıldı ve 93 kişi tutuklandı.

Cenaze töreni için önceden izin alınmıştı. Fevzi'nin cenaze törenine katılmak için Suruç halkının yanısıra, Diyarbakır'dan, Siverek'ten, Viranşehir'den, diğer çevre kasabalardan ve Ankara-İstanbul'dan pekçok insan gelmişti. Uzun zaman var ki katillerin değil, ölü sahiplerinin peşine düşen MC iktidarı halkın bu ilgisine ve ölüsüne sahip çıkmasına, faşizmi lanetlemesine, zulmü protesto etmesine katlanamadı; kitlelerin üzerine polis ve jandarma gönderdi, ve aralarında ortaokul öğrencilerinin, öğretmenlerin, gençlerin

ve işçilerin bulunduğu pekçok insan gözaltına alındı, halk üzerinde terör estirildi.

Gericici MC iktidarının Suruç halkına karşı ve genel olarak bölge halkına karşı bu kadar sert davranması sebepsiz değil. Uzun bir zamandan beri iktidarın resmî ve yarı-resmî sözcüleri, bu bölgede terörü yoğunlaştırmanın gerekçelerini hazırlıyorlar, kamuoyunu oluşturmaya çalışıyorlardı. Vatan ve millet bölücülüğüne dair her allahın günü atılan heyecanlı nutukların, estirilen korku rüzgârlarının amacı budur.

Suruç olaylarıyla ilgili davaya Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesince bakılmaktadır. Bir süre önce sanıklardan 47'si serbest bırakıldı, diğerlerinin yargılanmaları tutuklu olarak sürdürülmektedir. Sanıklara yöneltilen suçlar arasında, Fevzi'nin, isminin altına, Cigerxwin'in Kürtçe bir şiirinden birkaç mısra bulunan bir fotoğrafını yakalarına takmak da vardır.

Köylüler Birleşince Yol Açıldı...

Bingöl'ün Merkez ve Kiğı ilçelerine bağlı, «Karer» diye nitelenen bölgedeki dokuz köyün muhtarları, önceleri birçok kez, yollarının açılması nedeniyle ilgililere başvurularına rağmen bir sonuç alamamışlardı. Bunun üzerine köy muhtarları Bingöl Valiliğine başvurarak, yollarının ulaşımına açılmaması nedeniyle bir protesto yürüyüşü düzenlediklerini ve 16 Mayıs günü Karer bölgesinden il merkezine kadar yürüyeceklerini bildirdiler.

Tertip komitesi çalışmalarına başladı. Yoksul köylüler, çevredeki devrimcilerin de desteğiyle bir tek

yumruk halinde birleştiler. Bu gelişmeleri ve güçlü bir kitle tabanının oluştuğunu gören Vali ve diğer yöneticiler, yürüyüşe bir gün kala, tüm güçlerini seferber ederek, bu grup köy yolunu ulaşımına açtılar. Yol ulaşımına açılınca yürüyüş de gereksiz oldu.

Karer köylülerinin bu haklı direnişi ve güçbirliği yapmaları, ezilen sömürülen halk kitlelerinin birliğinin ve gücünün ne olduğunu bir kez daha gösterdi. Haklar, salt dilekçeler vermekle ve yalvarmakla alınmaz. Kitleler hakları ve özgürlükleri uğrunda birleşmeli ve mücadele etmelidirler.

RIZGARI

Ankara'da, 21 Mart tarihinde yayına başlıyan Rızgari (Kurtuluş) adlı Türkçe-Kürtçe yayın yapan aylık dergi, ikinci sayısından sonra yayınına ara vermek zorunda kaldı. Rızgari'nin ilk sayısı çıkışının hemen ertesinde toplandı ve sorumlu müdür Mehmet Uzun tutuklandı. İkinci sayının da toplanması üzerine, bir basın toplantısı yapan derginin sahibi Ruşen Aslan, anti-demokratik baskıları anlattı ve karşılaştıkları güç koşullar karşısında yayına bir süre ara verdiklerini belirtti. Mehmet Uzun'un tutukluluk hali halen devam etmektedir.

KOMAL Yayınevi sahibi Orhan Kotan Tutuklandı

Komal Yayınevi sahibi Orhan Kotan, «19. Yüzyılda Kürdistan üzerinde Mücadele» adlı, Sovyet Bilim adamlarından Halfin tarafından yazılmış kitap nedeniyle halen tutuklu bulunmaktadır. Kotan'ın, TCK'nun 142/3. maddesine muhalefetle, yani «milli duyguları zayıflatıcı propaganda yapmakla» suçlanmaktadır.

Hakkâri Gecesi Nedeniyle Dava Açıldı

15 Ocak 1975 gecesi Ankara Atatürk Spor Salonunda düzenlenen Hakkâri Gecesi nedeniyle Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesinde dava açılmış bulunmaktadır. Hakkâri Kültür ve Sosyal Dayanışma Derneği Yönetim Kurulu üyeleri A. Hamit Geylani, Hazım Kılıç, Abdullah Oktay, Gıyasettin Keskin ve Mehmet Necip Zeydan, ile diğer iki kişi hakkında (Vahit Başaran ve Eyüp Sabri Kont) açılan davada halen Hâzım Kılıç ile Eyüp Sabri Kont tutuklu olarak yargılanmaktadırlar. Sanıklar, «Milli duyguları zayıflatmak, yok etmek ve Kürtçülük amacıyla cemiyet kurmak,» ve bu amaçla «propaganda yapmak»la suçlanmaktadırlar.

DDKD Kurucuları Tutuklandı

Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcılığınca, Ankara Devrimci-Demokratik Kültür Derneği'nin kurucuları hakkında kovuşturma açılmış ve bir kısım kurucular tutuklanmıştır. Halen Ankara Kapalı Cezaevinde bu nedenle on kişi (Mustafa Nuri Aksakal, İkrâm Delen, Rüştü Mütevellizade, Ahmet Göksu, Mehmet Şahin, Rifat İlhan Bülent Şahin, Hamit Geylani, Hazım Kılıç ve E. Sabri Kont) tutuklu bulunmaktadır.

Türkeş'in Doğu Seferi

Türkeş'in Erzurum, Kars, Iğdır, Doğubeyazıt ve Ağrı'ya düzenlediği «Doğu seferi» son derece ilginç geçti ve Bay Türkeş'in uçakla Erzurum'a gidip dönmesiyle sonuçlandı. O, İçişleri Bakanlığının,

daha ilerisi hakkında «güvenlik bakımından» garanti vermemesi üzerine bununla yetindi.

Başbuğ'un, komandoların çöplüğü olarak nitelenen Erzurum'da karşılanışı ise çoğu kişinin ve her-

halde en çok da kendisinin hiç ummadığı, beklemediği şekilde oldu. MHP Erzurum teşkilâtı ve cümle bozkurt tairesi, Başbuğ'un gelişinden çok önce, âdeta dev bir gösteriye hazırlanmıştı. Taksi şoförlerine, bozkurt bayrağı takmaları için biner lira para teklif edilmişti. Ancak bu kârlı teklife evet diyenlerin sayısı onu aşmadı. Taksi şoförlerinin büyük kesimi, beşer bin lira verilse bile bozkurt bayrağı takmayacaklarını söylediler. Başbuğ'un gelişinde, oluşturulan 20-25 taksilik konvoyla katılanların çoğu dışardan, Rize, Trabzon ve Ankara'dan gelenlerdi. Tüm gürültü patırtıya rağmen 18 Haziran günü Erzurum Cumhuriyet Alanında ancak iki bin civarında bir kalabalık toplanabildi. Başbuğ konuştuğu zaman kendisini alkışlıyanlarsa, yaşları 13-20 arasında değişen 40-50 kişilik bir gruptan ibaretti. Dinleyicilerin büyük kesimi hiç de sempati ile dinlemiyorlar ve yer yer herhalde Başbuğ'un hiç hoşlanmayacağı sözler mırıldanıyorlardı. Bir ara, Başbuğ'un «iktidar olacağız!» diye yüksek perdeden konuşmasına dayanamayan bir yaşlı Erzurumlu şöyle bağırdı:

«Nasıl iktidar olacaksın, kardeş, bir kişisin!»

18 Haziran akşamı Başbuğ'un onuruna, Erzurum lokantalarının birinde verilen yemekte, masasında 10-12 kişilik bir grup vardı. Çevre masadaki koruyucu polislerle birlikte sayı 20'ye ulaşıyordu. Lokantanın kapısı önünde tomsonlu güvenlik kuvvetleri ve sayıları yine 30-40 civarında, yaşları 13-20 arasında bozkurtlar..

Programa göre, Başbuğ Erzurum'a dönecek ve 21 Haziran pazartesi günü uçakla Ankara'ya dö-

necekti; uçak biletleri pazartesi için önceden hazırlanmıştı. Hatta bu nedenle örneğin, AP'den seçimi kazanıp sonradan MHP'ye geçen Iğdır Belediye Başkanı, Başbuğ'un geleceğini üç gün öncesinden beri belediye operalarıyla ilân edip durmuştu. Ancak Erzurum karşılamasının ihtişamı(!) nedeniyle mi, yoksa başka nedenle mi, program iptal edildi. Daha sonra ise, İçişleri Bakanlığı'nın daha ilerisi için güvenlik bakımından garanti veremediği, söylendi..

Cuma günü, Erzurum'dan Ankara'ya kalkacak uçağın yolcuları bindiler ve uçak tam havalanacakken, 15 yolcu uçaktan indirildi, yerlerine Türkeş ve 14 arkadaşını bindirildi. İnen yolcular öfkelendiler, söylendiler, «hastamız, acele işimiz vardı, nasıl bizi indirdiler,» dediler. Başbuğ bekleme salonundayken aynı 30-40 kişilik bozkurt takımı onu marşlarla teşyi ediyordu. Ancak ne gariptir ki bu bozkurtlar marşları da iyi bilmiyorlardı. Onların marşları bile karmakarışık etmeleri yolcular, onları uğurlamaya gelenler ve personel arasında gülüşmelere neden oldu. Bunu farkedən Başbuğ öfkelendi, bozkurtlara işaret ederek, «kesin!» dedi.

Doğu seferinin bu hazin sonu, elbette son derece ibret vericidir. Hele, Erzurum gibi, komandoların kalesi sanılan bir yerde, Başbuğ'un karşılaştığı durum. Kuşkusuz Türkeş'in Erzurum'a gelmesi son derece yararlı oldu, böylece onun kitleler arasındaki gerçek gücünün ne olup ne olmadığı anlaşıldı. Aslında bu, Erzurum'da bir balonun söndüğü oldu. Onun, hâlâ şişkin görüldüğü diğer bazı yerlerde söndüğü de çok sürmeyecektir.

CHP GİZLİ RAPORU

MC iktidarına karşı ciddi bir muhalefet yapacağına, parti içi kavgalarına tutuşan ve son zamanlarda bir de sol güçlerle uğraşmaya başlayan CHP, geçtiğimiz günlerde yayınlanan bir «Gizli Rapor»la bir kez daha karıştı. Gençlik kollarını hazırladığı rapor devrimci ve demokratik çevrelerde sert tepkilerle karşılandı.

CHP yöneticilerinin garip bir huyu var. MC iktidarı, yani karşılarındakiler, karşılarında olması gerekenler yasaları çiğnedikçe, gerici güçler saldırganlık yaptıkça CHP savunmaya geçiyor ve kendi kendini masum gösterme yarışına giriyor. Saldırganlıkları dünya âlemin gözü önünde cereyan edenlere karşı bu hesap verme alışkanlığı şaşırtıcıdır. Bu alışkanlıkla parti, gericilerin oyunlarını, kanlı işlerini sergiliyeceğine, onları yititçe itham edeceğine, kendi örgütünü ve kendisine umut bağlayan kitleleri bir pasifliğe, yıldınlığa itiyor.

Ama CHP'nin yaptığı bununla kalmıyor. O, ırkçıların, gericilerin saldırılarına karşı bu kendini masum gösterme yarışında bir de devrimci ve demokratik güçleri suçlamaya kalkışıyor zaman zaman herhalde böyle yapmakla belaları kendinden uzaklaştırabileceğini sanıyor. Ecevit'in solun çeşitli kesimlerine karşı ithamkâr, hattâ saldırgan bir tavır takınması, ve hele son zamanlarda ortaya çıkan bu «gizli rapor» hikâyesi bunun son ve önemli örneğidir.

CHP bütün bunları, aklısıra sermaye çevrelerinin gönlünü hoş etmek, ırkçı-tutucu güçlerin CHP iktidarına karşı endişesini orta-

dan kaldırmak, yani kendisine iktidar yolunu açmak için yapıyor. Ama kesinlikle yanılıyor. CHP, kendisine iktidar yolunu açabilecek şeyin kitlelerin desteği olduğunu unutulabilir mi? Yoksa o bu kitle desteğini cepte keklik mi sanıyor?. Kitleler bütün bu kaypaklıkları görecekt kadar uyanmışlardır ülkemizde. Faşist, daha gerici güçlere karşı CHP'ye destek sağlayan veya en azından oy veren çoğu insan, sermayenin güvenini sağlamak isteyen CHP'nin bu oyunlarının anlamını çok iyi kavramaktadır. Hiç kuşku yok ki bütün bunlarla CHP bindiği dalı kesmektedir.

Emperyalist mihraklar, büyük sermaye çevreleri, CHP'yi, AP'leş-tirmek, en azından CHP ile sosyalist ve tutarlı demokratik güçlerin dayanışmasını engellemek, ilerici güçleri tek düşürüp kolayca ez-mek için türlü yöntemlere başvuruyorlar. Bu gizli rapor olayı da sinsice düzenlenmiş böyle bir girişimdir. CHP içindeki nisbeten tutarlı demokratik güçler bu cunlara dikkat etmeli, emperyalistlerin ve işbirlikçilerinin, faşistlerin tertiplerine karşı mücadele etmelidirler.

Nitekim gizli rapor meselesi son CHP Parti Meclisinde de sert tartışmalara konu oldu. Bazı üyeler yapıları polisiye bir hareket olarak suçladılar. Yöneticiler, bu olayı geçiştirmeye çalışırken, raporun kahramanı gençlik kolları başkanı, yaptığı konuşmadan dolayı Parti Meclisi üyesi Bingöl temsilcisi Zeki Atsız'a saldırmaya kalkıştı. Bu çirkin olayı gören bir CHP milletvekili, «siz önce gidin komandolarla kavga etmesini öğrenin de ondan sonra bir parti

meclisi üyesine saldırmaya kalkışın» dedi.

Bir sıkıyönetim savcısı ağızıyla çeşitli sol partileri, yayın organlarını, sendikaları ve dernekleri suçlayan «gizli rapor», ilerici, devrimci çevrelerde sert eleştirilere uğradı. Bu arada, halen tutuklu bulunan, bazı Ankara Devrimci-Demokratik Kültür Derneği (DDKD) yönetici ve kurucuları, basına verdikleri bir açıklamada, raporun gerçekdışı bilgileri kapsadığını; bu yanlış ya da kasıtlı bilgilerle derneklerinin suçlanmak istendiğini bildiren olayı protesto ettiler.

DDKD Eski Başkanı Ali Taşar'ın Açıklaması:

1975 Ekim ayının sonuna dek Ankara Devrimci-Demokratik Kültür Derneği'nin başkanlığını yapan Ali Taşar, CHP Gençlik Kolları Başkanlığının «gizli» diye anılan «rapor»uyla ilgili olarak aşağıdaki açıklamayı yapmıştır:

«CHP Gençlik Kollarınının «gizli» diye anılan «raporu»yla, masoncu, teokratik, Makkartici, ırkçı ve işbirlikçi MC iktidarının korosuna ispiyoncu ve hâyâli bir ses daha eklendi. (Şunu vurgulamakta yarar var: Bu ses, sosyal demokrat CHP içinde gerici kesimin sesidir. Tüm CHP'liler buna ortak edilemez. Kaldı ki bu raporda, CHP'nin üst kesimindeki bazı unsurlar bile jurnallenmiştir.) Objektif olarak, bu ses, tırmanış içindeki MC patentli iktidarın tekerleğine yağ sürerek faşist tırmanmayı hızlandırmak istemektedir.

Devrimci ve demokrat kuruluş ve kişiler, hâyâl ürünü suçlamaları reddederek, anti-faşist, anti-emperyalist mücadele yolu üzerinde kurulan tuzakların bir bir yıkıldığını ve bu tuzağın da aşılacağını, gerçek demokrasi için verilen mücadelenin engel tanımayacağını belirttiler. Biz de bu görüşteyiz.

Derneğimiz hakkındaki iddialara gelince tüm iddialar aksine, DDKD, tüzüğünde de belirtildiği gibi, «evrensel insan hakları bildirgesindeki haklara dayalı demokrasininin, tüm kurum ve kurallarıyla işleyen demokrasi için...» dernekler yasasına göre ve bu düzeyde mücadele veren devrimci-demokratik bir dernektir. Bu, Türkiye pratiğinde neyi ifade eder: Tüm baskılara karşı gerçek demokrasi için mücadeleyi, MC iktidarı tarafından işçi sınıfına karşı yoğunlaştırılan sınıfsal baskı, demokratik ve yurtsever kuruluşlara ve kişilere karşı faşist baskı ve Doğu'da halkımız üzerinde uygulanan baskı ve ırkçı cinayetlere karşı ve de hak eşitliği ve kardeşlik temeli üzerinde Türkiye'nin demokratikleştirilmesi uğrunda, yasal-demokratik platformda uğraş veren bir dernektir.

Yine derneğimiz; emperyalizme, sömürgeciliğe, faşizme ve feodalizme karşı demokratikleşmeyi diyalektik bir bütün içinde görür.

Hiçbir ispiyoncu güç, işçi sınıfı hareketiyle Doğu'da halkımızın demokratik yurtsever muhalefeti-nin dostluk ve birliğini bozamaz.

Lübnan Halkının Dramı Sürüyor

Emperyalizmin, ulusların doğal gelişme, birleşme ve ayrışımına göre değil de kendi çıkarlarına göre parça parça böldüğü, Ortadoğu'da Lübnan halkının bir türlü temel bir çözüme ulaşmayan dramı sürüyor. Son bir buçuk yılda bu ülke yeniden ve daha büyük çapta bir kan deryasına dönüştü. Silâh sesleri, barut kokusu, açlık ve yıkıntı insan hayatına bir alışkanlık gibi yerleşti.

Lübnan sorununu, içerde başlıca iki unsur etkiliyor: Bu ülkeye göre son derece büyük, karmaşık bir etnik farklılık ve dengesiz ekonomik ve sosyal yapı, yani sınıflar arasındaki uçurum. Diğer yandan çeşitli uluslararası güçler, Lübnan sorununa yönelik güçlü dış etkenleri oluşturuyor ve bu etkenler, kimi zaman iç etkenlerden de daha baskın çıkıyor, sorunun çözümünü güçleştiriyor.

İçerde çeşitli etnik gruplar içinde eskiden beri süregelen bir sürtüşme var. Diğer yandan ekonomik güç Hristiyan azınlıkta toplanmış. Bu zengin Hristiyan azınlık, yoksul Müslüman çoğunluğun yanısıra, yoksul Hristiyanları da eziyor, sömürüyor. Devlet aygıtında ve sosyal hayatta da etkin, ayrıcalıklı bir durumda. Lübnan'a sığınmış olan Filistin'li mülteciler'in varlığı, bu egemen sınıflar için önemli bir sorun oluşturuyor. Filistinlilerle İsrail arasındaki çatışma yüzünden, İsrail zaman zaman Lübnan'a askeri müdahalelerde bulunuyor. Lübnan'daki mutlu azınlık bu durumdan tedirgin, İsraililerle işbirliği içinde. Filistinliler yüzünden başının ağrımamasını istemiyor, onları ülkede çıkarmak için fırsat arıyor. Üstelik onların ülkede bulunuşu, Lübnan emekçi halkının mücadelesinin artmasına da etki ediyor. Yine bu mutlu azınlık, ticaret ve turizm üstüne kurulu ekonomik yapı nedeniyle Batılı emperyalist ülkelere de bağımlı durumda.

Suriye, eskiden beri, yani Fransızların bu bölgeden çekilip Suriye ve Lübnan devletlerinin oluşumunun sağlandığı günden beri, Suriye ve Lübnan arasındaki sınırların suni olduğunu; birtakım oyunlarla Suriye'nin denize açık ve en verimli topraklarının Lübnan'a bırakıldığını söylemekte ve bu sınırlara itiraz etmektedir. Bu iki ülke arasında birçok bakımdan (tarihi, kültürel, ekonomik) sıkı ilişki vardır ve bu nedenle Suriye Lübnan'daki olaylarla her zaman yakından ilgileniyor ve kimi zaman da mücadele ediyor. İsrail ise diğer yanda pusuda bekliyor. O da «kendi güvenliği» iddiasıyla Lübnan'da olup bitenlere seyirci kalmıyor. Gerek Filistin sorunu, gerekse kendi aralarındaki türlü sorunlar, çekişmeler nedeniyle öteki Arap ülkeleri de Lübnan sorununda kayıtsız kalmıyorlar. Yine dünya ölçüsünde emperyalizm ve ilerici güçler arasındaki mücadele Lübnan sorununa da kuvvetle yansıyor ve bu sorunu uluslararası bir duruma getiriyor.

Sen aylarda Lübnan'daki iç savaşta «solcu müslümanlar»ın ağır bastıkları görüldü. Kuşkusuz, bu savaş Müslüman-Hristiyan çatışması gibi göstermek yanlışır. Nitekim Cumhurbaşkanlığı seçimi sırasında solcu Müslümanlarla ilerici Hristiyanların birlik oldukları ve aynı adayı destekledikleri görüldü. Faşist bir örgüt olan Falanj Partisi ve taraftarları güç durumda kalmışlardı; kesin bir yenilgiye uğratılmak üzereydiler.

Suriye'nin müdahalesi işte böyle bir anda oldu. Suriye birliklerinin Lübnan'a girmesiyle Falanjistler dahil, gerici unsurlar rahat bir soluk aldılar. Bu kez iç savaş Filistinliler ve solcu müslümanlar ile Suriye birlikleri ve onları örgütledikleri El-Saika arasında yürütüldü. Diğer Arap ülkelerinin de araya girmesiyle Haziran sonlarında bir ateşkes sağlanmış bulunuyor. Lübnan'a Arap ülkelerinden gelen bir barış gücü, ateşkese gözcülük edecek ve Suriye birlikleri kademe kademe çekilecektir. Ancak Lübnan'da ateşkesin ne ölçüde sürebileceği ve durumun ilerde ne gibi gelişmeler göstereceği bilinemez.

Suriye hükümeti, İsrail'in herhangi bir müdahalesini önlemek ve Lübnan'da iç savaşı durdurmak için müdahale ettiğini söylüyor. Ancak Lübnan'daki ilerici güçlerle ve Filistinlilerle Suriye birlikleri arasında oldukça kanlı çatışmalara yolaçan bu müdahalenin, salt bu amaçla olduğu tartışma götürür.

Lübnan sorunu gerçekten de oldukça karmaşık bir sorundur. Hızlı değişimler içinde güçler dengesi, taraflar sık sık değişmektedir. Ancak bu sorunun çözümü, emperyalist ve gerici güçlerin Lübnan halkının içişlerine karışmamasına ve bu ülkede emekçi halktan yana demokratik bir rejimin kurulmasına bağlıdır. Bu ülkede ekonomik gücü küçük bir azınlık elinde tuttukça, büyük halk çoğunluğu üzerinde sömürü devam ettikçe; devlet aygıtı ve diğer kurumlar emekçi halkın isteklerine ve ülkelerin etnik gerçeğine uygun biçimde demokratik bir yapıya kavuşturulmadıkça olayların sürmesi, ilerde yeni kanlı olayların başgöstermesi kaçınılmazdır. Bütün bunları sağlayacak olan da Lübnan halkının kendisidir. O halde yapılması gereken bu ülkenin içişlerine karışmamak ve sorunların çözümünü bu halkın kendisine bırakmaktır.

Diğer yandan Filistin sorununun çözümü de bu bölgede barışın sağlanması ve birçok uluslararası sürtüşmenin son bulmasıyla yakından ilgilidir. Filistin halkı kendi topraklarına dönmedikçe, Filistin'de siyonist işgaline son verilmedikçe ve bu halkın kendi kaderini tayin hakkına saygı gösterilmedikçe Ortadoğu'da bir savaş ocağının kapanması mümkün değildir.

Güney Afrika'da Irkçı Vahşet

Son günlerde Güney Afrika Cumhuriyetinde, yönetimi elde tutan ırkçı beyaz azınlık, zenci halka karşı toplu cinayetlere girişti. Zenci göstericilerle acımasızca ateş açıldı ve bu nedenle şu ana kadar yüzlerce kişinin öldüğü, binlercesinin de yaralandığı bilinmektedir. Irkçı hükümet, zencilerin çoğunlukta olduğu bazı üniversiteleri kapattı. Yerli halk, ırkçı beyaz azınlığın bu cinayetlerini protesto için bazı binaları ateşe verdi ve mağazaları yağma etti.

Bilindiği üzere bu ülkede büyük zenci çoğunluk hiçbir hakka sahip bulunmamaktadır. Sömürgeci olarak bu ülkeye taşınan beyazlar, yerli halk üzerinde kurdukları kölelik zincirlerini dünyanın gözleri önünde pervasızca sürdürmektedirler. Beyaz azınlık dışına kadar silâhlidir. Gaze-

elere sık sık, zencilerin direnişlerini bastırmak için, erkeklerin yanısıra savaşmaya hazırlanan ve bu nedenle silâh eğitimi yapan Güney Afrikalı beyaz kadınların, «dişi bondların» resimleri yansır. İşin garibi ırkçı azınlık, bu iş için birçok da zenci polis ve askerden yararlanmaktadır. Son olaylarda, zenci halka ateş eden zenci polislerin gazetelerde çıkan resimleri, bu halkın içinde bulunduğu acıklı durumu açıkça göstermektedir. Sömürgeci yöntemler böyledir ve ne yazık ki her ülkede kendi halkına ihanet edebilen, satılık alçakların sayısı az değildir.

Komsu Angola'da bağımsızlık hareketinin zafere ulaşmasından sonra Güney Afrika Cumhuriyetinde zenci halkın özgürlük mücadelesi de hızlanmaya başladı. Zaten bunu bildiği içindir ki ırkçı azınlık, Angola halkının zafere ulaşmaması için büyük çaba gösterdi, bu ülkede gerici-leri ve sömürgecileri destekledi, hattâ son dönemde Angola'ya askerî birlikler soktu.

Güney Afrika Cumhuriyeti'nin eli kanlı başbakanı Worster, şu günlerde Federal Almanya'da Alman devlet adamlarıyla ve ABD Dışişleri Bakanı Kissinger'le görüşmektedir. Gerek Alman yöneticilerinin, gerekse Kissinger'in, artık çağımız koşullarında yürümesi mümkün olmayan bu yönetim biçimini değiştirmesi, zenci halka da haklar tanınması için Worster'e baskı yapacakları söyleniyor. Ancak ABD ve Alman emperyalistlerinin bu konuda samimi olmaları düşünülemez. Kuşkusuz onlar, Afrika halklarının nefretini çoğaltmamak, bu ülkelerle sömürü ilişkilerini ilerde de sürdürebilmek için Afrika'da bazı rötuşlar yapmaya, artık çıkmaza girmiş diktatörlükleri yumuşatmaya çalışabilirler. Ancak, unutmamak gerekir ki Güney Afrika'daki diktatörlük de Rodezya'daki de onların destekleriyle ayakta durmaktadır. Emperyalistler sürekli ikili oynuyorlar. Bir yandan, zenci halka da haklar verilmesinden yana görünürken, diğer yandan ırkçı diktatörlükleri açıkça veya el altından silâhlandırmaya devam ederek, onlara maddi destek sağlayarak ayakta tutuyorlar. Bu nedenle, Afrika'daki son ırkçı diktatörlüklerin yıkılması da emperyalistlerin yardımı ve ırkçıların bağışıyla değil, yerli halkın mücadelesi ve dünya ilerici ve devrimci güçlerinin desteğiyle olacaktır.

SORUN yayınları

- 1 — HELSİNKİ KONFERANSI
Tutanaklar ve Nihâî Belge 25 TL.
- 2 — DAVRANIŞLARIMIZIN KÖKENİ
Dr. Serol Teber 30 TL.
- 3 — BUGÜNKÜ PORTEKİZDE SINIFLAR SAVAŞI
Barbara Schilling 12.50 TL.
- 4 — İŞÇİ SINIFI SENDİKALAR ve 15/16 HAZİRAN
Olaylar - Nedenleri - Davalar
Belgeler - Anılar - Yorumlar
Turgan Arınır - Sırrı Öztürk 50 TL.
- 5 — İSVEÇ İSVEÇ DEDİKLERİ
Mahmut Baksı 8 TL.

SORUN YAYINLARI
PK 231 AKSARAY/İst.

TAN - KİTABEVİ

İlericilerin, Yurtseverlerin, Sosyalistlerin
Hizmetindedir

ADRES : TAN KİTABEVİ

Güres Cad. SİİRT

DİMİTİR BLAGOEV

SEÇMELER

«Dimitır Blagoev, onun öğrenci ve izleyicileri olan bizlere, kendi örneği ve bütün zengin, mükemmel savaşçı yaşantısıyla şunları sağlık verdi: Sürekli olarak ve kesinlikle ilke sahibi olalım; son nefesimize kadar işçi sınıfına ve onun tarihi görevine bağlı kalalım; Marksizme düşman olan bütün yalancı teorisyenlere karşı uzlaşmaz bir biçimde hareket edelim; kişisel olan her şeyimizi partinin çıkarlarına verelim; partinin savaşçı birliğini; disiplinini, paklığını ve onurunu gözbebeğimiz gibi koruyalım.»

Georgi DİMİTROF

«Partimizin yönetimi başında seçkin Marksist, enternasyonalist Dimitır Blagoev-Dedo'nun bulunması, Partimiz için çok büyük bir şanstı... Başta Dimitır Blagoev ve tüm yöneticileri ile Partimiz, Komünist Enternasyonal'in kurucularından biri oldu, Komünist Partisi adını aldı ve emekçileri geniş bir şekilde Bulgaristan'da sosyalist devrime doğru hazırlamaya yöneldi.»

Todor JIVKOV

22,5 Lira

temel
yayınlar

Fevzi Çakmak Sok. 10/4 - Ankara
P.K. 102 Kızılay

KEMAL BURKAY

**SOSYAL
EMPERYALİZM
SORUNU**

ve
türkiye'de
maocu akım

özgürlük
yolu yayınları

Sanlı Han 105 - 214
Yenişehir - ANKARA

Ödemeli gönderilir

özgürlük

yolu

aylık siyasal dergi

10 Lira